

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02754

Y.Y. FRIDMAN'S MAYSELAKH

Jacob I. Freedman

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

י. י. פרידמאויס

מעשיה' לאד

אָזֶם לְעַנְדֵךְ אִבּוּר בַּיּוּדָה וּוּלְמַעַן

פריוו 10 סענט

מיט פארטא 12 סענט.

נין יארה 1904.

Romeo . . .

* * *

עפֿענְסָט אַוִיפֶּ דָּסֶ אַוְינְגָּלְעָד,
סְקַאַפְּעָט בָּאַלְדֶּ אַ טְרָעָהָרֶ;
וַיְיִנְעַן קָעְנְסָטוֹ פּוֹיְגָּלְעָד,
וַיְיִנְעַן אָוּן נִיטֶ מְעָהָרֶ...

דָּעֵר נְבִיאָ.

אוּן עַר שְׁטָעַהַט דָּעֵר אַלְטָעַר נְבִיאָ,
גַּבְּוִינְגָּעָן אָוּן גַּעֲרָאַכְּעָן, זַיְן גַּרְוִיעָן קָאָפֶ
הַאַלְטָעַר אַרְאַבְּגָּלְאָזָעָן אַוִיל זַיְן
בְּרוֹסְטָ, אָוּן פָּוּן זַיְינְגָּרְוִיסְעָ אַוִינְגָּעָן
קָאָפְּעָט אַרְאָבָ אַ גַּדְיִיכְטָעַר טְרָעָהָר,
גַּלְיִיטְשָׁטָ זַיְךְ אַיבָּעָר זַיְינְגָּבְּלִיְיכָעָ, צָוָ
קַיְיִיטְשָׁמָעָ בָּאַקְעָן, אָוּן פָּעַרְלוּרְטָ זַיְךְ
צְוִוְישָׁעָן דִּי לְאַנְגָּעָ, זַיְדְעַנְעָ פְּעַדְיוּם פָּוּן
זַיְן שְׁנַעַדוּוִיסְעָן בָּאָרָה.
אוּן עַר זִיפְּצָט דָּעֵר נְבִיאָ, זִיפְּצָט
בִּיטְעָרְלִיךְ; זַיְן גַּאנְצָעָהָרָאַט הַאַט עַר
אוֹיסְגַּעַנְאָסָעָן, גַּאַטְעָם וּוֹאָרְטָהָאַט עַר
עַרְנָסָט אָוּן פִּיעָרְלִיךְ אוֹיסְגַּעַרְעָדָט, אָוּן
זַיְיָ, דִּי שְׁלַעַכְטָעָ מְעַנְשָׁעָן, הַאַבָּעָן אַיְתָם
אוֹיסְגַּעַשְּׁפָטָט אָוּן אַוִיסְגַּעַלְאָכְטָט.
נַאֲךְ אַיְינָס וּוּטָהָרָעָרָעָן; אָ
דָּרוּם אָוּן פָּוּן צְפָוּן נְעהַמְעָן זַיְךְ שְׁוִיטָעָן
מְעַנְשָׁעָן; גַּרְוִיס אָוּן קְלִיְין, רַיְיךְ אָוּן
דְּרַעְצָהָלָעָן—דְּרַעְרוֹף וּוּלְעָן זַיְךְ גַּעֲפִינְגָּעָן
בָּעַלְנִים...
אוּן פָּוּן מְוֹרָח אָוּן פָּוּן מְעֻרָבָה, פָּוּן
מְשִׁלְׁ וּוּטָהָרָעָרָעָן; אָ מְשַׁעַהַלְעָ
דְּרַעְצָהָלָעָן—דְּרַעְרוֹף וּוּלְעָן זַיְךְ גַּעֲפִינְגָּעָן
דִּי קוֹלְיִים, אָוּן מוֹטָעָרָם מִוּטָהָרָעָן קוֹנָיָן

ו. ג. פרידפאָן'ס מעשה'לאך

דער עולם וווערט אלע גראַטער, און
דיֹא אַינטערעכע שטארקער; הונדרער-
טע אויגען בּליךען לִידענשאַפְּטַלְיכְּ-
אויפֿן נבִיא, און הונדרטרע אויערן זיך
נען אַנגעשטֶרְעַנְגָּט ניט צו פֿערְלִירְעָן אַ
זְוַלְבָּעָן פֿון זְיוֹנָעָן וווערטער.

און דער נבִיא רעט וויטער:

“און אויך די שעהנע מײַדעל האַט
פֿערְלִיבְּט זיך אַינְכְּם שְׁלַאֲנְקָעָן יְוַנְגָּעָן
מאָן אָן זְיוֹעָר לְיַבָּע אַיז גְּעוּעָן הַיְוִילָגָן,
גַּעַטְלִיקָה, זְוֵי גַּעַלְבְּטָע שׂוֹעְרָעָן...”

“און גַּעַצְוִינָעָן האַט זְיך די לְיַבָּע
זְיוֹעָר דָּרָךְ הַעַלְעָה, שְׁיוֹנְעַנְדִּיגָּע זְמָעָרָה
אַבעַנְדָּעָן אָנוֹ זְוֹרָךְ לְאַגְּנָע, בעַלְבָּנָה'טָע
זְוַוְונְטָרְעָנְכְּט; דָּרָע ווֹינְדְּהָאַט זְיוֹעָר
קוּשָׁעָן פֿערְטָרָגְּעָן, אָנוֹ די לְזָפְטָהָאַט
זְיוֹעָר סְדוּרוֹת גַּעַהְעָרטְרָה.

“געַנְדִּיגָּט האַט זְיך זְיוֹעָר לְיַבָּע
מיַט—אַחֲתָנוֹת.”

דער עולם מאָכְטָא זְיוֹעָר מְיֻנָּע;
שׂוֹין אָזְוֵי שְׁנָעָל אַחֲתָנוֹת?... נִיט דָּאמֶם
הַאָבָעָן זְוֵי עַרְיוֹאַרְטָעָט.

דער נבִיא בעמערכְטָה דיֹא אָונְצָרוֹ
ברידענְהִימָּט, אָנוֹ רָופְט אָוְסָם:

“דאָן אַיז די טְראָגְעָדִיעָה גַּעַשְׁעָהָן.
„חֲתָנוֹת אַיז גְּעוּעָן, בְּלִי זְמָרִים
הַאָבָעָן גַּעַשְׁפִּילְטָה, פָּאָרְלָאָךְ הַאָבָעָן גַּעַי
טָאנְצָטָה, אָנוֹ מְהֻותְנִים הַאָבָעָן זְיך אָוְנִי
טְרָעָהָאַלְטָעָן, הַתְּנִכְלָה אוֹיפֿן זְיבָעָטָע
חַיְמָעָל גְּעוּעָן, עַנְדְּלִיקָה, עַנְדְּלִיקָה...”

“און אַיז דער פֿרְיה ווֹעֵן די מְיִידָ-

דער אוֹיֵךְ דיֹא הָעֵנָד קְוָמָעָן פֿון אַלְעָזִיְּ-
טָעָן; אַלְעָז, אַלְעָז ווֹילְעָן הָעָרָעָן דָּעָם
נְבָא, אַזְנָבָא עַס סּוֹדָעָן זְיך די פֿעַרְזָעָמְלָא-
טָע אַיז דָּעָר שְׁטִילָ: ”

„דָּעָר נְבָא אַיז צָום שְׁכָל גַּעַ-
קָוָן; אַ צְעָשָׂה ווּעַט עַר דָּעַרְצָעַהְלָעָן.”

און גַּעַדְיכְּטָעָר, גַּעַדְיכְּטָעָר ווּוְעָרט
די מְאַבְּעָ אַדְוָם דָּעָם נְבָא; עַנְגָּעָר אָנוֹ
עַנְגָּעָר ווּיְעָרְטָה דיֹא מְעַנְשָׁעַנְקִיטָה אַדְוָם
דָּעָם גַּעַטְלִיבָעָן מְאָן, ווּלְכָבָר גַּעַתָּטָא
מְעַשָּׂה דָּעַרְצָעַהְלָעָן אָנוֹ אַלְעָמָעָס מְיַוְּלָעָר
זְיַוְּנָעָן בְּרוּיטָן גַּעַפְעָנָטָן, אָנוֹ אַלְעָמָעָס
אוּיְעָרָן אַוְיְסָנְעַשְׁטָעַלְטָן.

דָּעָר נְבָא הַוִּיבָּט אַוְיָךְ די אַוְיָנָעָן
אָנוֹ קְוַקְטָא אָנוֹ שְׁטוֹוִינְטָן; אָזְוֵי פִּילָּ? וּוּ די
זָמֵד פֿון יִם!... ”

און דָּעָר גַּעַטְלִיבָעָר מְאָן טָוט אַ
גַּלְעָט זְיַן לְאַנְגָּעָן בְּאַרְד אָנוֹ הַוִּיבָּט אָן
זְיַוְּן עַרְצְיוּלָוָגָן: ”

“אַ הוִוָּבָעָר, שְׁלַאֲנְקָעָר יְוַנְגָּעָר מְאָן,
הָאַט זְיך אַין אַ מְיַודְלָעָל פֿערְלִיבָּט.”

דָּעָר עַולְמָן ווּוְעָרט נִיְוִירָגָן, אָנוֹ

דָּעָר נְבָא דָעַרְצָעַהְלָט ווּוְיְטָעָר:

„און שעָהָן אַיז די מְיַודְלָעָל גְּעוּעָן
זְוֵי שְׁלָמִיתָה; אַ גְּלָאַטָּעָן שְׁטָמָעָרָן הָאַט
זְיַוְּהָאַט אָנוֹ לְאַנְגָּעָן לְאַקְעָעָן, בְּעַלְעָלָאָךְ
זְיַוְּאָ רְזִיעָעָן, אַוְיְגָעָלָאָךְ—פִּיְעָרָ פְּלָאָם,
לִפְעָלָאָךְ—פֿערְלָ-שְׁנִירָלָאָךְ, אַ הַעַלְזָעָלָע
זְוֵי אַלְבָאַבְּטָעָר, אָנוֹ אַ פּוֹלְעָן בּוֹוִים
זְוָסָם זְיַיָּ אַ ווּלְכָבָלָעָ פֿון יִם הָאַט עָרָ
זְיך אַיְבָּעָהָוִיְבָעָן אָנוֹ אַרְאַבְּגָעָלָאָזָעָן.”

דעל'ס פֿאַטֶּר, האט גַּעֲזָהן אָז דִּי פֿערְד
הייראַטֶּעֶן פֿאַרְעָלֶל שלאַפְּטַ צֹו שְׁפַעַטֶּן, אָז
ער צוֹגַעַנְגַּעַן צֹו דִּי טִיחָרֶן זְוִיעַר
צִימַעַר אָזֶן לִידְגַּן גַּעֲזָהן. קִיּוֹן שְׁפַרְדָּן,
קִיּוֹן צִיכְבָּעַן פֿוֹן לְעַבְדְּרָגַעַן מַעֲנְשָׁעַן.
„שְׁטַעַחַת אַוְיפֶּ קִינְדָּעֶר, סְאַיּוֹ
שְׁפַעַטֶּן!“
„אַבְּעָר שְׁטִילֶן, קִיּוֹן קוֹל הָעֶרֶת זִיךְ
רוּיסְעַנְדָּר יָאַמְעַר האַט אוֹיסְגַּעַרְכָּבָעַן
אוֹן גַּאנְצָעַן הוּוֹו, בֵּין עַנְדְּלִיךְ...“
דָּעַר עַולְם שְׁטַעַחַת וּוּאוֹיפֶּ שְׁפִילֶן
קָעַס, עַס הָעֶרֶת זִיךְ קִיּוֹן אַטְעַם.
„אוֹן עַנְדְּלִיךְ“ זָאנְטַ וּוּיטָעַר דָּעַר
נְבִיאָה „הָאַט מַעַן דִּי לְאַנְגָּעַן לְאַקְעָן עַנִּי
דָּעַטְמַן, וּוָסֶם האַבְּעָן דִּי בְּלָהָס קָאָפֶן פֿערְדָּן
צִירָטָן, אוֹן מַעַן האַט אַלְעַס פֿערְשַׁטְאַנְגָּעַן
— דִּי פֿערְלִיכְטָעַ פֿאַר גְּרוּסָה לְיַבְשָׁאַפְּטָן
אוֹן אַיְיַפְּרוֹזָכְטָן אָז קִיּוֹנְעַרְדָּן זַוְּיַה וְאַל
קִיּוֹן מַאל צֹו קִיּוֹן אַנְדָּרָן גַּעַהְעָרָעָן, הָאָז
בָּעַן זִיךְ אַיְנוֹנָעַר דָּעַם צְוּוִיטָעָן אַוְיְפָנָעָן
געַסְעָן...“
אַגְּשָׁרְיוֹ פֿוֹן עַרְשְׁטוֹינְגָּעַן אָז אַפְּשָׁר
אוֹיְדָן צְוּוֹיְפָעָלָן, האַט זִיךְ אַרְוִיסְגָּנְדָּרִי
סְעַן פֿוֹן אַלְעַמְעַס לְיַפְּעָן.
„אַיר וְאַונְדָּרְטָן אַיְיךְ?“ האַט דָּעַר
נְבִיאָה צְוִיחַצְטָן גַּשְׁרִיעָן, „אַיר זַוְּיַט אַיְיךְ
בְּעַרְדָּאַשְׁטָן, עַרְשְׁטוֹינְטָן; עַס שְׁוִינְטָן אַיְיךְ
אוֹנְמַעְנְלִיךְ צֹו זַוְּיַן דָּאָס וְאַל פְּאַסְיָרָעָן?
זַוְּיַט וְוּסְעָן, אוֹן גַּאנְצָעַן לְעַבְעָן האַבְּבָן
וְוָסֶם נִיטָן? דָּעַר נְבִיאָה זַוְּהָט דִּי אַינְטָעָן
רַעַסְעָן אָז דָּעַרְכָּהָלֶט וְוּיטָעָר:
„אוֹן אָז דָּעַרְפָּטָר האַט צָוָם
הָאָבָּא קְוֹרְצָעָן בַּילְד גַּעַנְגְּבָעָן פֿוֹן אַיְיעָר
לְעַבְעָן, לְיַבְעָן אוֹן גַּעַנְיָסָעָן, וְוּסֶם חַוִּיָּה
בָּעַן זִיךְ אָז בֵּי אַיְיךְ צֹו עַנְטוֹוִיקְלָעָן אַלְעָ

וואס בלוייבט איזיך איבער פון דאס אלעס, ווען ניט הויט און ביינער, ניט קיין נשמה און ניט קיין קערפער? אַ מאָל פֿלעגנט דער טֿייפֿעל נוֹר נשומות רויבען, און הײַנט איז ער מיטֿין קערדיַער צופריידען....

„אָוּן טֶאָמֵער איזיך דער גִּיהְנוּם דָּאָרט אַוְיף יְעָנֵר וּוּלְטַ, וּוּיְנִינְג גַּעוּזָן, הָאָט אַיהֲר זִיךְ דָּא אַוְיךְ אַ נִיחְנוּם בְּעַד שָׁאָפָּעָן; אַ נִיחְנוּם מִיט אַיְגָעָנָה פִּיעָר, אַיְגָעָנָה קְרָבָנָה, אָוּן אַיְגָעָנָה טֿיְפַּעַן....

דרער נְבִיא הָאָט גַּעֲמוֹת אַוְיפְּהָעָרָעָן רְיוּדָעָן אַוְיךְ אַמְּנוּת זִוְּן אַטְעָם צַוְּאָרָעָן, אָוּן וְעַן עַד הָאָט זִיךְ אַרוֹמְגָעָקָט אַיז שְׂוִין פָּוּן דָּעַם אַנְצָעָן, עַולְמָ קִין אַוְיךְ נְעַר נִיט גַּעֲלִיבָעָן....

טוּטִית-שְׁתִילַיַּה, נוֹר דָּעַם נְבִיאָס זִיפְּצַ, קְלִינְגָט אַב טְרוֹיְיעָרִינְג אָוּן חָעָצְרָיִינְג קְעַנְדָּה....

הָאָוּת, וְיָא זַוְּגָעָהָן וּוּיְטַעַר, אָן מִיטְ וְאָס זַוְּגָעָהָן זִיךְ! גַּעַתְמָ דָּעַן נִיט אָוּעָק אַיְעָרָגָעָן גַּאנְצָעָר לְעַבְעָן, אַיְן אַיְדָי פֿערְזָבָט אָוּן אַינְטְּרָיְגָעָן וְאָס פֿערְצָעָהָר דָּעַן אַיְיךְ אָוּן גְּרוֹיזָעָן אַיְעָרָמָאָרָךְ אָוּן זַאְפָט, אַיְעָרָלְבָעָן אָוּן קְרָאָפָט? וְאָס הִיסְטָט בְּיַי אַיְיךְ לְיַיְעַ, וְעַן נִיט אַוְיסְטָ זַוְּגָעָהָן דִּי לְעַבְעַנְסִיזָאָפָט פָּוּן יוּגָעָנָר, אָוּנָר שְׁוּלְד אָוּן תְּמִימָות, אָוּן אַוְיף דָּעַם אַרְטָ אַיבְּעָרְלָאָזָעָן אַ בְּרָעַנְדָּעָ, פֿערְגָּנִיפְטָעָ טַע וּוּאָנָדָ? וְאָס הִיסְטָט בְּיַי אַיְיךְ לְעַבְעַן, וְעַן נִיט דָּעַר רְוִישָׁ, דָּעַר קָאָךְ אַיְן וּוּלְכָעָן זַאְרָ פֿערְלִוְרָט זִיךְ אָוּן פֿערְטָוּ מַעְלָט אַיְוּרָעָ מְוחָתָה? וְאָס הִיסְטָט בְּיַי גַּעַבְּהַלְעָן, וְעַן נִיט דִּיא גַּעַמְיִינָה טְהִירִישָׁ לְיַוְּדָעָנְשָׁאָפָטָעָן? וְאָס הִיסְטָט בְּיַי אַיְיךְ הִיְּלִינְגִּיט אָוּן עַהְרָעָ, וְעַן נִיט דָּעַר זַוְּמָפָט פָּוּן שְׁמוֹטָ אָוּן שָׁאָנְדָעָ אַיְן וּוּלְכָעָן זַאְרָ זִוְּטָ פֿערְגָּנְקָעָן? אָוּן

פָּוּן גִּיהְנוּם

לִיפְעָן זַוְּגָעָהָן זַוְּגָעָהָן צְעָרָטָה גַּעֲקוֹשָׁת גַּעַד וּוּרָעָן.

צְוֹאָמָעָן הָאָבָעָן זַוְּגָעָהָן צְוֹאָמָעָן גַּעֲשָׁפְּלָט אָוּן קוֹגְעָלָאָד פָּוּן זַאְמָד גַּעַד מַאְכָט; צְוֹאָמָעָן הָאָבָעָן זַוְּגָעָהָן גַּעֲנָהָט אָוּן פְּרָוְתָּהָן גַּעֲשְׁטָרִיקָט. בִּיְדָעָנס קְלִיּוֹרְעָלָאָד זַוְּגָעָהָן צְוֹגְלִיּוֹךְ קְרוּץ גַּעֲוָאָרָעָן אָוּן דִּי יַאְקָעָלָאָד עַגְגָה.

1.

צְוֹוִי שְׂוּעָסְטָעָר

אַ צְוֹוִילִינְג זַוְּגָעָהָן זַוְּגָעָהָן, מִיר גַּעַלְעָ אָוּן מְרוּעָלָעָ; צְוֹאָמָעָן גַּעֲבָאָרָעָן אָוּן צְוֹאָמָעָן פֿערְלָאָרָעָן. אַיְין מַוְתָּעָר הָאָט זַוְּגָעָהָן זַוְּגָעָהָן אָוּן גַּעֲוָאָרִימָט, פָּוּן דִּי וּלְבָעָ ברְוָסְט הָאָבָעָן זַוְּגָעָהָן אָוּן פָּוּן דִּי וּלְבָעָ

זוי האבען אין אין ציוט חתונה גע-
צ' שטערען.

וואָלט מינגעלאַן אַיְהָר שׂוּעַסְטָעַר
זיך דערמאָהנט, זוי זי ווּרטַט גַּמְוֹתַשְׁעַט
און גַּפְּלָאָגֶט אַיְן גִּיהָנוּם, וואָלט זיך
אָפְּשָׁר אַקְלָעָהָר גַּטְהָאָן, פָּאָר ווּאָס
קּוּמֶט דָּאָס אַיְהָר אָזָא גְּלִיק, אַן אַיְהָר
שׂוּעַסְטָעַר אָזָי פִּיעָל צְרוֹת?... וואָלט
פָּאָר מִינְגָּלָעִים אַוְינְגַּן אֲשֻׁוּב גַּעַטְהָן
מוּרְעַלְעִים בְּילָה, פֿערְחַשְׁקָט אָוּן פֿערְרַיְּ
צְרָהָט זיך זי אַיְן, וואָלט אָפְּשָׁר אַ
מְחַשְּׁבָה אַרְיוֹן אַיְהָר קָאָפֶ
איְזָה נִיט זיך עַס בְּעַדְרָאָף צָו זַיְוִין—אָכְבָּעַר
פֿערְגַּעַסְעַן הָאָט זיך אַיְהָר צְוּוִילְגִּינְגְּשׁוּסְ
טָעַר, נִיט גַּעַרְעַנְקָט מַעַהְרָ פָּוּן מִירְעַלְעָן,
וּוְלְכָא אַזְוֵּגְרָוִיסְטָעַ לְיִדְעָן אָוִיסְגַּשְׁטָאָנָעָן
איְזָה שְׂרָעְלִיכְבָּעַן גִּיהָנוּם; וּוּמְעַן מְלָאָכִי
חַבְלָה האָבָעַן אָזָוָה גְּלִיהָעַנְדָּע קְוִילְעָן גַּעַד
ברַעַנְטָן, אָוּן גַּעַפְּיָוִינְגְּט אָזָוָה אַפְּלַטְעָרָדָ
ברַעַטָּט, פּוֹל שְׁטָעַבְּוִיגָּע נַאֲדָלָעָן.

גּוֹט אַזְוֵּגְרָוִיסְטָעַ גַּעַוּוֹן. אַן גַּן עַדְן
הָאָט זַיְאָ אַבְּקוּעָמָעָ וּוְהַנְּוֹגָג גַּעַהָאָט.
הָאָט זַיְאָ זְיַהְנָגָעָר גַּעַשְׁפִּירָט, הָאָט אַיְן
קְלוֹנָגָ פָּוּן גַּלְעַקְעָל אַיְהָר פִּישָׁ אָוּן בְּלִיּוּשָׁ
פֿערְשָׁאָפֶט; אַזְוֵּגְרָוִיסְטָעַ זְיַהְנָגָעָר גַּעַוּוֹן,
הָאָט זַיְאָ זְיַהְנָגָעָר גַּעַטְרָוּנְקָעָן אָוּן בְּעַרְשָׁלְעָן
פֿערְטָה האָבָעַן אַיְהָר דִּי זְיַסְעָ טְעַנְדָּרָ פָּוּן

דָּעַר הַוְּמִילְישָׁר מְזֹזִיק.
און מִירְעַלְעָן? גַּעַשְׁוֹוִיצָט הָאָט זַיְ
נַעַבָּאָק אַיְן גִּיהָנוּם, גַּעַרְבִּיאָט, זיך אַ
פְּרַעַד. בְּרוּטָהָאָט זַיְאָ גַּעַבְּאָקָעָן — אָוּן

און אַיְן אַיְן צִוְּתָה האָבָעַן זַיְקִינְ
דָּרְלָאָךְ גַּעַטְרָאָגָעָן, גַּעַבְּאָרָעָן אָוּן גַּעַווּיְ
גַּעַן. אַיְן אַיְן צִוְּתָה זַיְוִינְגָּן זַיְאָלָט גַּעַדְ
וּוְאָרָעָן אָוּן האָבָעַן פָּאָר זַיְקִרְבִּיכְ
גַּעַנְעָהָט, אָוּן אַיְן אַיְן צִוְּתָה זַיְוִינְגָּן זַיְ
אוּוּקָגַעְשְׁטָאָרְבָּעָן.

אָכְבָּעַר אֲזָוָה דָּעַם וּלְמַתְּהָמָת הָאָט
מַעַן זַיְיָ פֿוֹנָאָנְדְּרָגְעָשִׁידָט.

דָּעַר שְׂטָן הָאָט מִעְלָיָךְ אֲזָוָה מִירְעַ
לָעַן אֲבִיוֹן אַוְינְג גַּעַהְאָט אָוּן אָפְּשָׁר הָאָט
מִינְגָּלָעַ בְּיֵי מִיכָּאָלִין בְּעַסְרָ אַוְיְסְגָּ�נְ
מַעַן. אֲבִי מִירְעַלְעָן הָאָט מַעַן אַיְן גִּיהָנוּם
פֿערְפָּאָקָט, אָוּן פָּאָר מִינְגָּלָעַן הָאָט מַעַן
אֲשַׁהְנָעָם אָרָט אַיְן גַּן עַדְן צְוּגְנָרִיּוֹט.
וּוּן מִינְגָּלָעַס אַלְמָעָ אַוְינְגָּן חָאָ
בְּעַן זַיְקִרְבִּיךְ גַּעַפְּבָעָנְט, אָוּן אַיְהָר נְשָׁמָה
הָאָט זַיְקִרְבִּירְשִׁיט אָוּן אַזְוֵּגְרָוִיסְטָעַן זַיְגְּנָגְגָן
וּוְאָרָעָן, אַזְוֵּגְרָוִיסְטָעַן זַיְגְּנָגְגָן קְוּקָעָן
דִּינְג אַזְוֵּגְרָוִיסְטָעַן זַיְגְּנָגְגָן אַזְוֵּגְרָוִיסְטָעַן
זַיְקִרְבִּיךְ גַּעַפְּבָעָנְט אָוּן גַּעַשְׁוִינְגָּט. פֿרְעַכְטִינְגָּ
כְּלִיּוֹן אָוּן מַעְבָּעַל הָאָבָעַן דָּעַם צִימָעָר
אֲנְגַּעַפְּלָטָן. וּוּאַזְוֵּגְרָוִיסְטָעַן זַיְגְּנָגְגָן
בְּאַלְמָעָן הָאָבָעַן רָוּבְּיָנָעָן גַּעַלְאָנָצָט, דִּירָ
מַאֲנָטָעָן גַּעַלְיִשְׁצָעָט אָוּן פֿערְל גַּעַשְׁוִינְטָן.
אַרְוּם אַיְהָר הָאָט גַּעַהְעָרָשָׁט אַזְוֵּגְרָוִיסְטָעַן גַּעַטְ
לִיבָּעָן הַיְּלִינְגְּקָיּוֹט. שאָ — שְׁטִילָן, אַלְמָעָ
הָאָט זַיְאָ גַּעַצְיָטָעָרָט אָוּן גַּעַפְּלָאָטָעָרָט

ג. ג. פְּרִידָמָאָן'ס מַעֲשָׂהָ לֹאֵךְ

טריטם בי טרייט געהט זי דעם מלאך נאך. וואם וויטער וווערט די לופט אלז שווערער אוון שטיקט מינען לען. אַ שלְבָּכְטָר גַּרְוֹךְ שְׁלָקָגְט אַיְחָר אַיְן נָאָזָא אַרְיוֹן אָוָן עַס ווּוְעַרְט אַיְחָר שְׁוֹעֶר אַוְיפְּן גַּעֲמִיטָה. זי ווּוְיל צְוִירְקָלְעָהָרָעָן אַבְּעָר זַי שְׁעַחְמָט זַיְךְ פָּאָר אַיְחָר בְּעַגְלִיּוֹת טָרָר.

זי אַיְן שְׁוֹן אַיְן גַּיהֲנוֹם. אַ שְׁטִיבָּעָן רְוִיךְ גַּעַת אַיְחָר עַנְטְּקָעָגָעָן, שְׁוֹאָרָצָע פְּלָאָמָעָן-צְוָנָגָעָן פְּלָאָקָרָעָן אָוָן עַס ווּוְעַרְט אַיְחָר פִּינְסְטָעָר אַיְן דֵי אַוְוָגָעָן, אַזְשָׁ צָם חְלִשָּׁן.

עס קְלָאָפָעָן דֵי מַאָרְטָעָר-מַאָשָׁנָעָן אָוָן עַס רְוִישָׁעָן דֵיאַ רְעַדָּר. ווּוְילְדָעַ שְׁדוֹת לְיוֹפָעָן אַיְן הוּהָא אַרְוֹם מִיט אַרוּסָגָעָר שְׁטָקָטָעָר רְוִיטָעָן צְוָנָגָעָן. פָּוָן דֵי מַיְוָלָעָר שְׁלָקָגָט זַיְךְ אַרְוֹים אַוְוָיסָטָר שְׁוֹם. דֵי רְשָׁעָים, יְעַדְרָעָר אַוְוָף זַיְן אַרְטָמָט, בעקופט זַיְן חָלָק: אַיְונָעָמָס פְּלִוִישָׁ ווּוְעַרְט גַּעַד רִיסָעָן מִיט אַיְזָעָרָנָעָר הְוִיטָעָר; אַ צְוּוִירָ טָעָן לְעָרָבָעָן דֵי מִזְקָיָם מִוטָּא בְּלִיְעָנָעָן קְנוֹטָעָן וּוּאַרְעַנְטָלִיָּיךְ צַו זַיְן. טְיַוְּל שְׁלִינָה גַּעַנְעָן פְּיִיעָר — זַיְךְ אַבָּעָן אַיְן זַיְוָר זַיְן דִּינָעָן לְעָבָעָן אַנְ אַמְתָא אַרוּסָגָעָאָגָט, אָוָן דֵי מַחְבָּלִים בְּרָעָבָעָן זַיְךְ דֵיאַ טְרָפָהָנָעָן מִירָדָלָעָר אַלְעָר אַוְיָם. דֵיאַ אַיְבָּרָיָגָעָן ווּוְעָרָעָן אַוְיָךְ נִימָט גַּעֲשִׁוֹנָט.

אָוָן מִינְעָלָעָן פָּוָן גַּן עָרָן, ווּוְעַרְט בִּיסְטָאָכְוִוִּיזָן גַּעֲוָהָנָט מִיט דֵי לְוָפָט ווּאַם אַיְחָר צְוּוִילְיָנְגָסְטָשְׁוּעָטָעָר מִירָעָלָעָר האָט ?עָהָן?.

אַלְיָין אַיְן זַיְדָוָנָרָגָעָן גַּעֲוָעָן; ווּוְיָן האָט זַי גַּעֲמָכָט — אַבְּעָר אַלְיָין האָט זַי דְּרוֹשָׁת גַּעֲלִיטָעָן; פָּאָר יְעַנְעָ צְדִיקִים דְּאָרָט, אַיְן גַּן עָהָן, האָט מִירָעָלָעָר מִיט אַנְדָּרָעָר רְשָׁעִים אַלְעָם פֻּעָרְפָּרְטִינָט. אָוָן אַיְזָי דְּרָעָצָו נָאָךְ גַּעֲיָאנָט אָוָן גַּעַד פְּלָאָגָט גַּעֲוָאָרָעָן פָּוָן דָעַם שָׁר שְׁלָגְהָנוֹם אָוָן זַיְעַנְעָ מִשְׁרָתִים.

אַחֲרָעָן זַיְוָנָעָן אַוְעָלָה, דָאָס אַיְינָהָאָט גַּעֲמָנָעָ לְעָבָעָן אַיְזָן מִינְעָלָעָן נָמָאָס גַּעַד ווּאַדָּעָן. מִיט פִּישָׁ אַזְן פְּלִוִישָׁ האָט זַיְךְ אַיְבָּעָרָגְעָגָעָסָעָן אַזְן פִּילָמָל דָעַם מַאָרָגָעָן בְּעַדְרָאָרְבָּעָן. דָעַר ווּוְיָן האָט אַזְעָנָעָם בְּעַקְוּמָעָן אַזְן זַיְהָט פָּוָן ווּוְידָעְדָטָעָם בְּעַקְוּמָעָן אַזְן זַיְהָט אַזְעָנָעָם גַּרְיָן אַזְן גַּאלְגָּרְאָכָבָעָן. דָעַר גַּלְאָנָץ אַרְוֹם אַיְחָר האָט אַיְחָר דֵי אַוְיָגָעָן גַּעֲבָלָעָנְדָעָט אַזְן זַיְהָט אַזְעָנָעָט גַּעַד שְׁפִידָרָט.

גַּאֲנָץ אַפְּטָפָלְגָּעָט זַיְגַּעְנָצָעָן פָּאָר לְאַנְגָּוְיְלָנְגִּיקָּוּת אַזְן אַוְגָּנְגָּזָלָה. זַיְהָט דָעַם אַפְּעָטִים פֻּעָרְאָרָעָן אַזְן עַפְעָם פְּרִוְשָׁעָם גַּעֲוָכָט צַו פֻּעָרְטְּרִוְיְבָעָן דֵי צִוְיָוָת.

דָאָן האָט זַיְךְ אַזְן מִירָעָלָעָן דָעַרְתָּ מַאָהָגָט. ווּאוּ אַיְזָן זַיְעַצְטָ ? ווּוְיָנָעָטָעָן עַס אַיְחָר אַיְן גַּיהֲנוֹם ?

זַי טְהָוָת אַקְלָוָגָמָט גַּלְעָקָעָלָה. אַ מַלְאָךְ קְוֹמָט צְוְפְּלִיהָעָן. “אַיְן גַּיהֲנוֹם פִּיהָר מַיְךְ !” האָט בְּיַנְעָלָעָן בְּעַפְוּיְלָעָן. “אַיְךְ ווּוְיל מִרָּעָלָעָן ?עָהָן?.

און מירעלע ארבויט איזו שוער
מייט איהרע לעצטעה בחות; זי שוויזט
און דישט און און געריכטערע טראַ
פען פאלט איהר שווייס און דער דייזשע
אריין. מינעלע קען זיך שוין מעהר ניט
בעהערשען, און רופט אois:

„וֹוִישׁ אֲבָבָדֵעַ שְׂוֹוִוִיסַ פָּוָן פְּנִים,
אוֹנְגֶּלְקִילְכִּיבָּעַ!“

דעם שרָס א משורת האט שנען
איהר די ליפען פערשלאָסָעַן, אוֹ זי אַיִן
שייער מייט די ווערטער דערוֹאָרגָעַן גַּעַד
וואָזָעַן.

„הערען, זעהן און שוויזען“, מורי
מעלט שטעבן דער שד איהר אין אוּער
אריין, „דאָס אַיִן דַּי צְדִיקִיםַס עַוְבָּרָא.
דערפָּאָר לְעַבְּעָן זַיְהַ אַיִן גַּעַד; וּוּסְטָן
דיין מוֹיל נִיט פָּערמַאָכָעַן, וּוּסְטָן אַוְיךָ
איַן גַּיהֲנוּם פָּערכְּלִיבָּעַן, איַן גַּיהֲנוּם
פָּערשְׁתָּהָסְטָן?“

זי שwidערט אוֹוִה מונעלע, און א
שרעַק נעהמת איהר דורך. פערבלִיבָּעַן
איַן גַּיהֲנוּם? דער גַּעַדאנָק אַיִן צְוַעַךְ
ליַּיךְ! דַּי שְׁוֹאָרָצָע פָּלאָמָעַן וּוּלְעָן גַּיהֲרָא
צָאָרָטָע הוּאָט פָּערברְּזִוְּנָעַן, און שוויזען
וּוּסְטָן זַי בַּיְהַ דַּי בָּרוּטַיְהַ דַּיְזָשָׁע, אַט אַזְוִי
זַיְהַ עַנְעַן אוֹנְגֶּלְקִילְכִּיבָּעַ דָּאָרָט; גַּעַפְּיוּ
נִיגְטָן וּוּרְעָן זַיְהַ אַלְעַ גַּפְשָׁת, וּוּלְעָן
כַּעַ גַּעַפְּינָעַן זַיְהַ דָּאָ; אַלְעַ מַאְלַ הָרָעָן
די מושנה-דִּינָעַ קָלוֹת פָּוָן דַּי מַזְקוּסָן;
און דַּי וּתְהַגְּשָׁרְיָעַן פָּוָן דַּי לְיַוְּדָעָנְדָעַ;
אלְעַ מַאְהָל זַעַחַן דַּי שְׁרַעְקִילְכִּיבָּעַ בַּיְלָדָעַ,

און גַּיהֲנוּם אַזְוִי לְאָנָגָג נְעַמְעַמְטָט. פָּוָן
וּוּיְטָעַן דָּרְרוּעָת זַיְהַ מִרְעַלְעַן אַוְן אַ
שְׁוּדָעָר לְוַיְפָט דָּוָרָק אַיהֲרָע גַּלְיְעָדָר.

נעַבְּעַן אַ דִּיוּשָׁע בָּרוּטַיְהַ שְׁטָעָתָ
מִרְעַלְעַן גַּעַבְּוִינָעַן אַיִן דָּרְיוּעַן, פָּעָרְגָּאָד
בָּעַן דָּעַם פָּעָרְשָׁוֹאָרָצָעַן פָּנִים אַזְוִי שְׁטָעָתָ
דָּעַרְיָוָשָׁע אַרְיָוָן, דַּי אַרְבָּעָל פָּעָרְקָאָטָ
שְׁעַטָּע אַזְוִי וּוּוִיטָן, אוֹ פָּוָן דַּי צְוַקְאַלְיָעָתָ
שְׁעַטָּע, אַוְיְגָעָמָגְעַטָּע הָעַד זְעַחַעַן

זַיְהַ דִּיטְלִיךְ אָרוּסָם דַּי אַוְיְגָעָשָׁוֹאָלְעַנָּעַ
בְּלִוְיָע אַדְרָעָן אַיִן דַּי שְׁפִיצְיָנָע בַּיְנָעָר.
אַיהֲרָע גַּזְוִיכְטָמָא אַיִן בְּעַנְאָסָעָן מִיטָּא גַּעַד

דִּיכְטָעָן שְׂוֹוִוִיסָם, אַוְן שְׂוֹעָר אַטְמָעָמָנְדָּגָן
קָנָעָט זַיְהַ טִיְּגָמָאָסָעָן. אַיהֲרָע קוּטִינָעָר
שְׂוֹוִוִיסָם קָאָפָעָט אַיִן גַּוְסָּט זַיְהַ אַיִן דָּעַר
דִּיוּשָׁע אַרְקָאָבָן.

מִיְּנָטָמָאָנָעָן, אוֹ מִרְעַלְעַן קָנָעָט
דַּי בָּרוּטַיְהַ פָּאָר זַיְהַ, דָּאָרְבָּעָר אַיְוּלָט זַיְהַ
זַיְהַ נִיט וּוּגָעָן אַיהֲרָע אַוְיְגָעָמָטָעָר
זַיְהַ נִיט וּוּגָעָן אַיהֲרָע אַוְיְגָעָמָטָעָר
קִוְּיָט, אַוְן שְׂוֹוִוִיסָם. זַיְהַ וּוּסְטָן נִיט אַזְוִי
טָעָר אַיהֲרָע שְׁטָעָתָה אַשְׁד, אַזְוִי אַזְוִי
רִוְיָט זַיְהַ שְׁמִוְסָעָן, זַעַן מִרְעַלְעַן וּוּטָם
אוֹוִף אַיִין מִינְוָט אַוְיְהָרָעָן זַיְהַ קָנָעָטָעָן;
זַיְהַ וּוּסְטָן, אַזְוִי דַּי בָּרוּטַיְהַ מַזְוִזְמָן
שְׂוֹוִוִיסָם גַּעַקְנָאָטָעָן וּוּרְעָן, כְּדַי עַס זַאְל
דַּי צְדִיקִים שְׁמַעְקָעָן. זַוְּל זַיְהַ אַוְיְפָט
מַעְרְקוֹזָם מַאְכָעָן זַיְהַ זַאְל דָּעַם שְׂוֹוִוִיסָם
אַבְּוּוֹשָׁעָן פָּוָן אַיהֲרָע פָּנִים. דָּרְמָמָאָנָט זַיְהַ
זַיְהַ אַבְּעָר אַזְוִי אַיִן נִיט אַזְוִי דָּעַר הָיִם
אוֹן שְׂוֹוִוִיסָם.

וְאֵל זַיִו אַינְגַּהֲנוּם פָּעָרְשָׁפָּאָרָעַן ; אַנְדָּרְעַן פָּוֹן זַיִו זַיְנָעַן אַינְגַּהֲנוּם זַיְעַר צִיּוֹת אַוְסָגְעֻוֹעַן ; אַנְדָּרְעַן זַיְנָעַן בָּעַר גַּנְאַדְגַּט גַּעֲוָאָרָעַן בָּאָר דָּעַר צִיּוֹת פָּאָר הַעַלְבָּעַן פִּינְגְּגָעַן זַיְעַרְעַן חֶבְרַיִבִּים, דָּיו אַיְכִּי רִיגְעַן רְשָׁעִים, אַנְזָנְדְרָעַן וַיְדָעַרְעַן הַאָט דָּעַר זַכְוָתְ פָּוֹן אַצְוִיקָּס קָרוּב גַּעַהְאַלְפָעַן זַיִו זַאְלָעַן אַינְגַּהֲנוּם נִיטְ זַיִו. רַוְעַן רַוְפְּטַ מַעַן זַיִו בִּינְגָנִים.

אוֹן אַזְוִי שְׁנָעַל וְיִוְיַּדְזְגַּע, דָּאָרָט אַינְגַּהֲנוּם, מַאְכָעַן עַפְעַם פָּעָרְטִיג, טְרָאָזְ גַּעַן דִּי בִּינְגָנִים דָּאָס צַו דִּי צְדִיקִים אַוְעָק. דִּי פָּעָרְמִיטְלָעַר זַיְנָעַן זַיִו צְוֹוְישָׁעַן גַּעַן עַדְן אַינְגַּהֲנוּם. זַיִו לַעֲבָעַן דָּעְרָפָן וּוָאָס דָּיו צְדִיקִים וַיְאָרְפָּעַן זַיִו צַו אַדְעַר דָּעַר פָּוֹן וּוָאָס זַיִו גַּנְבְּגַעַן אַוְיָפְן וּוּגְן אַדְאָב, שְׁכַר הַלְּיכָה הַיּוֹסֶט עַם בַּיִו זַיִו.

מַעְנְלִיךְ אָז עַמְפָאָסְט דִּי צְדִיקִים נִיטְ אַלְיַין צַו הַאַנְדְּלָעַן מִיטְ דִּי רְשָׁעִים אוֹן דָּאָרְבָּעַר שְׁאָפָעַן זַיִו זַיְקָ מִיטְ דִּי בִּינְגָנִים ; מַעְנְלִיךְ אָז דִּי בִּינְגָנִים מִיטְ וַיְיָרָעַ צִינְגְּגָעָאָךְ דִּי גַּלְאָטָעַ חַנְפָעַעַן זַיִק אַזְוִי צַו דִּי צְדִיקִים אָז יְעַנְעַגְעַבָּעַן זַיִו דִּי אַרְבָּיוֹת אַיְבָרַע, אַזְוִי צַו לְיָוָרַע דָּעַן דִּי רְשָׁעִים מַעַהְרַפָּן דִּי בִּינְגָנִים וּוָיְ פָּוֹן דִּיאָ צְדִיקִים אַלְיַיְוָן.

שְׁוּעָר אַיְוָ דִּי תּוֹרָה גַּעֲוָאָרָעַן אוֹן צְדִיקִים קְמָעַן וַיְיָנִיגְ צַו, אַבָּעַר דִּי בִּינְגָנִים, פָּוֹן זַיִו אַיִו נִיט אַוְיסְצָהָלָטָעַן!

די בְּלוֹטִינְגַּע סְצָעָנָעַם. אַפְּ נִיּוֹן, זַי וּוֹילְעַס נִיט ! ...

אוֹן האַסְטִיגְג טָוָט זַיְק מִינְעַלְעַ אַוְאָרָף צַו דָּעַם מַלְאָך, אַיְהָר בְּעַגְלִוִּיטָעַר, אוֹן מִיטְ אַפְּרַשְׁטִיקְטָעַן קוֹלְ רַוְפְּטַ זַי אָוּס :

„פִּיחָר מִיקְ אַרְוִיס פָּוֹן דָּאָנָעַן ! “ אַוְן עַדְשָׁת דָּאָן וּוֹעַן הַיְנָטָר מִינְעַלְעַ אַיְוָ שְׁטִילְ גַּעֲוָאָרָעַן, אוֹן דָּיו לַזְפְּטַ אַרְוָם אַיְהָר הַאָט מִינְעַלְעַ אַפְּגָעָזְוִיגָעַן אַיְרָאָטָעַם, אוֹן אַרְדָּנוֹגָג גַּעַבְרָאָכָט אַיְהָר הַאָר אַוְן קָלִיְידָרַעַ, אַרְיָיב גַּעַטְמָהָן אַיְהָר גַּלְאָטָעַן שְׁטָעָרַן, פָּעָרְטְרִיבָעַן דָּיו טְרוּיְירָגָעַ מַחְשָׁבוֹת פָּוֹן אַיְהָר קָאָפַע, אוֹן—אַיְוָ צַדְרִיךְ אַיִן גַּעַן עַדְן אַרְיָין ...

2.

דִּיאָ בִּינְגָנִים

אוֹס אַיְזָ דָא אַגְּנָעַן צַו בְּלַיְוִינָעַן אוֹן אַינְגַּהֲנוּם דִּי שְׁלַעְכְּטָעַ צַו בְּשְׁטָמְרָאָפָעַן, דָאָס וּוּוִיס יְעַדְרַע ; אוֹ אַינְגַּהֲנוּם הַאָט מַעַן צְרוֹת אַוְן אַיְוָ גַּעַן פְּרִידְעָן, דָאָס וּוּוִיס יְעַדְרַע, אַבָּעַר וּוָאָס עַס טְהָוָט זַיִו צְוֹוְישָׁעַן גַּעַן עַדְן אַוְן גַּהְנָוּם, דָאָס וּוּוִוִּסְעַן יְהִידִי סְגָלָה.

אוֹפְּפָן וּוּגְן, צְוֹוְישָׁעַן גַּעַן עַדְן אַוְן גַּהְנָוּם, גַּעֲפִינָעַן זַיִו אַוְיַק מַעְנְשָׁעַן. דָאָס זַיְנָעַן אַוְעַלְכָעַ וּוָאָס בַּיִם לַעֲבָעַן הַאָבָעַן זַיִו צְוֹפְּיָעַל גַּעֲזִינְדִּוְגָט מַעַן זַיִל זַיִו אַיְן גַּעַן אַרְיָינְלָאָזָעַן אַוְן צְרוּוֹיָנוֹגָי, מַעַן

האסט אימיצען שטומ געמאכט, האסטו זאך געוואלט ער זאָל אַזְוִי פֿערבַּלְיַיבַּען. או ניט, גרויסער נאָט, וואָלט דאָך דיר דער גאנצער עפּק ניט געלוינט, אַזְוִי פֿיעַל לְאַחֲמָע, בְּלִינְדָּע אָונְ שְׁטוּמָע צֹחַבַּען. דער רְשֻׁעָה אֶבְּרָא אַזְוִי גַּעֲנָעַן דִּין רְצֹן גַּעֲנָגָעַן אָונְ קְוִים הָאָט ער אַלְאָה-מען גַּעֲזָהָעַן, הָאָט ער אֵיכָם אַקְלִיעַע גַּעֲנָעַבַּען; הָאָט ער אַבְּלִינְדָּע גַּעֲרַעַכְתָּעַ פְּעָן, הָאָט ער אֵיכָם דָּעַם וּוֹגְן גַּעֲזַוְוִי-זָעַן, אָונְ הָאָט ער אַשְׁטוּמָען בענְעָנָט, הָאָט ער אַשְׁטוּמָען רְיוּדְרָאַנְדִּיגּ גַּעַנְעָנָט. וּוֹעַט דָּאָס תְּיִלְיָגָע אָונְ גַּעַרְעַכְתָּעַ בִּיתְידָין אֵיכָם שְׂוִ依ְגַּען דּוּרְפָּאָר ?

אָונְ עַרְנְסָט אָונְ פֿינְסְטָעַר הָאָבָעַן דִּי דִינְיִים דָּעַם רְשֻׁעָה בְּעַטְרָאַכְט וּוּלְבָעַר הָאָט וּוֹיא אַזְוִי פֿיבְּעַר גַּעַצְיָטָרַט. דער בְּנִיגּוֹר הָאָט גַּעַוְאַלְט עַפְּעַס זָגָעַן, אַיְינָן וּוּנְדָעַן, אֶבְּרָא דִיאַ קְלָאנְגָעַן זַיְינָן גַּעַוְעָן אַמְתָּע, דער פּוֹשָׁע אַזְוִי דִי פֿערְדָּר בְּרַעְבָּעַן בענְגָעַן, אָונְ דָּאָרָוּם הָאָט דָּעַר סְנִיגּוֹר מִיטְלַיְּדָר גַּעַבְעַטָּעַן אָונְ רְחַמְנוֹת פֿערְלָאַנְגָּט ...

אֶבְּרָא נִיט מִיט טְרַהְרָעַן קָעַן מַעַן וּוַיְיךְ מַאֲכָעַן דִי עַהְרְלִיבַּע הַעַצְצָעַר פְּוֹן דִּינְיִים אָונְ נִיט מִיט רְחַמְנוֹת קָעַן מַעַן זַיְיַה בְּעַוְוָגָעַן אַרְוִיסְצְּבָרְעַנְגָעַן אַ פָּאָל-שְׁעַן אַוְרְתָּהִיל ...

אָונְ נִיט לְאַנְגָּהָט זַיְקָדָס בִּיתָה-דִין בְּעַרְאַתְהָעַן, דער מִשְׁפָּט אַזְוִי קוֹרֵץ אָונְ שָׁאָרָה גַּעַוְעָן : אַזְוִי וּוֹי דָעַר רְשֻׁעָה הָאָט

3.

דָּעַר מִשְׁפָּט

... אָונְ אָז דָּאָס לְעַהְרָעַיל אַזְוִי גַּעַנְטָאָרְבָּעַן, הָאָט מַעַן אֵיכָם פָּאָר בִּיתָה-דִין של מעַלה פֿאַרְגְּנָפּוּהָרט.

הָטָאִים הָאָט ער גַּעַנְצָעַ פֿעַק גַּעַנְטָהָט. דָעַר שְׁטָן הָאָט זַיְיַה אַלְעַ אַוְסְוּוֹיָהָר נִיגּ גַּעַדְעַנְקָט, אָונְ פָּאָר דָּאָס בִּתְיִדְיָין אַוְסְגַּעַרְכָּעַנְט. אֶבְּרָא דָעַר סְנִיגּוֹר הָאָט אַוְיךְ נִיט גַּעַשְׁוּוֹגָעַן.

אוֹן דָעַצְעַהָלֶט הָאָט דָעַר סְנִיגּוֹר פְּוֹן דִי צְרוֹת, וּוֹאָס דָּאָס לְעַהְרָעַיל אַזְוִי אַוְסְגַּעַשְׁמָטָאָנָעָן ; פְּוֹן דִיאַ שְׁטִינוֹנָר וּוֹאָס עַר הָאָט אַזְוִי קָאָפּ גַּעַפְּרָאָגָעָן ; פְּוֹן דִיאַ טָעַג וּוֹאָס עַר הָאָט גַּעַהְנוֹגְעַרְט אָונְ פְּוֹן דִי נַעַכְתָּ וּוֹאָס עַר הָאָט אַוְנְטָעַרְן הַיְמָל גַּעַשְׁלָאָפָעָן ; פְּוֹן דָעַם גַּעַמוֹת שְׁעַטָּעָן, חַשְׁדְּרַיְגָעָן לְעַבָּעָן, וּוֹאָס עַר הָאָט אַזְוִי יָאָגְעַנְיָשָׁאָן פְּלָאָגְעַנְיָשָׁ פֿעַרְבָּאָכָט, אָונְ פְּוֹן נַאֲךְ אַוְעַלְכָעָ אַבְּקוּמוּנְיָשָׁעָן אַוְיפּ דָעַר וּוּלְטָה.

וּוֹאָלֶט עַס אָפְשָׁר אַ וּוּרְקָוְנָג גַּעַנְטָהָט, הָאָט אֶבְּרָא סְמָאָלִי, דָעַר שְׁטָן, מִיט אַחֲנָהָרְגָעָר הַכְּנָעָה צַו גַּאֲטָז וּדְגַעַנְדָּעָט, אַוְסְגַּעַרְוּפָעָן :

„גְּרוּוּסָר גַּאֲטָז ! אָז דָו הָאָט אַלְאָחָמָעָן בְּשַׁאֲפָעָן, הָאָסָטָוּ דָאָךְ גַּעַוְאָלָט עַר זַאָל זַיְינָע פִּים נִיט קָעַנְעָן רִיחָרָעָן ; הָאָסָטָוּ דָאָס לִיכְטָ פְּוֹן אַיְינְעָמָס אַוְרָגְעָן גַּעַרְוּבָטָם, הָאָסָטָוּ דָאָךְ גַּעַוְאָלָט זַאָל דִיאַ שְׁיוּזָהָיָל ...

ג. ג. פרידמאַן' מעהַת לאָך

בְּהִיּוֹ נִיטָּנָעַט וְעַהֲעַן וְיֵדֶרֶתֶן לְיוֹיָד
לְיִהְעָן, פְּלָאָגָעַן וְיֵדֶרֶתֶן גַּמָּרוֹד
מִשְׁעַטָּה, זָאָל עַד אַיְן גִּיהַנוּם גַּעַהַן, צְוַיָּה
שְׁעַן דִּיאָ רְשֻׁעִים, וּוְאָס וּוְעַרְעָן דְּאָרָט
גַּעֲפִינוֹנִיגְטָה. זַיְן הָרָץ מִעְגַּד אַיְהָם אַפְּילָוּ
פְּלָאָגָעַן פָּאָר וּוְעַת אַזְּן שְׁמַעְרִיךְ, אַבְּעָר
שְׁוֹיְגָעַן זָאָל עַד מַזְעָן, זַיְן חַטָּא אַיְזָן
אַיְזָן דְּיוֹדָעָן בְּעַשְׁטָאָגָעַן אַזְּן אַכְּבוֹיְשָׁעַן
זָאָל עַד אַיְהָם מִיט שְׁוֹיְגָעַן...
— — — — —

שְׁוֹעָה אַטְּמַעְלָדִיגְגָּה גַּעַתְּמָטָדָס מִידָּע
לְעַהְרָעָרְיָולְאָן דִּי שְׁמַאְלָעָ וּוְעַגְּעָן פָּוּן
נִיחַנוּמָ מִיט אַשְׁדָּאָלָס שְׁוֹמָה. פָּוּן בִּיְדָע
זַיְיטָעָן טְרָאָגָעַן זָדֶק אַלְעָ וּוְיְוִילָעָ צָו שְׂוִיָּה
דְּעַלְיכָעָ מַעְנְשָׁלִיכָעָ קְוָלוֹתָה, הָרְעַצְרִיָּה
סְעַנְדָעָ יְאַטְּמַעְדְּגַעְשָׁרְיוֹעָן פָּוּן גַּעְמַעְטָדָר
מַעַן גַּעְקוּוּעַלְטָה, פָּוּן גַּעְבְּרַעַנְטָה אָזָן
נַעַבְּרַאְטָעָנָה. דִּי לְוָפָט אַזְּן אַנְגַּעַפְּלִיט
מִיט וּוְעַת אַזְּן טְרוּיָעָר, מִיט פִּינָּ אַזְּן
שְׁכַעְרִיעָ. עַס בָּאַרְכְּלָעָן דִּי גּוֹסְסִים וּוּמְעַם
בָּהָה עַס עַנְדִּינוּמָ זָדֶק אַונְטָעָר דִּי שְׁרַעְקָה
לְבִכָּעָ עַנוּוּמָ וּוְאָס זָיְן הָאָבָעָן אַוִּיסְצָרָה
לְקָלָאָפָעָן...

עַס פָּעַרְקִינְיִיטִישָׁט זָדֶק זַיְן בְּלִיְבָעָר
שְׁטָעָרָן, עַס בְּלִיְצָעָן אַוְתָּה זַיְן עַהְלָב
בְּעַרְלָאַשְׁעָנָעָ אַוְגָעָן, זַיְן עַצְיָן דְּרַקְעָן
זָדֶק שְׁמַעְרְצִילִיךְ צְוֹאָמָעָן, אָזָן דָּאָס גַּעַר
זַיְכָט פָּעַרְקִירִימָט זָדֶק בַּיְ אַיְהָם ; עַפְעָם
וּוְיָלָעָר אַבְּיְ�וֹעָן פָּלָוק אַרְוִוִּשְׁטוּיסָעָן,
אַבְּדָ זַיְנָעָר צְאָפָעָלָט זָדֶק פָּאָר אַוְיָפָד
דְּעַנְוָנָה.

פָּעַרְצְּזָוּוּבָעָלָט וּוְאַרְפָּט עַר אַבְּיְ�וֹל
אַדוֹם זָדֶק, אָזָן אַשְׁרָעָ נַעַט אַיְהָם דָּוָרָךְ

זין כונה פערשטיינען און אייהם דאס ווען? אפשר, און פאר וואס דען ניט?...
עוֹר ווּרְטָאַבְּעָר בִּיטָּעָר עַנְטוּשֶׁת,

נעבען פִּיעָר גַּעֲבִינְט זִיךְ אֶן אַיְזָקָאַלְּ טָעָר וּאַסְעָרְשָׁטְרָאָם, דָּאָרָט שְׁתָעָהָעָן נַאֲקָעָטָעָ מַעֲנְשָׁעָן אָן פְּרִירָהָעָן אַזְּשָׁן :
זַיְעָרָעָ גַּלְיָדָרָע זַיְנָעָן שְׁטָאָרָאָן פָּרָעָרְגָּלְיוּעָרְטָ ; זַיְעָרָעָ צִיּוֹן קְלָאָפָּעָן זִיךְ אַיְינָעָן דֵּי אַנְדָּרָעָן זַיְעָרָעָ בִּים טְרִיוּסְלָעָן זִיךְ . בִּים פִּיעָר וּוּאַלְטָעָן זַיְיךְ אָפְשָׁר אַנְגְּוּוֹאָרִימָט אָן מְחַיָּה גַּעֲוָעָן. עַמְּ אַיְזָדָךְ אַבָּעָר דָּעָר גַּהְוָטָם,
אָן בִּידָּרְלִי רְשָׁעָם, פָּוּן פִּיעָר אָן פָּוּן וּאַסְעָרָ, בַּוּעָן מִיט זַיְעָרָעָ אַיְגָעָנָעָ
הָעָנָד אַרְיוֹגָעָן צּוּם, זִיךְ אַבְּצָוּנוֹנְדָּעָן
איַיְינָעָן פָּוּן דֵּי אַנְדָּרָעָ...
זַיְנָעָן בַּי זַיְיָ פֻּרְגָּרָאָבָעָן טִיף אַיְן דִּיאָ

„אָה, דֵּי אַנוּוֹיְסָעָנָהָיִט!“ הָאָט דָּאָס לְעַהְרָעְלִי גַּעֲרִיצָט מִיט דֵּי צִיּוֹן
פָּאָר וּוּהָתָאָג אָן בְּעַרְדּוֹס, זִיךְ נִיט קְעַנְגָּנְדִּיגְ מַעְהָר בְּעַהְרָעָן. „אָה, דֵּי
אַנוּוֹיְסָעָנָהָיִט, וְעַן נִיט זַיְ, וּוּאַלְטָדָךְ
דָּעָר גַּיהֲנָום קִיּוֹן גַּיהֲנָום נִיט גַּעֲוָעָן!
וּוּאַלְטָעָן דִּיזְעָן מַעֲנְשָׁעָן שְׁכָל גַּעֲהָאָט אָן
קִיּוֹן צּוּם נִיט גַּעֲבוֹיָט וּוּאַלְטָדָאָס וּזְאָדָם
סְעָר דָּעָם פִּיעָר פְּעַרְלָאָשָׁעָן, אָן דֵּי
וּוּאַלְטָעָן נִיט גַּעֲבָרָעָט, אָן יַעֲנָעָ נִיט
גַּעֲפָרָאָרָעָן.“.

דָּעָר שֶׁד הָאָט אִיהם גַּלְיָיךְ בִּים
גַּאֲרָגָעָל גַּעֲפָקָט אָן גַּעֲוָאַלְט זַיְן קוֹל
פְּרִישְׁטִיקָעָן ; דֵּי אַוְיְפָרָעָנָג אַיְיךְ אַבָּעָר
בַּיְ דָּעָם לְעַהְרָעְלִי צֹ גַּרְויִים גַּעֲוָעָן, אָן
דֵּי וּוּרְטָאַבְּעָר הָאָבָעָן זִיךְ אַרְוִיסְגָּרְיסָעָן
בְּעַרְשְׁטִיקָעָן דֵּי פְּלָאָמָעָן אָן זִיךְ רָאָטָעָר

מוֹלְ פֻּרְמָאָכָט.

אָן עָר גַּעֲהָט. דֵּי פִּים וּוּילָעָן אִיהם
מַעְהָר נִיט דִּינָעָן, אָן עָר וּוּילְ צַוְּשָׁלִיסָעָן
דֵּי אַוְיָגָעָן, עָר וּאַלְ מַעְהָר דָּאָס שְׁרַעְקְלִיבָעָן
נִיט וְעָהָן, אַבָּעָר וּוּאוּף לְחַבְּעִים רְיוּסָעָן
זִיךְ דֵּי אַוְיָגָעָן אַלְעָז מַעְהָר אָפָעָן, אָן דֵּי
פִּים שְׁלָעָפָעָן זִיךְ אַזְוִי וּוּ קְלָעְצָעָר, אַלְעָז
וּוּיְטָעָר אָן וּוּיְטָעָר, אָן צֹ דֵי צְרוֹת
אָן לְיִידָעָן גַּעֲמָט קִיּוֹן בְּרָעָג, קִיּוֹן עַנְד...
צְוִוְיָשָׁעָן אַהֲמָעָן פָּוּן שְׁוֹאָרְץְפִּיּוֹר
עַרְגָּעָן פְּלָאָמָעָנְצָוָנָגָעָן זַעְחָט עָר אַיְינָעָן
מַעֲנָשָׁעָן. זַיְעָר הָוִית אַיְזָקְיָה וּוּ קְוִיל
שְׁוֹאָרְץָן, זַיְעָר הָעָנָד וְעָהָן אָוִיס וּוּ
פְּעַרְוּוּכְעַרְטָעָן הָאַלְאָוּעָשָׁקָעָם, דֵּי אַוְיָגָעָן
זַיְנָעָן בַּי זַיְיָ פֻּרְגָּרָאָבָעָן טִיף אַיְן דִּיאָ
לְעָכָבָר אָן פָּוּן דֵּי אַשְׁגָּעָן לְיִפְעָן פְּלָאָצָט
אַלְעָז וּוּיְלָעָ אַרְוִיס אַשְׁמָעְצָלִיבָר גַּעַד
שְׁרָיוֹן.

וְעַס טָוָעָן זִיךְ אַבָּעָר, דִּיעָזָעָ לְעַד
בְּעַדְיָגָעָ פְּאַקְעָלָם ? עָר זַעְחָט, אָז זַיְיָ אַרְדָּ
בְּיִתְוָעָן מִיט אַלְעָז בְּכוֹחָת, אָז זַיְעָר דָּאָרָעָ
פְּעַרְפָּעָרָם בְּעַוּעָגָעָן זִיךְ חַאְסְטִיגָּן, אָן
זַיְעָר הָעָנָד הָוִיבָעָן זִיךְ אַוִוָּף אָן לְאַזְוָעָן
זִיךְ אַרְאָב מִיט אַפְּיַבְּרָהָאָפְּטָעָן שְׁנָעָלָן
קִיּוֹטָן.

עַס פְּאַלְטָ אִיהם אַיְין אַגְּדָאנָק,
וּוּלְלָכָעָר מַאֲכָט אִיהם אַוִוָּף אַמְּינָות
פְּרִיְעָר פְּיַהְלָעָן. אַפְּשָׁר וּוּלָעָן דִּיזְעָן אַונְרָ
גַּלְיָיךְ בְּרוֹאִים אַיְנָלָעָשָׁעָן דָּעָם פִּיעָר,
בְּעַרְשְׁטִיקָעָן דֵּי פְּלָאָמָעָן אָן זִיךְ רָאָטָעָר

בלוייבען און ער זאל דאך ניט רידען ;
ער האט זיין שטערן געKENיטשט און
דעט קאָפּ געדערעת ביז ער האט ענדליך
אן עצה געפונען.

און דער משפט איז באָלד אויסגע-
פיהרט געווארען. אַ שועערע שטיך פון אַ
געלען פינקעלדיגען מעטאל האט מען
אין דעם לעהערויל'ס האנד אויסגענ-
טאהן. דאס האט זיין צונג געקאוועט
און איהם אויזי פערפרעסט, או ער זאל
זיך מעהר ניט קענען בעוועגען.

דער מעטאל האט זיך גאלד גע-
רוּבען, און האט אַ טייפֿליישׁ ווירקונג
גההאט. דאס לעהערויל איז איצט שטומ
מייטעל געפונען, או די צונג זאל גאנץ
ווי א פיש.

אין ווילדען האסט, איינער נאָך דעם
צווויטען.

„דער דשע !“ האט דער שד אַראָוִיס-
געקייכט אַחֲן אַטְהָעֵם, אַיהם ברענגענד פּ
פארֶן בִּיתְהָדוֹן צוֹם צוֹוִיטָעָן מאָל. „ער
האָט זיין פְּסָקּ נִיט אוֹסְגָּהִיט ; ער
האָט זיין מוֹלְ גַּעֲפָעָנֶט אַון צוֹ דִּי
אוּבְּרִינָגּ רְשֻׁעִים גַּעֲרָעָט.“

„די צונג זאל מען אַיהם אוֹסְרִי-
זֶן !“ האט מיט כעם אוֹסְגָּהִיט
איינער פון דיאָ דִינִים.

דער שטן אַבעָר אַיז דערמִיט נִיט
צופְּרִידָעָן גַּעֲוָעָן. גַּעֲוָאָלֶט האָט ער אַ
מייטעל געפונען, או די צונג זאל גאנץ
ווי א פיש.

דער פֿער'בּשּׂוֹףּ'טּוּרְרִיעָז

עַב אַיז גַּעֲוָעָן אַ שעַהְנָעָר זָמָעָר
בְּעַן אוֹסְגָּהִיטְרִילְעָרָט זַיְעָרָע גַּעֲוָהָנִי
לְיכָעָוָסָעָטָעָה, אַון אַגְּנָעָפִילָטָט דָּרָרָ
מִיט די שְׁמַעְקָדְרִינָע לְופְּטָט.
דָּרָר זַיְדָעָה האָבָּאָבָּא גַּעֲדָרָעָמָעָלָט.
דִּיאָ פְּרִישָׁע, גַּעֲוָנְדָע לְופְּטָט האָט אַיהם
שְׁוֹוְגָעָנְדִּינָג אַרְיִינְגָעָקָוְט אַין דִּי קְלָאָד
רוּזְ זַוְּלְבָּדְרָנָע וּוְאַלְקָעָן וּוְעַלְכָּעָה האָבָּעָן
אַרְוָם גַּעֲשְׁזָוָאָמָעָן אַין דָּעָט בְּלִיְיָעָן
הַיְמִיעָלִים, גַּעֲטָרְבָּעָן פָּוּן די שְׁטִילָעָן,
כְּכָעָט אַונְבִּיהְלָבָּאָרָע בְּעַוְוָנוֹגָן פָּוּן אַ
לְוָנָג אַון פֿערְוָאַגְּנָדָרְוָוָג אַיבָּעָר די נָאָ
מְהִיחָנְפִּשְׁוֹתְרִוְוָגָן וּוַיְנָטָלָן.
אַין דָּרָר לְופְּטָט האָט זַיך גַּעֲהָרָט
דָּרָר מְאַרְגָּנְעָנְקָאַנְצָעָרָט פָּוּן די מְוֹזָעָנָד
טוֹר פְּרָאָכְט אַרְוָם אַוְנוֹן.

ווינד, פארן שטורות ! האן האט דער
מענש אוייפּן אַדְלָעֶרֶס רוקען געשועבעט
איין דער לופט, אוון ער אייז דעריבער
העכבר וויא דער אַדְלָעֶר געפּלוונען ! ...
פאָר קיין ווינד ציטערט דער אַדְלָעֶר
ニיט, ער לאַכְטָמָ פֿוֹנָם שטורות אוון דער
מענש אוייפּ זיין רוקען אייז זיבער געוווען.
ההיינט אַבעָל, אייז פֿוֹן דעם אַמְּאלִיגָעָן
מענשען אַמולָב געוואָרָען — אַ מְּילָב
מייט די געגעל פֿוֹן אַ לְּיָוִב, אוון די צִוִּין
פֿוֹן אַ וְּאַלְּפָאַ ...

“אָבָעַד זְיוֹדָעַנוּ” הָאָב אִיךְ וְזְיוֹדָעַר
עֲפָרָעַגְת “וְוַיָּא אֶזְוֵי אַיְזָה דָּמָס דָּעַר
מְעַנְשָׁ אֶזְוֵי פָּעָרְבִּיטָעָן אָזָן אַיְבָרְגָעָעָנָה
בְּכָרְטָן גְּנוּזָרָעָנָה ? ”

דער זיידע האט א גלעט געטאהן
זיין שטערן פול מיט קנייטשען פון
אלטקייט אונ זארג, האט א ווילע גע-
שוריגען אונ דאן זיך אַבערגערפֿען :
דוֹאָ ווַילְסָטָן ווִיסְטָן, ווַיְאָ אַזְוֵי ?
נוּטָן, דוֹאָ זַאלְסָטָן עַמְּ ווַיְסָעָן, הַעֲרָך
אוֹים :

* * *

אמאל איז געווען אַריינז.
אַצדער אַין לְבָנָן ווּאַלְד אַין גַעַז
זונג הויך און שטארק, אַבער זוין אַייז
אַרְעָם אַין דָאָפֶלֶט גְרוּזִים גַעֲוָעַן אַוְן
שְׁטָאָרָק. זוין יַעֲדֵר מַוְסְקוֹל אַין גַעֲוָעַן
וּוְיא פָּוּן אַיְזָעַן גַעֲמָגָעַן; יַעֲדֵר אַדְרָעָר
וַיַּוְינְעַר אַין גַעֲוָעַן וּוְיא שְׁטָאָל אַוְן יַעֲדָעָס
וַיַּהַזְדֵּג וּוְיא פָּעַטְעָן מַעַטָּלָן.

פּוֹגָעַלְךָ וְזַיִן פְּלִיהֻן, שׁוּעַבְעָן,
דְּרוּיָן וְיךָ אָוְן לְיִכְתָּם אָוְן רֵיחָרְעוּדוֹן
מִיטָּן זְוִיעָרָע גַּלְעַנְצָעַנְדָּע פְּלִיגְעַלְךָ אָוְן
אַיְיךָ הַאֲבָבָמִינָע אַוְיגְעָן נִיטָע נֶקְעָנָט
אַבְּרִירִיסְעָן פּוֹן זַיִן.

„וַיַּדְעָנוּ”, האב אויך דאן אֶפְרַעִם געתהאן מיין וויעדען, וועלכבר האט נאך אלען נעדראמעלט, “זאגן וועע מיר זויעדענוו, זייןגען דאס אלע מאָל, אַט די קליאינע ברואים לאָך דיא אַיינציגע גע- ווען וואָס האבען פלייען געקענט ? חדער בען זיו אלע מאָל געשועבט אַין דער לופט אָזן מענשען האבען אלע מאָל בונקט ווי איצט, זיך געמוות שאלעפען אויפֿ דער באָרגנְאָזְנְטָאַלְיְגָעַן, שטיינעראַד אָזְנְטָאַלְיְגָעַן ווּרְבָּרְטְּרוֹנוֹן ערְבָּד ?”

“אה ניון” חאט דער זיידע האסּ
טיג אוייסגערוףען “ניון, עס איין געווען
א צויט, וווען דער מענש איז געלפונגען
אויש ביזון הימעל! דיא ואָלקעןש האט
עד מיט זיין האנד געשפאלטען!”

„אַבְעָר זִוְּדָעָנוּוֹ”, חָאָב אַיךְ אַיְהֶם
אַיְבָּרְגָּנְשָׁלָגְנָעָן דִּיאָ רַויֵּד “דָּאַסְּ קָעָנָעָן
מַיר דָּאַךְ הַיְינָט אַוְּיָה, מַיר האַבָּעָן דָּאַךְ
אַיְצָט אַיךְ בָּאַלְקָנָעָן צָו שְׁפָאַלְמָעָן דִּיאָ
לְזָבָט. אַוְּיָה...”

„באלאנען?“ האט דער זידע מיר
אונטערבראכען מיט א הייעריגען גע-
לעכטער „באלאנען גערוויכען די איז-
טינע קליאנע מענטשעלאך! ... וואס איו-
א באלאן? א שפֿילכְּבָּלָע פַּרְדִּין בִּיּוֹזָע

וּווִיוֹ גַעֲקוֹמָעַן, אָוּן האָבָעַן אַנְגַעַהוַיְבָעַן
צַוּ וּוּבָעַן זַוְיַעַר שְׁפִינְוּעַבָּס אַרְוֹם זַוִּין
גַרְוִיסָעַן, רַיעַזְוָגָעַן קַעַרְפָּעַר, אָוּן האָבָעַן
גַעֲעוּבָט אָוּן גַעֲעוּבָט, בֵיזַעַר האָט זַוֶּךָ
בְמַעַט שְׂוִין נִיט אַרְוִיסְגַעַזְעָהָעַן.

— וּוּעַן דָעַר רַיעַזְוָגָעַן דָאָט זַוֶּךָ אַוְיְפָגָעַן
כָאָפָט אָוּן האָט אַיְבָעַר זַוֶּךָ דִיאַ שְׁפִינָעַן
וּוּבָט דַעַרְפִּילְאַט, האָט עַר דִיאַ שְׁפִינָעַן
בְעַדְוִיְעַט.

„אַרְמָעַ שְׁפִינָעַן!“ האָט עַר אַוְיסָט
עַרְדוֹפָעַן, „נִיט שְׁיוֹזְשָׁעַ האָט אַיְהָר נִיט
גַעַקְעַנְטַע גַעַפְנָעַן אַ פַעַסְטָעַן, זַוְכָעַרְעַן
אַרְטַט, וּוֹאַ אַיְיָעַר גַעַוְעַב אַנְצְוְבָרְיוֹנְגָעַן,
אָוּן אַיְהָר האָט מַיר אַוְיסְגַעַלְבָעַן?
וּוְיְסָט אַיְהָר דָעַן נִיט, אָוּן מַיט מַיְוַן
קַלְעַנְטַע בְעַוְונְגָעַן, גַעַתָּה אַיְיָעַר גַעַנְיָן
צַע אַרְבִּיטַט פַעַרְלָאַרְאַעַן?“

די זַוְנָן אַיְזָנָךְ וּוְיְסָט גַעַוְעַן פָוָן
מַיטָען הַיְמָלַעַן. אָוּן דָעַר רַיעַזְוָגָעַן זַוֶּךָ
דַעְרִיבָעַר נִיט גַעַרְהָרָט פָוָן זַוִּין אַרְטַט אָוּן
אַיְזָן וּוּדָעַר אַיְיָנְגַעַלְאַפָּעַן.

אַבְעָר דִיאַ שְׁפִינָעַן האָבָעַן נִיט גַעַנְעַן
שְׁלָאַפָּעַן. זַוִּי האָבָעַן גַעַטְאָהָן בְּלִיסְיָן
זַוְיִעַר אַרְבִּיטַט, גַעַוְעַבָּט אָוּן גַעַוְעַבָּט,
גַעַדְרָהָט אָוּן גַעַפְלָאַכְטָעַן דִיאַ לְאַנְגָעַ
בְעַדְימָלָאַךְ אַיְינָעַ אַיְבָעַר דִיאַ אַנְדָרָעַ
אַחַן אַיְוְפָהָעַר אָוּן אַחַן רֹהָהָעַ, בֵיזַעַר דִיאַ
דִינְיָנְקָעַ שְׁפִינְוּעַבָּס זַוִּינָעַן שְׁטָרְוִיקָלָאַךְ
גַעַוְאָרָעַן.

וּוּעַן דָעַר רַיעַזְוָגָעַן האָט זַוֶּךָ
אַוְיְגָעַבָּט, אַוְיסְגַעַרְבָעַן די אַוְיָגָעַן,

בָעָרָג האָט עַר מַיט אַרְיהָר פָוָן זַוִּין
דָאָנד אַוְיסְגַעַרְבָעַן אָוּן טַאַלְעַן אַוְיְגָעַן
פִיהַלְטַע. יְמָום האָט עַר אַוְיסְגַעַזְפָט אָוּן
איַן זַוִּינָעַ שְׁפִיְיעַץ גַעַנְצָע שְׁטָעַדְטַעַדְטַע דָעַרְ
טְרוֹנוֹקָעַן.

דָעַם וּוּלְדָעַן לְיִוְבָהָט האָט עַר פָאָר
זַוִּין שְׁקָלָאַף גַעַמְאָכְט, אָוּן דָעַם רַוְיְבָגְנִיעַ
רִינְגָעַן אַדְלָעַר האָט עַר פָאָר אַ רִיטִיטַ
בְעַרְד זַוֶּךָ גַעַנוּמָעַן.

אַלְעַעַלְעַמְעַנְטָעַן האָבָעַן פָאָר אַיְהָם
עַצְיְטָרָט ; בִּיְעַר אָוּן וּוּסְעָר, דָוְנוּעָר
אָוּן בְּלִיזְוָגָעַן אַיְהָם אַוְיסְגַעַמְידָעַן,
עַר אַיְזָן פָאָר זַוִּין צַוְשְׁטָאָרָשְׁ גַעַוְעַן, צַוִּין
קְרֻעְפְּתִיגָן.

וַיְהִי הַיּוֹם, האָט זַוֶּךָ דָעַר רַיעַזְוָגָעַן
שְׁלָאַפָּעַן גַעַלְעַנְטַע. די זַוְנָן האָט אַנְגָעַן
חוּבָעַן אַרְוִיסְצָוְקָרְבָעַן פָוָן אַוְנְטָעַר די
בְמַאְרָנָעַ וּוּאַלְקָעָנָס, אַוְנְטָעַר וּוּלְכָבָעַ זַוִּין
אַיְזָן אַלְאַנְגָעַ צִוְיטַט פָעַרְשָׁמְעַקְטַט גַעַוְעַן,
אָוּן האָט גַעַנוּמָעַן נִיסְעַן אַ דְוְרְכְדְרִינִין
גַעַנְדָעַ וּוּאַרְיְמָקִיִיט, וּוּלְכָבָעַ אַיְזָן וּוּסָם
וּוְיְנָטָעַר אַלְזָי מַעַהָר אָוּן מַעַהָר פָעַרְוָאָנִי
דָעַלְטַע גַעַוְאָרָעַן אַיְן אַ שְׁטִיקָעַנְדָעַ הַיּוֹטַי.
אַיְזָן דָעַר רַיעַזְוָגָעַן זַוֶּךָ נַאֲנַעַן רֹהָהָג
גַעַלְעַנְעַן אַוְנְטָעַר דָעַם שְׁאַטְעַן פָוָן אַ
צְוַיְיָנְגָעַנְדִיָּגָעַן פָאַלְמָעַנְבָוָס אָוּן גַעַנְעַן
חַלְוָמִיט פָוָן די וּוּאַרְיָמָעַן זַוִּין, אָוּן פָוָן
אַיְהָרָעַ לְיִבְעַ שְׁטָרָאַהָלָעַן.

וּוּאָעַר אַיְזָן אַזְוִי גַעַלְעַנְעַן, האָבָעַן
זַוֶּךָ אַרְוֹם אַיְהָם שְׁפִינָעַן פָעַרְזָאַמְעַלְטַע.
אוּן דִיאַ שְׁפִינָעַן זַוִּינָעַן מַחְנוֹתַה

ער אויסגעשריען, שווין מיט איבערען
בעס „גענונג שוין זיך נאריש מאבען,
ווען ניט — נו.“.

ערביי האט ער זיין געוועזען זיין
גרוייסע ריעזינע האנד.

פאר זיין בייזער האבען זיך די
שפינען דערשראפען, און זייןען זיך צור
לאפען און אלע זויטען.

זהעהנדיג, איז די שפינען זייןען
אוועק, האט דער ריעז אונשמאקען געד
געז געטאָהן, אויסגערפען : „על, די
זונן איז נאך וויט“ און איז צוריך איזיכ
געשלאָפען.

דאַן האבען די שפינען זיך צוריך
פערזאָמעלט ארום איהם, און האבען
וועידער אָנגעההיבען זײַער אונטערבראָד
בענע אָרבײַט אָבער מורה האבענדיג
טאמער בְּאָפְט ער זיך אויל, און וועט
זיך ווידער צובייזערן, האבען זיין אָ
מכשפה גערופען, איהם צו פער'בשאָען.

אונן דיַאָ מכשפה האט פערנאלצט
אוירעה אוינגען, זיין אויפגעהיבען צום
היימעל, אָראָבעלְאָזען זיך צו דער ערדה,
געמורמעלט אונטערן אָנוֹ אַסְט שבות
פּוּן גוּטָע מלאָכִים אָנוֹ טיוויאָלִים
להבדיל, געפְאַכְט מיט אויחֶר בשׂוֹף
הענֶה. דיַאָ שְׁטוּרִיק האבען איהם גע-
אַגְוָען חְלוֹם דערעהען. דָּאַן האט זיין
אַ בְּלָאָנְקָעָן שׂוּרָעָד גַּעֲצִינְגָּעָן, אָנוֹ ער
האָט גַּעַנְמָעָן שׂוּרָעָן. דָּעַם גַּעַנְמָעָן
זַוְאָ אַיִּם פָּאָרְגַּעַשְׁתְּעַלְּט, אָנוֹ דָּוְרְבָּאָן

און דערוזהן די שטריקאָך בערטזינען
אַיבָּעָר זַיִּין קָעְרְפָּעָר, האָט ער שַׂוִּין די
שפינען ניט מעהָר בעדווערט, נוֹר זַיך
הַטְּרַצְּלִיךְ צָלָאָכְט אַיבָּעָר זַיִּעָר נַאֲדָר
רוּשְׁקִוּיט.

„נאָרְישָׁע שְׁפִינְגָּעָן“ האָט ער אוֹיסְסָ
געַרְופָּעָן, „אַיְהָר אָרְבִּיטָדָאָך אָמוֹזִיסְטָן.
מיט אַיִּין בְּלָאָן צְרוּרִים אַיךְ דָאָך אַלְעָם,
אוֹנִיףָן וּאַסְסָ אַיְהָר האָט זַיך נַעֲכָךְ אוֹזְזָ
שׂוּנָאָר, אָנוֹ אוֹזְזָ פִּיעָל אַנְגָּעָנָאָרְבִּיטָן.
דָּעְרְבִּי הַאָט ער פּוֹיל אַנְגָּעָז גַּעַד
טְרוֹן אָנוֹ וּוּידָעָר אַיְינְגַּעַשְׁלָאָפָעָן.

אונֵן די שְׁפִינְגָּעָן האָבען זַיך פּוֹן זַיִּין
געַלְכְּטָעָר נִיט וּוּיסְעַנְדִּיג גַּעַמְאָכְטָן.
קוּים אַיִּין ער וּוּידָעָר אַיְינְגַּעַשְׁלָאָפָעָן, האָרָד
בְּעַז זַיך אוֹיפְּסָ נִי צַו דָּעָר אָרְבִּיטָט
גַּעַנוּמָעָן. גַּעַשְׁפִּינְט אָנוֹ גַּעַרְעָהָט, גַּעַד
וּוּבָט אָנוֹ גַּעַפְּלָאָכְטָעָן, נִיט אַבְּרוּחָעָנְדִּיג
זַיך אַמְּינְטָן אָנוֹ פּוֹן דִּיאָ שְׁמְרִיקָּלָאָך
זַוְאָן שְׁטוּרִיק גַּעַוְאָרָעָן, גַּרְוִיסָּע, גַּרְאָבָּע
שְׁמְרִיקָּק.

וּוּן דָּעַר רִיעָז האָט זַיך דָּעַם מַאֲלָ
אוֹיְפְּגַּעַכְּפָטָן, אָנוֹ גַּעַוְאָלְטָ אָרְיִיבְּרָפִּיהָ
רָעָן דִּיאָ הַעֲנָד אַיבָּעָר זַיִּין פְּעַרְשְׁוִוְיזְטָעָן
שְׁטוֹרָן, אַבְּצָאוֹוִישָׁעָן דָּעַם שְׂוּוֹיָסָן, האָט
ער נִיט גַּעַקְעָנְטָ אַזְזָ גַּרְבָּעָן זַיִּעָנָ
שְׁטָעָרָט. דיַאָ שְׁטוּרִיק האָבען אַיהם גַּעַד

דָּאַהָּט ער זַיך שַׂוִּין אַ בִּיזְעָר
גַּעַטָּהָן.

„אוֹנְפְּעַרְשְׁעַהְמָטָע שְׁפִינְגָּעָן!“ האָט

ניט זוכען פון דיא פַּלְיָגָעָלָאָךְ—זוי עסען
די פַּלְיָישָׁ פָּוֹן זַיִן קָרְפֶּפֶרֶרֶ; זַיִן בְּלָוֶט
ווערט בְּיֵי זַיִן פָּאָר וְזַיִן גָּרְעָבָעָנֶט אָן
זַיִן וּוּכָבָעָן וְוּיְמָטָרָה. זַיִינָרָע פָּעָסְטוּנָגָעָן
טְרָאָגָט עָר אָוִוָּת דִּיא הָעָנָד אָן וּוּן אָ
שְׁוֹנָאָ, אָנְדָרָע שְׁפִיגָעָן, פָּאָלָט אָן אָוִוָּת
זַיִן פָּעָרְטִיְרוֹגָט עָר זַיִן, אָן זַיִן וּוּכָבָעָן
נָאָךְ אָלָץ.

* * *

אַיךְ הָאָב שָׂוָא גָּהָאתְ פָּעָרְגָּעָקְעָן;
צְלוֹיב וּוּאָס דָּעָר זַיִדָּעָהָט מִיר דָּאָס
דָּרְעָצָהָלָטָה; מִין הָאָרֶץ אָיז אִיבָּרָהָ
פִּוְּלָט גָּעוֹאוֹרָעָן מִיטְ רְחָמָנוֹת אָוִוָּת דָּעָם
אוֹנְגְּנוֹלְקִילְבָּעָן רְיוֹעָן, אָן אָן אִינְעָרְלִיכָּעָר
וּוְהָתָגָן הָאָט צְוֹאָמָעְגָּדְרִיקָּט מִין
הָאָרֶץ. אַיךְ הָאָב אָפָּרָעָג גָּעָטָהָן דָּעָם
וִיְדָעָן פּוֹל מִיטְלִיּוֹד אָן בְּעָדוּיָּעָן אָן
מִין שְׁטִימָעָ:

„וּוְעַט דָּעָר רְיוֹעָן פָּאָרָט וּוּן-עַסְ-דָּאָוָן
צְוֹרִיסָעָן דִּי קִיְּטָעָן מִיטְ וּוּלְכָעָר עָר אָיז
גָּעְבָּנְדָּעָן, אָדָרָע וּוּלְעָעָן דִּי קִיְּטָעָן וּוּאָס
זְוּיְיטָר אַלְעָ שְׁטָאָרְקָעָר וּוּעָרָעָן?“

דָּעָר זַיִדָּעָהָט אָמִינוֹת לְאָנָגָן
קָלָעָר גָּעָטָהָן, אָן דָּאָן אִוְסְגָּעְרָפָעָן
מִיטְ אָזְכָּעָר שְׁטִימָעָ:

„אָוִוָּת בְּרָעְקָלָאָךְ וּוּעָט עָר זַיִן צָוָּר
בְּרָעְכָּעָן! שְׁטִיקָלָאָבוֹיָן וּוּלְעָעָן זַיִן צָוָּר
פְּלָיעָן! וּוּנָעָר וּוּעָט צְוָרִיק קְרִינָעָן דָּעָם
בְּעָדוֹאָסְטוֹזָוָן.“

גָּוְהָנוֹב הָאָט זַוָּא אַיהם דָּרְכָנְעָפִיהָרָט.
אַנְדָּעָשָׁ הָאָט זַיִן גָּזְעָאנָט קָעָן מַעַן צָוָּם
גַּן עַדְן נִיט צְוּקָמָעָן. אִיהָר בְּשָׁוָה הָאָט
גְּעוּווֹיְקָט וּוּאַונְדָּרְבָּאָרָה.

זַיִן דָּעָר רְיוֹעָן הָאָט זַיִק אִיצְטָ
אֲגִיבָּנְעָכָאָפָט, זַיִינָעָן שְׁוֹיָן פָּוֹן דִּי שְׁטָרִיךְ
גָּעוֹוָאָרָעָן קִיְּטָעָן אֶבְעָר עָר הָאָט שְׁוֹיָן
מַעַהָר נִיט בְּעָדוֹיְעָרָט, נִיט גַּלְאָכָט אָן
נִיט: עַבְיוֹעָרָט זַיִק אָוִוָּת דִּי שְׁפִינָעָן.

זַוְּאָלָט עָר נָוָר גָּעוֹוָאָלָט, וּוּאָלָט עָר
דִּי קִיְּטָעָן אָוִיק אִיצְטָ גַּעֲקָעָנָט אָוִוָּת
שְׁטִיקָלָאָךְ צְוּבָעָכָעָן! וּוּאָלָט עָר נָוָר
אִיְיָן צְיָאָךְ גָּעָטָהָן מִיטָּן' האָנָר, וּוּאָלָטָעָן
צְוֹוָאָצָוָג מָאָל שְׁטָאָרְקָעָרָעָ קִיְּטָעָן צְוָּד
שְׁפָרְהָנוֹנָעָן! עָר אִיְיָן נָאָךְ שְׁטָאָרָק וּוּי
אָמָאָהָר, עָר קָעָן נָאָךְ הוַיָּנָט דָּעָם הַוּמָעָל
שְׁפָאָטָעָן אָן דִּי עָרָד בְּעָהָרְשָׁעָן. אֶבְעָר
דָּעָר בְּשָׁוָה, דָּעָר בְּשָׁוָה הָאָט פָּוֹן אַיהם
דָּעָבָעָן אָוּסְטוֹזָוָן גָּעוֹרְוִיבָט, עָר פִּיהָלָט
נִיט אָזְעָר אִיְיָן גַּעֲקָוּוּט אָן עָר וּוּיָם
נִיט אָזְעָר הָאָט נָאָךְ כָּה.

אָן אָזְוָי לִגְתָּמָעָ דָּעָר גְּרוּסָעָר רְיוֹעָן
אָוּנְבָּעָר דִּי מָאָכָט פָּוֹן דִּי שְׁפִינָעָן. דִּי
קָלְיָינָעָ, עַקְלָהָאָפָטָעָ בְּרוֹאָמָלָאָךְ צְוָלִיָּהָ
גַּעַן זַיִק בְּרָיוֹטָלָאָךְ אָוִוָּת זַיִן קָרְפֶּפֶרֶרֶ
אָזְעָר פְּלָאָדָעָן דָּאָרָט גָּאנְצָע דָּרוֹרוֹת אָן,
דָּרוֹרוֹת בָּוֹן שְׁפִינָעָן, פָּוֹן עַקְלָהָאָפָטָעָ
בְּרוֹאָמָהָ, אָן זַיִן חָרְעָנוּ נִיט אָוִוָּת צָוָּר
וּוּבָעָן, פָּאָלָאָצָעָן הָאָבָעָן זַיִן אָוִוָּת זַיִן
רוּקָעָן גָּעְבָּוּטָמָ, אָן זַיִן זַיִן וּוּבָעָן נָאָךְ אָלָץ;
זַיִינָרָע גָּהָרְגָּסְמִיטָעָל גָּהָעָן זַיִן שְׁוֹיָן

אנו רוח הנגע בLOT

(ג'עכטוויט אוניב א תלמוד-ישען פונדאמנטן.)

זויי, אַרְוֹנוֹת עֲדָרִיּוּסָעַן דֵי בְּיוּעַ גַּעַשׂ וַיַּיְהֵי
רַעַן, כְּדוֹ דֵיאַ גַּעַונְדָּע טִילְעָן פָּון קָרְדָּ
פָּעָר זָאַלְעָן נִוְטַ אַנְגַּעַשְׁטָקָט וּוּעָרָעַן, אָזֶן
זַיְיַ אַהֲבָעַן אַיְהָם מִוְתַ שְׁטִינָעָר פָּעָר-
וּוּאַרְפָּעָן!...

אַמְאַן פָּון גַּיּוּסָט אַיְזַן דָּעָר נְבִיא
גַּעַוְעָן. וּוּאַלְטַ עַר זַיְיַן גַּיּוּסָט פָּאָר גַּאַלְדָּ
פָּעָרְקוּפָּט, וּוּאַלְטַ עַר אַיְן אַקְעִינְגְּלִיכְעָן
פָּאַלְאָסָט גַּעַוְוָאוִינְט אָזֶן אַיְן וּוּיַיְן זַוְךָ
גַּעַבְאָרוּן; וּוּאַלְטַ עַר אַרְחוּגָעַ הָאָרַץ
כַּאֲמַשְׁ גַּעַהָאָט אָזֶן דֵיאַ מְוִיל גַּעַקְעָנָט
פָּעָרְשְׁלִיכְעָן וּוּאַלְטַ עַר אַלְעַ פָּעָרְגְּנוּגָעָנָס
גַּעַנְאָסָעָן אָזֶן אַיְזַן שְׁוִים פָּון אַוְיכְנָעָלָאָ
סְעָנָעָ פְּרוּעָן זַיְיַן גַּיּוּסָט בְּעַגְרָאָבָעָן. דָּעָר
נְבִיא אַיְזַן אַבָּעָר אַוְאַלְקָאָן גַּעַוְעָן אָזֶן
הָאָטַ פְּיִיעָר גַּעַשְׁאָכָעָן, שְׁוּעָבָעָל אָזֶן פָּעָךְ
אוּוּפָה דֵי יְעַנוּגָעַ, וּוּאַסְתָּהָאָבָעָן דֵי מְעַנְשָׁיָה
לִיכְעָ שָׁאָף גַּעַשְׁאָרָעָן, זַיְיָעָר פְּלוּיָשָׁ גַּעַדְ
פְּרָעָסָעָן אָזֶן זַיְיָעָר בְּלָוָט גַּעַוְוִיפָּט, דָּעָר
פָּאָר אַיְזַן זַיְיַן עַנְדָע אַטְרוּיְעָרָגָע גַּעַוְוָעָן.
אָזֶן פָּעָרְשְׁטִינְטָהָאָבָעָן דָּעָם נְבִיא,
נִוְטַ דֵי יְעַנְגָעַ וּוּאַסְתָּהָאָבָעָן דֵר הָאָטַ פָּאָר אַצְוָל
גַּעַמְאָכָט צַו זַיְנָעַ וּוּעַרְטָעָר וּוּפְיוּלָעָן;
נִוְטַ דֵי יְעַנְגָעַ וּוּעַמְעָס מַאֲסָקָע עַר הָאָטַ
אַרְאָבָגְנְעָרִיסָעָן אָזֶן גַּעַוְיָזָעַ וּוּיַיְ אַגְּנָטָעָר
אַיְהָר אַיְזַן פָּאַלְשָׁקִיָּט פָּעָרְבָּהָאַלְטָעָן,
רַצְיחָה אָזֶן גַּעַמְיָנְחִיָּט. וּוּעַן זַיְיַי
הָאָבָעָן נִימַט בְּעַגְרָהָרָט, אָזֶן דֵי נָאָרָעָן! זַיְיַי

טויטעט, ברויען געשנדעט און קינדער און שטיינער צוישמעטערט ; שרעקליך איז זיין צאָרֶן געווען און זיין אונכענשראַ ליבקיות האט צום הימעל געשריין.

און ערשות דאן, וווען פון אלעס וואָס איז שעהן געווען, ערעל און ערaabען איז אַתְל געווארן ; וווען פאר מטאַט-מאַמעס אויינגען האט מען קינדער לְעַבְּדִּיגְּ פֿערְ בְּרַעְנְט, און כלות האבען זיעיר אונֵי שולד פֿערְאָרָעָן פֿאר דֵיא אויינגען פון זיעירע חתנים ; וווען דֵיא בְּיַעֲרָר פון שוואָנגערע האט מען אויפֿגען שפֿאָלטטען און פון ברוסט האט מען עופֿעָלָאָך אַבְּגָנְעָרְסָעָן און אוֹיָף דֵיא מאַמעס הַעֲלֹזָעָר אוֹיְפָנָעהָנָגָעָן — ערשות דאן האבען דֵיא שְׁקָלָאָפָעָן דֻּעַם יָאָך דָּרָר פֿיהָלָט און דֻּעַם שְׁוֹעָרָד גַּעַנְמָעָן, דֻּעַם בּוֹיְגָעָן און דֵיא פֿיְיכְ... .

וְאַלְטָ דָעַר שְׁנָא טְרוּטְ-בְּיַידְטוּט גַּעַנְגָעָן, אָנוּ נִוְטָאָלָעָ רְצִיחָות אַוְיָה אַיִּינָ מְאָלָ אַרְוִיטָגָעוּיוֹזָעָן, וְאַלְטָעָן דֵיא שְׁקָלָאָפָעָן מְעַגְּלִיךְ זִיךְ צְוָנוֹוָאוֹינָט אָנוּ וְוַיְמָעָר, וְוַיְאָרִיחָעָר, דֻּעַם רְוַקָּעָן גַּעֲבָויָה גַּעַנְגָעָן אָנוּ דֵיא שְׁמַיָּץ גַּעַצְחָלָטָן. בְּכָל האט אַבְּעָר דֻּעַם קָאָפְ פֿערְאָרָעָן אַבְּעָר אַיָּה רָע גַּלְעַנְצָעָנדָע נְצָחָנוֹת אָנוּ נְבוֹזָרָדָן האט אוֹיָף דֻּעַם גַּעַדְלָדָ פֿון דֵיא שְׁקָלָאָר בען צְוָפִיל גַּעֲבָויָם... .

דאָך האט דָעַר שְׁוֹאָנָ גַּעַוִינָט, וווען דֵיא שְׁקָלָאָפָעָן זִיְינָעָן שְׁמָטָרָק גַּעַוָּעָן. האט זַיְהָ שְׁכָל גַּעַפְּתָהָלָט. אָנוּ וווען זַיְהָ

וְאַלְמָעָן דָאָס גַּעַטְאָהָן, וְאַלְטָ דָעַר טְוּוִיט אַיְהָב אָזְוִי שְׁרַעְקְלִיךְ נִוְט גַּעַוְוָעָן — עָרָהָט גַּעַס עַרְוָוָרָטָעָט. אַיְהָמָ האַבָּעָן אַבְּעָד דֵו שְׁטִוְינָעָר גַּעַטְרָאָפָעָן פֿון גַּרְאָדָע דֵי דָאָזְגָעָ, וְוַעֲמָעָס אַוְיָגָעָן עָרָהָט גַּעַז וְאַלְטָ עַפְּעָנָעָן ; גַּרְאָדָע פֿון דָאָזְגָעָ, וְוַעֲמָעָן עָרָהָט גַּעַוְוָוָעָן וְזַיְהָ שְׁעַנְדְּלִיךְ זַיְהָ זַעְדָעָן בְּעַטְרָאָגָעָן פֿון כְּהָנִים — וְאָסָפָרְבָּעָן אַיְן נָאָמָעָן פֿון דֻּעַם גַּאְתָּמָ, וְאָסָפָרְבָּעָן גַּעַשְׁאָפָעָן ; פֿון בְּאַלְשָׁע נְבָיאָיָב — וְאָסָפָרְבָּעָן זִיְינָעָן דֵיא מִילְעָדָר פֿון אָוְנְרָעְבָט, פֿון זְנוֹת אָנוּ פֿון גַּוְילָה ; פֿון הַעֲרָשָׂעָר — וְאָסָפָרְבָּעָן האַבָּעָן דָוְדָך בְּלָוָט זִיךְ גַּעַרְוִינָט אָנוּ פֿון בְּאַנְדְּרָטָעָן — וְאָסָפָרְבָּעָן בְּעָנְדָך שְׁוֹוִינְדָעָל זִיךְ אַרְיְכָטָם עָרָי וְאַרְבָּעָן. אַט דֵי דָאָזְגָעָ, פֿאר וְוַעֲמָעָן זַיְהָ חָרָץ האט מִיט לְוָבָעָ גַּעַשְׁלָאָגָעָן זַיְהָ חָבָעָן אַיְהָמָיְט שְׁטִוְינָעָר פֿערְ וְוַאְרָפָעָן אָנוּ דְעַרְפָּאָר האט דֻּעַם נְבָיאָם בְּלָוָט רְוָהָעָן נִוְט גַּעַקְעָנָט אָנוּ נִוְט אַוְיָפְדָ גַּעַהְעָרָט קָאָכָעָן אָנוּ זַיְרָעָן. דֻּעַם נְבָיאָם קָעְרָפָעָר האַבָּעָן לְאָנָג שְׁוֹן זִינְד פֿערְשָׁלָעָפָט אָנוּ זִיְינָעָ בְּיַיְדָ נְעַר צְוָגְרִוְשָׁעָט, אַכְבָּעָר דֵי בְּלָוָט אַיָּז אַוְיָבְזָן שְׁטִיְין גַּעַבְלִיבָעָן וְזַאוּ עַם אַיָּז פֿערְגָּאָבָעָן גַּעַוָּאָרָעָן אָנוּ האט גַּעַלְאָכָט אָנוּ זַעְיאָטָעָן... .

— — — — —
דְּזִישְׁלִים אַיָּז אַכְלָוְטְ-בָּאָר גַּעַוְוָאָר רָעָן. זַיְהָ אַ וְיַלְדָעָר טְיִינָר אַיָּז דָעַר שְׁוֹאָנָ גַּעַנְפָּאָלָעָן אָנוּ האט מַעְנָעָר גַּעַד

האבען שכל געקראנען האבען זיין וויער כח שווין מעהר ניט געהאטן, און דער שונא האט א שלאכט נאך א שלאכט געוואונען.

„ברוחהיג דיר, נבייא, הייליגנע מאן!“ האט נבוזראאן אויסגערוףען קניינדריג, „איך האט דיין ראכע גענומען פון דיא מעדרער.“

דעם נבייאס בלוט האט זיך אכבר ניט בעrhoהיגט.

און ווילד געווארען אייז בבלס הענקער. ער האט דייא כהנים געקוילעט האט געלאכט. און זיינר בלוט אויפֿן זעלבען שטיין פערנאסען. דעם נבייאס בלוט האט אלז געאכט.

געפאלען זיינען שווין אויך די פאל- שע נביאים פון הענקערס שווערד; יע- דער פאלקס פערפייהרע האט זיין קאפֿ פערלארען אבער דעם נבייאס בלוט האט נאך אלז געאכט.

„וילסטו, נבייא, איך זאל דעם גאנצען פאלק אומברויונגען?“ האט נבוזראאן מיט שרעק געפרענט „וילסטו אזה בלוטיגע ראכע?“

דעם נבייאס בלוט אייז שטיל געד זואראען.

„גיט קיין ראכע זוכסטו, נאך די אויסראטונג פון פערדרערבען“, האט נבוזראאן געשטאמעלט „דעם טויט פון געקוילעט, אבער זיינר בלוט האט ניט טיראנען און פערפייהרע פערלאנסטו, געאכט... און צארניינג שרויות ער אויס: אלעס וואס אייז שערליך; דיין וואונש זאל ערפיילט וווערען!“

און יחוּה'ס דינער האבען מיט געד אויפֿגעבליצט און איין דייא צוויטע מי-

זילען פיעיר און וואלקענס רוייך האבען דעם שונא בענלייט, און הינטער זיך האט ער פגרים געלאזען און בערגז לאך אש, בין נבוזראאן אייז צום ביתה תמקדרש געקוימען און דעם נבייאס בלוט דערזעהן זויא עם קאכט און זידט.

וואס האט זיך א צאפעל געמאחן דיא הארץ פון זבור? דיא איזווערנע נערזען פון בבלס הענקער, וואס האבען זיו פלויזונג איזפֿגעניעציטערט? האט א פארגעניביל געזאגט איהם, איז אועל כע בלוט ווועט אמאָל פון טיראנַי א סופֿ מאכען און און ענדער פון באנדייטען? און נבוזראאן חאָט דייא כהנים געפרענט, ווועמעס בלוט דאס איז, איז עס וויל ניט-רווען.

„שאָפֿ-בלוט איז עס“ האבען יהוח'ס דינער געשטאמעלט.

„שאָפֿ-בלוט?“ האט איראניש געד לאכט נבוזראאן. ער האט שאָפֿ געונג גענונג, אבער זיינר בלוט האט ניט געאכט... און צארניינג שרויות ער אויס: „זונט, איהר געטלייבע פרעמער, ווועמעס בלוט האט איהר דאָ פערנַגַּז בען?“

און יהוח'ס דינער האבען מיט געד זונקענע קעפֿ דעם אמת דערצעהלאט.

טע ווענד האבען געקנאקט און זייןען געשטאנען. דאן האט ער דעם קלינגן פון זיין שועערד זיך אין הארץן אריינגענד־ווארען ביז פון זיין קיין זבר ניט געליעבען.

און וווען יהוה'ס רוחע ארט, און דיא בער נבאי, דער הענקער און דיא האבן זייןען מעהרא שווין ניט געווען, גרויסען בלוט־שטראם פון ארום. דיא איז ארום און ארום שטיל געווארען — פלאמען פון יהוה'ס רוחע־ארט האבען דיא שטילקיות פון און אייביגען הуль געלאלקערט און דיא שעהן־געשניצ' פריעדרען צוויישען מענש און מענש ...

דייא גליקליבע צייט

אדם איז שוין לאנג פון גנדערן מיט זיעער בליך ; די שעהנקייט פון די בערטוריבען געווארען, און חות האט באבען איז פערוואיאנט, דער זיסכער שמיוכעל בערטורייקענט אויף די דארע ליפען און די ציון געל און פערפוייט. גאנגען און קלין האט זיך וואָרעדס־איין אין עולמֿ־הההוּ אַרומֿגָעָן וואָלגערט. האַלְבָּ־אַרְוִיסְגָּעָרְאַכְּבָּעָן אַוְיָגָעָן. דער־ מאַהְהָנָעָן זַיְזַיְדָאָן די בערגאנגענַהַיִט, אַדְעָר חַלְׂמָט זַיְזַיְדָאָן די זַיְזַיְדָאָן זַיְזַיְדָאָן ? ... צַוקְנוּפְט ? ... וְעוֹד קָעֵן עַס וְוַיְסָעֵן ? ... אַוְיָפָן שְׁוִים בֵּי אַדְמָן אַיז צָרָ לְיוֹגֶט דָּאָם אַיְינְקָעָל זַיְוָנָם, אַלְעַבְּדָיָ גַּעֲרָ אַיְנְגָעָל מִיט פִּיעַרְגָּע אַוְיָגָלָאָךְ, אַונְ מִיט קִינְדְּעָרָשָׁע שְׁפָאָנוּגָה הַעֲרָט עַר אַוְיכְ, וְאַס דָּעָר זַיְדָע דֻּרְצָעָהָלָט אַיהם פָּוּן העט, העט וְאַס אַיז אַמְּאָל גַּעַשְׁעָה :

אדם איז שוין לאנג פון גנדערן בערטוריבען געווארען, און חות האט נגבען אַזְמַפְּ עַרְגִּיאַז וְעוֹשָׂגָעָן. האַלְבָּס בְּלֹט האט די ער שווין לאָנְגָע פָּעַרְשָׁלְוָנְגָעָן אַונְ קלִין האט זיך וְאַזְמַפְּ עַרְגִּיאַז אַזְמַפְּ עַרְגִּיאַז אַזְמַפְּ עַרְגִּיאַז וְאַזְמַפְּ עַרְגִּיאַז. האַלְבָּ אַיז שוין אַדְמָ אַיז שְׁוָאָה, גַּעֲבָוְעָגָע אַיז דְּרִיְעָן פָּוּן יַאֲהָרָעָן אַונְ צָרוֹת ; דָּעָר שְׁטָעָן צְוָקְנִיּוּשָׂט, די באַקָּעָן צְרוֹנְטְּשָׁעָלָט, די אַוְיָגָעָן בער־לאָשָׁעָן אַונְ דָּאָם בְּלֹט קָאַלְט אַונְ בער־גַּיְוּעָרָט.

און חות איז שוין אַוְיך נִיט דָאָס, וְאַס גַּעַוְעָן ; אַיְדָעָנָע אַיז זַי, אַז אלְטָעָ, אַשְׁוֹאָכָעָ, קְרָאנָס אַונְ גַּעַבְּרָאָרָעָן. די אַוְיָגָעָן פָּעַרְבְּשָׁוָאָן נִיט מעהרא :

און האט דיא מלאכיהם געלערנט שירה
זונגענו פון דיא גוטע מענשענקיינדרער.
אלע פלאגעטען און שטערען האבען זיך
פאר איהם אין עיגול געדראעהט. אויף
יעדען פון זוי האט ער אכטונג געגעבען,
נורדי ערעד אליאין איז רוהיג געשטאנען.
די גוטע מענשען האבען קיין גאנט ניט
געדרפט, אהן איהם זונגען זוי אויך
גוט און פרום געווין.

מיטן טייפעל זונגען די מענשען
אין סיין בעריהדורונג ניט געופען. ער
האט אויף זוי קיין שליטה ניט געהאט.
ענקרענט האט עם דעם טייפעל
ביז'ן ביין, און ער מיט זיין גאנצע בתה
האבען תחבלות געוכט אריינצוקריםגען
עם מענשען אין זיער רשות, אבער
אומזיסט, ער מענש איז מ ע נ ש גע
ווען.

וואלט אימיצער די בלאטע פון דיא
געגעל אויסנערויניגט און ניט אויף
פאסיגען ארט געוארטפען, וואלט ער
טייפעל אין אנהייב געמאכט; וואלט
אימיצער צוזאמגעגעטלעט א פוייסט אויף
קאמטאוועס נור, וואלט ער טייפעל א
צומטריט געהאט. דאס איז אבער אויך
ניט געשהן, און ער האט נור מיט די
ציין עקריצט און נאר ניט געקענט
טהאן.

— — —
קיין און הבל האבען אונטער א
בויים ברידערליך געשטומעט. זוי האבען
געזעטען איז בלויין הימעל געצעטל,

* * *
דאם איז געווען דאן, ווען ער
לייב האט נאך ניט געוואוסט, איז ער
האט שארפע ציין; ער בער, איז ער
האט גרויסע, גראבע לאפעס; ער טיר
גער, איז זיינע געגעל זיינען שארכ און
שפיטציג, און דיא שלאנג, איז איהר
מייל איז פול מיט גיפט. די שאף האט
אייהר שוואקיות ניט געפהילט; קעל-
בר ער פלאגען זיך מיט וועלפער לאך שפיילען
און יונגען קוינדר ער האבען פון שלאנגען
קרויינען געפלאקטען.
דאם איז געווען דאן, ווען ער
לייב איז נאך ניט געקרוינט געווען אלס
ער מלך פון ואילד; ער אדלער איז
נאך ניט געווען ער פוגען-יקענינג און
ער לויין האט נאך דעם ים ניט בע-
הערשט.

אייזען און שטאל זיינען דאן ניט
בענוצט געווארטען. יעדען האט זיין איז
געגע הoit געווארטעט, און מען האט
קיין אינסטראומטען ניט בעראפט א
צווויטענס הoit צו שיינדען, זיך צו
שייעץ פון קעלט. ער טעם פון פלייש
און בלוט איז אונבעקאנט געווען, וויל
ער מענש זוי ער וואלט, ער ליב זוי
ער הונט, האבען מיט גראזען און קרייז
טיכער זיער הונגער געתSTITט, און מיט
פרישע וואסער זיער דורשת געלאשען.
נאך איז דאן אויפין כסא הכבוד
געזעטען איז בלויין הימעל געצעטל,

טראכטנו „אוין זיין נאמען וועל אך דיר א גוטע בשורה אונזאגען. דיא גאנצע ערדה, לאנג און ברויט, זיין זי און, גע-היערט דיר.“.

„אוון הבל מיין ברודער, וואס ואל מיט איהם זיין?“ האט קין געפראגענט.

„אויך פאר חבלן האב איך גאנטעט ווארט“ האט דער אלטער געואנט. „איהם שנעקט דער גומער גאט אוועק אלע שאפ און רינדער, וואס דיבינע אונגען קענען ועהן ארום און ארום.“.

דער אלטער אוין פערשוואונדען און סיינען האט זיך ניט געהלומט אפילו, איז דאס און דער טייפעל געווען וואס האט מיט איהם גערעדט.

וואון הבל האט דיא אויגען געפראגענט, האט קין איהם דערצעהרט וואס ער האט געוועהען און געהרט, און בידיע האבען עפעם אוזו שוער גענומען פיהלאען. אַ שטײַן האט זיך וויא געלענט אויף זיער הארצען.

אין אַ ווילע ארום האבען זיך די ברידער צום ערשטערן מאל פונאנדרגען טוילט; הבל האט שאפ געפאשעט און קין האט די ערדר געאקרטרט.

נאך האבען בידיע ניט געווואסט די נוצען פון זיער ארבייט; קין האט זיך ניט געפראגענט צו וואס טוינ איהם די גאנצע ערדה, און הבל האט ניט גע-קלעהרט צו וואס ער דארף אוזו פיל בהמות.

זיך געליבט אוזו הייליג, אוזו ערנטט! בידערליך האבען זוי געשמעסט ביון די אונגענעהמע לופט האט זי איין א זיבען שלאָפּ פערויגט, און אַרומֶ ווילענדייג די הענד אינער איבער דעם צוויטענס האלו, זיינען זוי אַנדראימילט געוואָרען אויפֿן גריינען גראָן. קין האט דער ערשטער די אויגען געפֿענט און האט מיט ערשטוינען בע-טראָבּט אַ גְּרִיזְגְּרוּעָן מאָן, וועלכער אוֹזְנִיכְעָן אַיְהָם געשטאנען.

„שְׁדַּרְעַק זַיְכְּנִים מֵיַּן קִינְד“ האט אַנְפְּטַ אַוְיסְגַּעֲלָוְנְגָעָן דעם אלטענס קָוֵל „אַיך קָוֵם אַיְן דִּיא שְׁלִיחָות פָּוֹן גָּאָט“. „זָוֵן גָּאָט?“ האט זיך געוואָוָן דערט. „וּוְעָר אַיְן דָּאַס אַזְּוַלְכָּר?“

„זַעְמַטְוּ מֵיַּן קִינְד, דַעַם הַיְמָעֵל אַיְבָּעַר אַוְנוּעָרָעַ קָעֵפּ אַוְן דִּעְרָד אַונְטָעַר אַוְנוּעָרָעַ פִּים?“ האט דער אלטער מיט אַ צְּקָעְרִזְוִיסָעָן טָאָן אַוְיסְגַּעֲרָעָט, ווּוְיָסְטַו ווּעָר עַמְּה האט זיך אַזְּוַי אַוְיסְטַּהְיָהְן? זַעְמַטְוּ ווּעָר עַמְּה האט גָּאָט גָּאָט גָּאָט? זַעְמַטְוּ אַוְנוּ צָוָן אַוְיְבָּגְּנָהָאָנְגָּעָן אַוְנוּ צָוָן לִיּוֹכְטָעָן, אַוְנוּ צָוָן הַאֲתָה די לְאַנְקָעָם בְּעַמְּרוֹאָזָט אַוְנוּ צָוָן שְׁפִּיוּזָעָן? דָאַס האט גָּאָט גָּאָט גָּאָט!“

און קין חערט און פערטראָכָט זיך. איהם איז קין מאָל אַיְינְגַּעְפְּלָעָן ווּעָנָעָן דעם צָוָן קְלָעָהָרָעָן. „איַן די שְׁלִיחָות פָּוֹן דִּיּוֹעָן גָּאָט קָוֵם אַיך צָוָן דִּיר?“ האט דער אלטער ווּיַּיד טער גַּעֲרָעָט, ניט לְאַזְעָנְדִּיגָּה אַיְהָם לאָנָּגָּה

וילד האט אין דער לופט געלגונ-
גען דעם טייפעל'ס שרעקליבער געלעבי-
טער. דאס האט ער איבער זיין זיך זיך
געפרעהט, איבער די שליטה, וואס ער
האט בעקומון אויף דיא מענשענקיינדרער.
אויף דעם ארט וואו דער ברודער-
מארד אויז פאָרגעקוּמוּן, אויז די ער-
פֿעַט גְּעוֹאוֹרְעָן פּוֹן דָּאס בְּלוֹט וּוְאָס זִי
האט אַיְוָנְגְּוָאָפּ, אוֹן די גְּרָאָן אוֹזֵן
דָּארְט הַעֲכָר אָן זָאָפְּטִיגְּנֶר גְּעוֹאוֹרְעָן.
דָּרְפָּן הַאֲבָעָן מְעַנְשָׁעָן גְּעַנְשָׁעָן,
אוֹן חִוּת אָן בְּהָמוֹת הַאֲבָעָן דָּארְט זִיך
געפִּיטְעָרְט אָן אַלְעָ, אַלְעָ זְיוּנָן זִיך
פְּרָנוֹפְּטָמָט, פְּרָשְׁכְּבָרְט גְּעוֹאוֹרְעָן.

דאַן האט די ווּלְט זִיך אָין גָּאנְצָעָן
גענְדרְטָמָט אוֹן אוֹזֵן גְּעוֹאוֹרְעָן דָּאס, ווּאָס
זִי אוֹזְאִיכְּט.

אלְעָ לְעַבְּרִינְגָּעָן זָאָכָעָן הַאֲבָעָן זִיך
צּוֹתְּהִיְלָט אָן שְׂוָאָכָעָן אוֹן שְׂטָאָרָקָעָן, אָין
גּוֹטָע אָן שְׂלָעְכְּטָעָן; די גּוֹטָע זְיוּנָן אַכְּבָר
די שְׂוָאָכָעָן פְּרָבְּלִיבָעָן אוֹן די שְׂטָאָרָקָעָן
— די שְׂלָעְכְּטָעָן.

דער רִיחַ פּוֹן בְּלוֹט האט די לּוֹפְט
אַנְגְּעַפְּלִיט אָן אַיְהָר שְׂוֹעָר גַּעֲמָכְט צּוֹם
אַטְּמָעָן.

דער לְיִוְבָּה האט אַנְגְּעַפְּאָנְגָּעָן בְּרִילְעָן,
דער טִינְגָּר, בְּרוּמָעָן אוֹן דָּער וּוְאָלה
וּוְאִיעָנָעָן.

אוֹן אוֹ די-שָׁאָפּ האט גַּעֲנוֹמָעָן צִיטָעָן
פָּאָר די צִיְהָן פּוֹן די ווּלְדָעָ חִוּת, האט
מַעַן אוֹזֵף אַיְהָר אַהיַטְרָ גַּעֲשְׁטָעָלָט —
דָּעם הַוְּנָט, ווּוְילָ ערְקָעָן בִּילְעָן.

אוֹן הַבְּלָם שָׁאָה הַאֲבָעָן זִיך גַּעְפָּאָר
שְׁעַט אוֹזֵף דִּיא לְאַנְקָעָם, גַּעֲפְּרָעָסָעָן דָּעם
וְאַפְּטִינְגָּעָן גְּרָאָן, בְּשַׁעַת ער אַלְיָוָן אוֹזֵן
אוֹנְטָמָעָר אַצְוּוֹיְגְּעַדְיָגָעָן בְּוּיָם גַּעֲעָסָעָן
אוֹזֵן זְוָךְ גַּעֲקוֹוִיקָט מִיטַּזְוִין שְׁאָטָעָן, זִיך
שְׁפִּילְעָנְדִּיגָּמִיט אַפְּיְכְּטָעָרִיטָעָלָ, אַבְּעָר
קִין האט שְׂטָאָרָק גַּעֲשְׁוִוִּיצְטָמָ, שְׁלַעְפְּעָנְדִּיגָּמָעָן
דָּעם אַקְּרָעָרְאִיְזָעָן, צַו וּוּלְכָעָן ער אוֹזֵן
נִוְתְּ גַּעֲוָהָנָט גַּעֲוָוָעָן.

זְהָעָנְדִּיגָּמָעָן וּוְרָהִוְג זִיך בְּרוֹדָעָר
זִוְּצָט, גַּעֲשִׁיצְטָמָעָן דָּער זָוָן מִיטַּדָּעָם
שְׁאָטָעָן פּוֹן בְּוּיָם, האט דָּעם פּוֹן שְׁוּוִיסְמָעָן
אוֹיסְגָּעוֹוִוִּיקָטָעָן קִין'עָן אַצְאָפְּעָל גַּעַד
טָאָהָן אַין הַאֲרָצָעָן עַפְּעָס אַנְיָעָר גַּעַד
פִּיחָל — די קְנָהָא אוֹזֵן דָּאס גַּעֲוָוָעָן.

אוֹן בְּיוֹ קִין'עָן האט זִיך אַהֲסָמָעָן
אוֹיְפְּגָהְוִיְבָעָן גַּעֲגָעָן גָּאָט, ווּאָס האט
אַיְחָם אֹזָא שְׂוֹעְרָעָר אַרְכִּיּוֹטָמָעָן
אוֹן אַכְּסָמָעָן גַּעֲגָעָן זִיך בְּרוֹדָעָר. מִינְיָעָן
לְאַנְקָעָם וּוּרְעָעָן פּוֹן זְיוּנָעָן בְּהָמוֹת גַּעַד
פְּרָעָסָעָן, האט ער בְּיוֹן גַּעֲבָרוּמָט אַוְנָרָט
טָעָר זִיך. “דָּאס יְאָל נִיט זִיך.” — — —

דָּער אַקְּרָעָרְאִיְזָעָן אוֹזֵן מִיטַּבָּלָט
בְּעַרְשְׁבְּרִיצְטָמָעָן, אוֹן מִיטַּאָן אַרְאָבְּגָנְלָאָדָעָן
וְעַנְעָם קָאָפּ שְׁטָעָהָט קִין נְעָבָעָן דָּעם
טוּיְמָעָן קְרָפְּפָעָר פּוֹן זִיך בְּרוֹדָעָר, וּוּלְדָעָר
בָּעָן ער האט עַרְמָאָרְדָעָט. רְוִיטָעָ פְּלָעָקָעָן
בָּוֹן וּוּאַרְיָמָעָן, פְּרִישָׁעָ מְעַנְשָׁעָן-בְּלָוָט הָאָזָעָן
בָּעָן פְּיִוְצְטָמָעָן גַּעֲמָכְטָמָעָן דִּיא עַרְדָאָרָם, אוֹן
דָּאס בְּלוֹט האט גַּעֲקָאָכְט אָן גַּעֲזָאָטָעָן...

שווינגען. ענדליך האט ער א ברגע גען
טאהן :
„אַכְבָּר פֶּאָר וּוֹאָס, זַיְדָעָנוּי, דָּעָרָה
מִאֱנָט דֵּי הִיסְטָמָרָע נִיט אֹזָא גְּלִיקְלִיבָּע
צִוְּיט? דַּו גַּשְׁיכְטָבָע פָּוּן פָּעַלְקָעָר אָוּן
נַאֲצִיאָנָעַן, פֶּאָר וּוֹאָס זַאֲגָט זַו נִיט אָ
וּוֹאָרט אַיְבָּר דִּיזָּע גַּלְדָּעָנָע פָּעַרְאָדָע?“
„אַפְּיקְרוֹסִים זַיְינָגָען זַיִי, דֵּי הִיסְטָמָרָ
רִיקָּעָר“ האט אָדָם זַיִךְ אַבְּגָנָעָרְפָּעָן „זַיִי
גַּלוּבָּעָן נִיט אָזָו עַס אַיְזָעָמְגָּדָק גַּעוּוּן
אוּאָ צִוְּיט זַאֲלָ וּוֹעַנְפָּאָזָוּ עַקְזִוְסְטָרְעָן
אוֹנְטָעָר דִּיאָ מַעֲנַשְׁעַנְקִינְדָּעָר!“

„נִיט מַעֲגָדִיךְ?“ האט דָּאס אַיְינָרִ
קָעָל אַוּסְגָּוּרְפָּעָן, אוּן אַיִן זַיְינָעָ קָלִינָע
אוֹינְגָּלָאָךְ האט אַ בְּלִישָׁע גַּעַתְהָאָן „דוּ
צַוקְוָנְפָּט זַאֲלָ עַס בְּעוּווּזָעָן!...“
הָעָרָסָט, זַיְדָעָנוּ? דַּי צַוקְוָנְפָּט!
אַבְּכָעָר אָדָם האט אַיְחָם שְׂוִין נִיט
גַּעהָרָט. מִיד אַיִן ער גַּעוּוּן, אַיִן ער
עַנְטָשְׁלָאָפָּעָן גַּעוּוּאָרָעָן...“

פָּוּן דָּאָן זַיְינָגָען דַּי מַעֲנַשְׁעָן אַיִן
צַוְּוִי פָּאָרְטִיְעָן צַוְּתָהִילָּט גַּעוּוּאָרָעָן —
אַיִן הַעֲרָשָׁעָר אָזָן בְּעַהֲרָשָׁעָ, פִּיהָרָעָר
אָזָן בְּעַרְפִּיהָרָטָע...
די מְלָאָכִים הַאָבָּעָן דָּאָן אַוְפְּגָנָעָ
הָעָרָט שִׁירָה זַיְינָגָען פָּוּן דַּי גַּטוּעָ מַעֲנָ
שְׁעַנְקִינְדָּעָר, אוּן דַּי לְעַצְמָעָ הַאָבָּעָן גַּעַ
נוּמָעָן בְּעַזְוָנָגָעָן די מְלָאָכִים אָזָן שְׁרָפִים,
דָּעַם הַיְמָעָל אָזָן דַּי שְׁטָמָעָרָעָן.

אוּן נָאָט אָזָן דַּעַר טִיפְעָל פִּיהָרָעָן
פָּוּן דֻּעְמָאָלָט אָזָן בְּשִׁוְתָפוֹת זַיְיָרָעָמָה
אוֹוָיָפָּ דַּעַר עָרָד...“

* * *

פָּוּן אַדְמָ'ס שְׁוֹאָכָעָ בְּרוּסָטָהָאָט
זַיִךְ אַזְפִּיעָ אַרְוִיְסְגָּרְיִיסָּעָן וּוֹעֵן ערָהָאָט
גַּעַנְדִּיגְטָ, אוּן דָּאס זַיְינָעָהָאָרֶץ פָּוּן דָּעַם
אַיְינְקָעָל אַיִן בְּעַדְדָּרִיקָט גַּעוּוּאָרָעָן פָּאָר
בְּעַרְדָּרָוכָּ. אַצִּיטָּמָהָאָגָּהָהָאָט ער גַּעַד

דַּעַר יוֹם הַדִּין פָּוּן דִּיאָ בּוֹיְמָעָר

(ראש השנה לאנגולות)

כָּאַטְשָׁ דִּיאָ בְּוּיְמָעָר זַיְינָגָעָן שִׁירָה
אוּן דָּרְיוִי מְאָלָא טָאנָגָשְׁאָקְלָעָן זַיִי זַיִךְ
מִיטָּא שְׁבָחָ צַוְּיָן לִיְבָּעָן נָאָמָעָן וּוֹאָס
נִיטָּזִי זַוְּן אוּן רָעָגָעָן אַיִן דַּעַר צִוְּיטָ אַיִן
צַוְּפָרְעָם זַיְינָגָעָן דַּי בְּוּיְמָעָר קִיּוֹן מָאָהָל
קָעָנָגָעָן זַאֲטָ נִיט אַבְּגָנָעָן דָּעַם גַּטוּעָן
נִיט צַוְּגָעְקוּמָעָן אַזָּן זַיִי וּוֹיְסָעָן אַפְּיָלוּ

וועונטער איז עס און די בוימער פרײַ
רען נבעאך פון קעלט. איזינגעדרארט זייןען
די צוויגען וואס האבען פרוכט געטראָ
גען, איזינעהרכבעט אונטער לאַסט פון
שיינען. דיא פירות לינען ערניש אין קעַ
לערם אַנגעזאָמעלט און ביַז מען ווועט
ווײַדרער דראָפֿען דיא כהות פון די בוימער
קיומערט מען זיך ניט פֿאַר זוי.

געזאגט האט מען זוי אַז דער ווינִי
טער איז פון זיינער טובה וועגען; מען
האט איהם פֿאַר זוי גענבען צום אויסֶ
רוהען זיך אַז פֿרִישׁ קראָפֿטען צו זאמֶר
לען פֿאַרְזַן זומער ווען זוי וואָקסען אַז
בליהען; געזאגט האט מען זוי אַז ווינִי
טער זיך אַז ווענדנִיטִיזען זוי מיט אַ
זונענשטראהַל בעשאנקען וואָס אַז פֿאַר
זיך זוי שווין אַיבּוֹג געוווען — זוי זייןען
דער זיסער פֿרִיהַלִינְג מיט בלומענְפֿעלְדער
אַז בְּשֵׁמִים דִיחוֹת, מיט לִיכְטִיגַע זונען
אַז הִימְלָעַן...
אַז דיא בוימער, נאַטְסַס טיעער
ברואים, מיט כוחות צו שפייזען אַז וועלט
אַז מיט שכַל ניט אַטראָפֿען, האבען ניט
געפֿרגט וואָס פֿאַר נוצען זוי האבען פון
זומער; זוי האבען ווי פֿערגעסען, אַז
ווער שאָטען אַז פֿאַר אַנדערע זיך צו
שיצען אַז וווער פֿרוּכְטַען פֿאַר אַנדערע
זוי עסען אַז דאָרום האבען זוי אויפֿן
פֿרִיהַלִינְג גַעְוָאָרט אַז אויפֿן זומער געד
האָפט.

אַז זומער? שוער בעלאָדָען ווערען
פֿלאָטערט פֿאַר דעם גַרְוִיסַען אַז שְׂרָעָקִי
לִיכְעַן זום הרין.

דעַם טעם ניט פון זיינען אַיגְעַנְעַן פֿירָהָת
— דאָך צִיְטָעָרֶט די האָרֶץ ביַז זוי אַבְשָׁר
זייןען זוי פֿאַרְט פון חַטָּאִים ניט רִיזְוָן...
דיא גַרְוִיסַע רַוְעָזָגַע בוימער, מיט
די צוּוִיגַען די ברִיּוּטַע, וועלכּע האבען יאַ
געוּנְדִינְגַט; זוי, וועלכּע האבען די נַאנְצָע
ווארִיקִיטַטַט פון דער זוֹן גַעְנָאָסְעָן אַז די
שיין פֿערְשְׁטָעַלְטַט פֿאַר אַנדְרָעַ; זוי
וועלכּע זייןען די עַרְשְׁטָעַ גַעְוָעַן בענְעַצְט
צו ווערען פון פֿרִישׁ טוּיְטְרָאָפֿעָן אַז
די לְעַצְטָעַ בעַשְׁעַדְגַּת צו ווערען פון
שְׁטוּרָם; זוי, וועלכּע האבען מיט פֿוּסְטָעַ
שְׁמַטָּאַלְעַזְעַט אַרְאַבְגְּעַקְעַט אַוִיפֿ דִי שְׁעַהְנִינְקָעַ
בלִימְעָלָאַךְ אַז יְוָנְגִינְקָעַ בוּיְמְעָלָאַךְ אַונְ
טְעַר זיך אַז ווענדנִיטִיזָעַן זוי מיט אַ
זונענשטראהַל בעשאנקען וואָס אַז פֿאַר
זיך זוי שווין אַיבּוֹג געוווען — זוי זייןען
זיך פֿעַסְט אַז זיכְרָעַן גַעְשְׁטָאָעָן. ניט
אוּלְכּעַ דָאָרְפַעַן צִיטְעָרַן פֿאַרְזַן יּוֹם הַרְדִין!
דעַם שְׁמַן פֿעהַלְטַט מִוְתַזְיָה צו פֿערְקְלָאָגָעַן,
אַז ווען זוי הַלְפָעָן אַוִיךְ נַאת בעטָעַן,
בעַרְאָכְטָעַן זיך דָאַס פֿאַר אַבעזְגְּדָעַר
גַוטְוּיְלִינְגִיטַט פון זיינער זוּיט.

אַז עַס טְרָאָגַט זיך דָוְרָךְ וְאַלְדָּ
אַז נַאֲרָטָעַן דָאַס הַיּוֹזְרִינְגַע בְּלָאָזָעַן פון
אַ שְׁוֹפֶר; עַס הַעֲרָתַז זיך דָאַס קְרֻעְבְּצָעַן
פון צוּוִיגַען גַעְמִישָׁט מִיטְזַן יַאֲמָעָר פון
זוּינְדָן; עַס שְׁלַגְגָעַן די בוּיְמָעָר זיך אַשְׁמָנוֹ
אַז דער נַאנְצָעָר וְאַלְדָּ צִיטְעָרַט אַז
פֿלאָטָרַט פֿאַר דעם גַרְוִיסַען אַז שְׂרָעָקִי
לִיכְעַן זום הרין.

זיוו מיט פירות וועלכע זוי קענען קווים טערט פאר דעם גרויסען און שראעליכען אויההאלטען און עס טרעפעט ניט וועלטען יומן הדון.

או עס ברעכט זיך איזין א צוועיג פון די
אונגערטערעגלאיכע משא און או א בוים
ווערט בעאר דער צויט אוייסגעטאנגעט.
אַבְּעָדָר דָּאָך אַיְזָע דַּעֲמָלֶט עַפְּעָם פֿרְיוֹלִידָיָן
בעער. עס פֿאַלְטָה דָּאָך וּוֹעֵן-עֵסְדָּאיָן אַרְאָפָּה
וּוֹשְׁטָם ער גַּנְעַמְשָׁפֶטָן
אַוְאַרְיָמְשָׁר שַׂמְרָאַהָל אַנוּ מְשֻׁנוּ וּוֹשְׁטָטָה בְּעֵזָה

נאמנין מיט א טוי טראפען. באטש אליאו
האטטען מען וויניג הנאה פערגעסטט מען די
שמעצעין אינט ליעבען און דריש פון
ארום און מען פיהלט א געוויסען שטאליז
האט דער צווייג זיך איינגעבעיגען און
באי פיר אכונשלאגען.

געון איהם ערביי...
 האט דער קיטינור אויסנערודען, "דראָם הייסט ער זוי שועדר עס איז צו ליעבען אין איז באַ-טערען קעלט! אָה, ווי שועדר עס איז אויסצ'וואָלטָן די מאָכט פון שטורות! אַ-מאָדנען ווינטער איז עס, אֹוש מיט דיזן כמאָה ערדים דמי. עס העלפֿען קיון ערברבְּסֶט האט ער זיך אַנגעהָיִיבָּען אַז שענות נוּט.

ער צוּוֹיְטָר אֵין דַעַר וּוּוִינְשְׁמָאָק.
ער האָט שְׂכָרוֹת גַּמְאָכֶט וּוּלְכָעַ הַאָבָעַן
זַיְקָ צָוָם טְרֻונָּה אַיְבָּרְגָּעָנְגָעָבָן.
אָנוֹ עַד צְוָלָאָכֶט זַיְקָ, דַעַר וּוּוִינְשְׁמָאָק,
זַיְקָ אָנוֹ צִיהָוָת זַיְקָ אָהָן אַסּוֹף, אָהָן
אָן עַנְדָה. וּוֹעֵר וּוֹיָסָס וּוֹיָלְאָגָג עַד וּוֹעֵט אָזְוִי
אֲנָהָאַלְטָעַן וּוֹעֵן חַלְיוֹת בִּיּוֹם יוֹם הַדוֹרִין
וּוֹעַלְעַן זַיְקָ אֲשֹׁוֹאַרְצָעַ חַתְּמָה בְּעַקְוּמָעָן?

אוון עם טראגט זיך דורך וואלאד אוון
גארטען דאס הייזערינע בעלאווען פון א
שופר ; עם הערט זיך דאס קראובצען פון
צווויינגען געמיישט מיטן' יאמער פון ווינדה;
עם שלאנען די בוינער זיך אשמננו אוון
מייט חוצפה :
„טריינקען אייז א פערברעכען ? טא
וואל בי זוי די מיילער פערשטאטספון וועַע
דען ! איך האב קיינעם איין קארך ניט
געשלאנען !“

דער נאנצער וואלד ציטערט אונ פלאַד

קטינגור איז ווּ פערשלאָפָעַן, אוֹן שטערט געפֿרעהַט ווּאַס עַמְּהַאֲט גַּעֲנוּמָעַן אַגְּבָעַ עַנְּדָע.

דער אַיְלֶבֶרְט בּוֹם אַיז גַּעֲוָעַן טעַנְּהַט דער סְנִיגּוֹר, "אַז מַעַן טְרִינְקְט בֵּין שְׁכּוֹר וּוּעֲרָעָן? זַיְן אַז גַּעֲוָעַן וּאַס קְרֻעְפְּטִיגּ, אַפְּרִיּוֹד פָּאָר גַּאֲטָן אוֹן לִוְיט כְּשֶׁרְזָן אַרְטָן...

אוֹן עַס וּוּטַזְיַן אַפְּרִיבְּרָעְבָּעָן אַיְהָם צֹו בְּעַשְׁטְרָאָפָעַן."

"לְאֹו עַכְּבָּרָא גַּנְבָּא אַלְאָ חֹרָא" שלְאָגָט אַיְהָם דער קטינגור אַיְבָּעָר אוֹן פְּרַעְרָכָט זַיְךְ בָּאַלְדָּה. עַר וּוּוִים אַז עַס זַיְיָ אָוּמוֹסָט.

אוֹן וּוּאָרְפָּעְנְדִּיגּ אַבְּלִיךְ אַרוֹם זַיְךְ נַאֲגָעָן זַיְנָעַם דער אַיְלֶבֶרְט בּוֹם גַּעֲלִיבָּעָן אַנְדָּעַם קוֹמָט דער קָרְשְׁעָנְבוֹיִם. אַזְיָן אַזְיָן גַּעֲלִיבָּעָן זַיְנָעַם אַקָּרְש שְׁמַעְהָן גַּאֲצָיְרָהָגּ. אַז אַיְלֶבֶרְט בּוֹם שְׁמַעְהָן גַּאֲצָיְרָהָגּ פְּרַעְרָכָט מַעַן נִיט אַזְיָן גַּיְחָן.

דער סְנִיגּוֹר הַאֲט אַוְוִיְּהָם אַזְכָּת גַּעֲפָ�נְעָן. פָּוֹן אַיְהָם הַאֲט מַעַן אַוְיל גַּעַד נַוְמָעַן אַוְוִיְּהָם דִּיאָ מְנוּרָה; דִּי קְנִיטְלָאָךְ פָּוֹן נֶר תְּמִיד הַאֲבָעָן אַזְיָן זַיְנָעַם זַיְךְ פְּרַעְרָנְפָּטָעַט.

"אַז מַעְדָּדָעָר! אַז מַעְדָּדָעָר!" שְׁרִיּוֹט מַעַן פָּוֹן אָוּמָעָטָם אוֹן דער אַרְיְמָעָר בּוֹם צִיטְעָרְט פָּאָר שְׁרָעָקָה.

אוֹס וּוּרְטָמְשָׁטְלָה וּוּלְזַיְךְ דָּעָר מַעְדָּדָעָר פְּרַטְיְידְוָגָן, אַז דָּעָר רְוִיכִּי פְּוִינְגָעָל הַאֲט זַיְנָעַם בְּעַסְטָע פִּירָוֶת אַבְּגָעָה

פְּרַעְרָעָן; אַז עַר אַזְיָן נִיט שְׁוֹלְדִּיגְּן וּוּאַס דִּי קָרְשְׁעָנְזָאָפָט הַאֲט זַיְךְ אַיְנְפָּט פְּרָעָר וּוּאַנְדָּעָלָט וּוּלְזַיְנָעַם דָּעָר רְוִיכִּי-פְּוִינְגָעָל הַאֲט

דָּאָרִין זַיְן צָוְנָג אַרְיְינְגָעְשְׁטָעַקְט, אַבְּעָר דָּעָר גַּעַשְׁרִי, "מַעְדָּדָעָר!" אַזְיָן דָּעָר יָאָכָּעָר

פָּוֹן דִּי קְוּבִּים פָּוֹנִים רְוִיכִּי-פְּוִינְגָעָל הַאֲבָעָן אַיְהָם שְׁמָטוֹם גַּעֲמָאָכָּת.

דָּעָר סְנִיגּוֹר הַאֲט זַיְן צָוְנָג נִיט גַּעַד פָּוֹנָעַן אַזְיָן דָּעָר קְטִינְגָּר הַאֲט אַזְיָן גַּעֲשְׁרִיּוֹן גַּעֲבָּרָאָכָּעָן.

אוֹן גַּלְּיאָרָמְט, אַזְיָן דָּעָר בֵּית דִּין הַאֲט זַיְךְ אַזְיָן רְשָׁעִים זַיְנָעַן

שווין ניט געוען האט דער בית דין שמש רוייב-פוייגעל אַבעגען. פון טויט האט
די משפטים פֿאָרגנֿעלִינְט:

איהם זיין וויהו גערעטעט.

הען היליגער אוילבערטבוים איזו
ארויסס רויין".

"דער... דער"... און איזו וויאטער
שלאנען פון זוינעם אַשכּן. דער גערעטּ
טער בית דין האט איהם פֿער'משפט צו
ביז'ן סוח'...

און איז אלע האבען שווין דעם בית-
דין זאל פֿערלאזען האבען זיך דער
קטינור מיטן סנייגר אַנגעוקט מיט אַ
שמיכעל און בענלייט מיט זיערע בליד
קען די בוימער וואס זוינען אַרויסס פֿרי-
הער. ביזדר זוינען געוען צופרידען פון
ווען, זאל ער אַיביג זיין האבען געמאכט.

וואקבען אהן רענען.

דעם ווינשטאקס טענות זוינען
אנגענומען געוואָרָען. ער איז ניט שול-
דונג.

"אַ מעדער ער איז דער קאָרשענְבוּס
און וויל ער האט זיך אַלְיאַן מודה גע-
דיאַ פֿשרה וואס זיך האבען געמאכט.

דאָם נײַע לְאַנד

און קוים זוינען די אַנְפֿיהָרָעָר גע-
פֿאלען. האבען די שדים זיך אַיְנְצִיגְנוּווֹו
צְרוּקִינְצְּיוֹגָעָן, צְיֻתְּרָעָנְדִּיג אַן פֿלְאַטְעָר
רענדייג. דער אַשְׁמָדֵי האט מאסען פון
זוי אַן קִיְּטָעָן גַּעֲפָאָוּת אַן צו אַיְבִּינָע
געפֿאנְגַּעַנְשָׂאָפְּט פֿער'משפט אַן דיאַ רָעָ
האבען אַן איהם מָוֶרֶד גַּעַוּן, אַן גַּע-
וֹאַלְט זַיִן טְרָאָחָן פֿערְכָּאָפְּעָן.

וְאַלְזִיאַן אַיְנְגַּעַנְשְׁטִילָט גַּעַוְּרָעָן.
וְאַהֲרָעָן לְאַגְּנָה האבען דיאַ שדים אַין
פֿערְקָעָר גַּעַשְׁמָאָכְטָעָם, בֵּין דיאַ קִיְּטָעָן
האבען אַנְגַּעַהוּבָעָן וְשָׁאוּוּרָעָן ; דעם
רָעַשְׁת האבען זוי מיט דיאַ צִיּוֹן צְבִּיסָעָן
בֵּין זוי זוינען פון גַּעַפְּנָנְגָנִים עַנְטָלָאָפְּעָן,
און אַיבָּעָר דעם יְשָׁב וְזיך פֿערְשְׁפּוּרִיט,
וְאוּס נְרוּוּכְּת נִיט מַעַהְרָ דעם אַשְׁמָדֵיָס
מאכט.

אַיְן די הרוי חושך, ערנְגַּעַץ ווּוִיט, ווֹאַ
די נִיטְזָגָטָע האבען זוּיְעָר שְׁלִיטָה, אַן
דוֹ טּוֹמָאָה אַיְחָר פֿוֹנְסְטָעָרָעָמָאָכְט, האט
אַ רְעוּאַלְצִיאַן אַוְיסְגַּעַבְּרָאָכְעָן. דעם
אַשְׁמָדֵיָס יוּצְיָים, זַיְנָע בּוּזְמִפְּרִינְדָה.
האבען אַן איהם מָוֶרֶד גַּעַוּן, אַן גַּע-
וֹאַלְט זַיִן טְרָאָחָן פֿערְכָּאָפְּעָן.

אַבְּעָר גַּעַקְעַמְפְּטָט פֿערְצְוּוּיְפֿעַלְט
האט דער אַשְׁמָדֵי, אַן זַיִן לְיִלְלָת האט
איהם כִּיּוֹט גַּעַגְעָבָעָן אַן קְרָעָפְּטָעָן, זיך האט
די קְעָבָעָט פֿערְדָּרָעָת פון די קְלָגָעָן יוּצְיָים,
און זַיִן וְוּעָרָעָה הַלְּזָוָר דּוּרְכְּגַּעַשְׁנִיטָעָן מִיט
אַיְהָרָעָנְגָּלָדָעָן דיאַ שָׁאָרְפָּעָן, אַן אַיְהָרָעָ
פֿינְגָּעָר די צָאָרָטָעָה האט זיך זַיִן וְוּעָרָעָ
בְּלָוּט דִּיזְמִיט גַּעַפְּאָרְבָּעָן.

ישצ'יז'ו אנדערשווואו זוכען עד תיונת

אוון אז שטארקע ווינטצען האבען
אויף דער עריך גענו מען וואויען אוון שטודער
מען, האבען די מענטשענקיינדעך ניט גע-
וואו אומט, או דאס פלייחען צו זוי מחנות-
וועיזו די שדריכס, זיך צו רעדען פון אשמדיס'
הענד, אוון זוי האבען איבער די ענדערונג
פון וועטער זיך גע'חרדוושט.

אין א זומפ א טיעען אין א מדבר
ערנצען וויטט, וואו מענשען געהען ניט,
וואו פוגען פליהען ניט און בלומען בלוי
חען ניט, האבען שדים צוועזיך א נעלט
עמאלט.

אוון איז אוויף דער וועלט איז א
גערטעטניכס געקומען אונן טוייזענדע מענַ
שען זייןען בזונ הונגער געשטאָרבען ; איז א
די פעלדרער זייןען מיט תבאות פול גע-
ווען אונן די וועלדרער מיט בוימעה, אונן
מענשען זייןען מיט פערשמאָכטע ליפען
אומגענאנגען אונן מיט פערפרארענע
גאלידער אויב מאנגען איז ברויט אונן איז

אוֹן אוֹ דַי מָעֵנֶשׁ עֲקִינְדָר הַאֲבָעָן
עַט וְאַנְדָעַר שְׁטָמָאָק אַיִן הַאֲנָד גַּעַונְמוּעַ
אוֹן זַיְעַנְעַן אַ נַּיִע חַיְם גַּעַגְגָעַן זַוְכָעַן
זַיְעַנְעַן זַיִ אַיִן מְדֻבָּר גַּעַקְוּמָעַן, אוֹן פָּוְנְקָט
אוֹ דַאַ שְׂדָים גַּעַטְרָפְטוּן.

כל טוב אַנְגָּעֵפָקֶט גַּעֲוֹעַן אָוֹן אַין אַרְיָמָע
עַנְגָּע וּאַוְינוֹנוֹנָעַן הָאָט מַעַן נִוְת גַּעַלְיְטָעַן,
הַוְּנוּנָעַר אָוֹן קָעַלְט ; אָז אַין פָּאַלְאַצְעַן
הָאָט מַעַן וַיְך אַין שָׁאַמְפָאַנְיָר גַּעַבָּאַדְעָן
אָוֹן אַין חַוְשָׁד' דִּינָע שְׁטִיבָלָאָך אַיְז אַפְּילָו
קִיּוֹן וּוְאַסְעָר נִוְת גַּעֲוֹעַן, הַאָבָעָן דִּיא מַעַנְד
שְׁעַן נִוְת גַּעֲקָעַט פָּעַרְשָׁטָעַהָן פָּוֹן וּוְאַנְגָּע
דָּאָם אַוְנְגָּלִיק קוֹמָט. עַס אַיְז זַוִּי נִוְת אַיְינָד
גַּעַפְּאַלְעָן אוֹ דָאָם אַיְז דִּיא אַרְבָּיוֹת פָּוֹן
דִּי גַּיְטָגְוָעַן, פָּוֹן דִּי שְׁדָוִים.

גַּלְוִילֵא אֶפְרַיִם נָדְלִיכָּעַן פְּנִים צֹ בַּעַי
עֲגַנְגָּעַן אָוּן צָפְרַיְעַדְעַן אֶלְוַבְּלִיכָּעַן וּוְאַרְטַּ
אוֹוִצְׁזַהְעַרְעַן, הַאָבָעַן זַוְיַּיךְ אָן דַּי שְׂדֵיבַּ
פַּעַרְתְּרוֹזִיטַּ, נִימַּט וּוַיְסַעְנְדִיגַּ אָוּ מִיטַּ נִימַּטַּ
וּוְמַעַּה הַאָבָעַן זַוְיַּיךְ אֶבְּונֵד גַּעַשְׁלָאַפְּסָעַן.

געמיינט האבען זיין, די מענשענקיין-
דער, או פערשאַלטמען איז דאס לאנד גע-
וואָרען; איז גאנט איז אויפֿ דעם אַרט איז
כעס איז האט די מזֿל-ברכה פון זיין צוּגע-
נוּמען; ביז זיין איז דערפֿאָר געַבְּיעַבען

זיוויר הונגער צו שטילען, און וועלטען איבערקעהרען אבי זיוויר דורך צו ליעד-שען, ניונעריג האבען זוי אויף די שדים געקומט, וארטענדיג, וואס איזוינס מען וועט פון זוי פערלאנגען. דיא הערצער פון די שדים זייןען פון ווילדע שמחה שייער צושפראנגען, און זוי האבען וויטער גערעדט:

„אונזער זומפ אייז גרויס גענוג, און מיר וועלען איהם פאר אלעמען אוינטירען; פאר זיך וועלען מיר בלויו נין חלקיים נעהמען, און אלעס איברגיע גיבען מיר אויך אוווק.“

אונזער א בעקונדע זייןען די שדים שטיל געוואָרען, דעם אויסחדוק צו בע-טראכטן פון די מענשען געיזטער און דאן האבען זוי וויטער גערעדט:

„פון אונזער זומפ א גרויסען חלק בערשענקיין מיר אויך, און בבדי אויך צי וויזען, וואס פאר א בערטודיען אויך האט בי אונז, גיבען מיר אויך אונזער חלק צו אויך אין דיא הענד ארין, און איזה קענט דאָרט טהאָן וואס אויך זוילט; אקערן, בראנען, זיינע און שניידען — אלעס, וויפיל אויער הארץ גע-LOSETT.“

זייןען עסען האבען די שדים א ווארט ניט דערמאָנט, און די מענשענקיינדר ער זיינען מיט אלעס צופריעדען געוזען. זיינען אפלו זווען מען ווילט געווען אפלו דאן וועט נור וועלען.“

קענען קיין לויידען ניט ועהען, און טראהַ-דען צושמעלצען דיא נשמות בי אונז. און זע ר זומפ אייז גרויס גענוג אויך אלע אויפצונעהמען. און איזה דארפט ניט זאָרגען מעהר“. וואָלטען די מענשען א מינוט באָטש געטראָכט, וואָלטען זוי אָבּשְׁר פערשטיַּאדּ גען, און נור שדים קענען רידען אויזי הניפה'דיג און בעטראָגעריש; וואָלטען זוי א מינוט באָטש געקלעהרט, וואָלטען זוי אָבּשְׁר זיך געפֿרְעֶגֶט וואס פאר א נאָט האָט די שדים דעם זומפ פערשאנְדּ קען. אָבּעֵר ניט געקלעהרט, ניט געטראָכט און ניט אָבּעְרְלִיּוֹט האבען די מענשען געהאנדעלט, און זוי האבען די הענד פון די שדים געקישט פאר זעיר פְּרִוְנִידְלִיכְקִיּוּט, און מיט הְבִּנְהָה פְּאָר זוי די הְיִתְלְעָן אָרָאָבְּגָעָנוּמָעָן.

און די שדים האבען וויטער גע-רטעט;

„אונזער זומפ אייז גרויס גענוג. מען דארפּ איהם נור בעארבייטען; שטעת בויען, הייזער אויפֿשְׁטְּעָלָעָן, גערטנער זיינען און בוימער פְּלָאָנְצָעָן. דיא ער-אייז רִיךְ מִיטְ בְּרוּתִים, מִיטְ וְאַסְעָרִיקְוָאָדָּן אָוֹן טִיעָרָעָן מַעֲטָלָעָן, אָוֹן אלעס, אלעס, וועלען מיר צוֹזְמָעָן גְּעַנְיסָעָן, אָוֹבָּאָיְהָרָן וועט נור וועלען.“

צופרידען וואָלטען דיא מענשען געווען אפְּלִיכְוָאָדָּן ווען וואָלטְטָהָן זוי גְּהַיְוִסָּעָן בְּרָגְנְדִּישָׁן, אָבִי

און די לופט איז פערטנטטעט געיזען. אָרֶד
בייטענדיג שוער און ביטער בי דִי
שידים נושא חַנְצֹו זַיִן, האבען די מענְדַּר
שען אַז זיך פערגעסען.

עס איז אַבער אַצייט גַּעֲקוֹמָעַן, ווועַן
אַלְיכְּטָעַר שַׁוְּדָעַר אַיז אַבער דִּי גַּלְידָעַר
פָּוֹן דִּי שְׂדִים דַּוְּרְכְּגַּעַלְאָפָעַן; „זַוְּאַס וּוּעַט
זַיִן דָּאַן, ווועַן דִּי אוֹגָעַן פָּוֹן דִּי מַעֲנְשָׁעַן
וּוְלָעַן זיך עַפְעַנְעַן, אַזְוֵי זַיְנָעַן זיך
אוֹפְּקָלָעַרְעַן?

און דער שְׁרָעַק אַיז אָמוֹסְטַּט נִימָּט
געַוְוָעַן; מִידָּע פִּינְגָּעַר האבען זיך מאָנָּר
בְּעַם מָאֵל אַיז פּוֹיסְטָעַן צַוְּאַמְּעַנְגָּלִיָּינְט
און פָּוֹן בְּלֹיְיעַ לְפָעַן האָט זיך אָפְטַּא
קלָהָא אַרוֹיסְגָּרְעִיסְעַן; אַיז אַוִּיסְגָּאָרָּד
שְׁעַנְעַ אַוְיָגָעַן האָט אַ פִּיעַרְעַד אַוְיָגָעַר
פְּלָאַמְּט, אַזְוֵי רְהִוָּגָעַ הַעֲרַצְעָר האבען קָאָר
כְּעַי תְּנוּמָעַן.

די שידים האבען אַבער זַיְנָעַן כּוֹט
נִימָּט פֻּרְלָאָרְעַן.

נָאָך אַ שְׁוּוֹרָעַן אַרְבִּיטְבִּילְתָּאָג האָט
זיך אַז אַוִּיסְגָּמָטָעַטָּר מִעְנְשָׁעַנְקִינְד
עַרְגָּעַי ווֹאָו אַין הַיְנָטְרָגְעַסְלָאָך האבען
אוֹוָה פֻּרְפּוֹלְטָעַ שְׁמָרוֹי גַּעֲוָאַלְגָּרְטָמְט זיך
אַיז אָונְרוֹהָג אַיְינְגַּעַשְׁלָאָפָעַן; נַעֲבָעַן אִים
אַיז אַגְּרָהָג אַגְּרָהָג זַיְנָעַן. די
קָרְנָעַר זַיְנָעַן פָּוֹן דִּי לְפָעַן אַרוֹיסְגָּעַד
פְּאַלְעַן בְּיַי דָּעַס אַרוֹמָעַן וּוּלְכָבָעַד האָט
מַעֲרַגְעַסְלָאָך, ווֹאָו די מַעֲנְשָׁעַן האבען
גַּעֲוָאַוִּינְט, אַיז דער זומָפּ גַּעֲלִיְּבָעַן,
וֹוֹאָו זַשְׁקָעַן זַשְׁאָבָעַן האבען גַּעֲוָאַקְעַט,

— עַסְעַן אַרְדָּר שְׁלָאָפָעַן.

און ווועַן דער מַעֲנְשָׁעַנְקִינְד האָט די

אוֹ זַיְדָאָרְפָּעַן בְּיַי דִּי שְׂדִים כָּלְקִיּוֹן
טוּבָת נִימָּט בְּעַטְעַן; וּוֹאָלָט זַיְ אָפְשָׁר
אוֹוָה דָעַר מַחְשָׁבָה גַּעֲקוֹמָעַן, אַיז דִּי חַלְקָה
אַיז נִימָּט קִיּוֹן רִיבְטִינְגָּעַ גַּעֲוָוָעַן, אַז
אוֹוָה אַזְוָאָרָא יְשָׁרְקָעַן מַעַן זַיְקָט שְׁמָאָרָק
פֻּרְלָאָעַן. אַבער נִימָּט גַּעֲלְעָהָרָט, נִימָּט גַּעַד
טְרָאָכְט אַזְוָן נִימָּט אַיבְּרָלִיְּגָט האָבָעַן די
מַעֲנְשָׁעַן גַּעֲהָאַנְדָּעָלָט, אַזְוֵי זַיְנָעַן זַיְ
אוֹין שְׂדִים שְׁעַן הַעַד אַרְיִינְגְּפָאָלָעַן.

די פְּלִיאִיסְגָּעַ מַעֲנְשָׁעַנְהָעָנְד האָבָעַן
דָעַם זַוְּמָפּ אַזְוֵן אַגְּדָעַן פְּעַרְוָאַנְדָעַלְט;
זַיְעַר שְׂוּוֹיִם אַזְוֵן בְּלֹטָה האָבָעַן דָעַם בְּאָדָעַן
פִּיכְכָּט גַּעַמְּאָכָּט, אַזְוֵן ווּוִיט אַזְוֵן בְּרִיטָט זַיְיָ
נָעַן קָאָרָן זַיְנָעַן גַּעֲוָאַקְסָעַן, פּוֹלָעַן גַּרְאָז
בְּעַזְנָגָעַן, וּוּלְכָבָעַ די שְׂדִים האָבָעַן מִיטָּן
פּוֹלָעַן מַוְּיל גַּעֲפְּרָעָסָעַן אַזְוֵן דִיא מַעֲנְשָׁעַן
קוּוִם מִיט די לְיִפְעַן בְּעַרְיוֹהָט.

מִיְּלוּעַן ווּוִיט האָבָעַן זַיְקָרְנָעַן לְאָנְדָּס
פְּעַם גַּעַזְוָגָעַן, ווֹאָו שָׁאָת אַזְוֵן רִינְדָעַר הָאָרָּד
בְּעַן זַיְקָנְפָּשָׁעַט; גַּרְוִיסְעַ שְׁמָעַט מִיט
בְּרִיטָט גַּאֲסָעַן אַזְוֵן פִּינְ-פְּעַרְצִירְטָעַ פָּאָר
לְאָצָעַן זַיְנָעַן אַוִּיפְּגָעָבָוִיט גַּעֲוָאַרָּעַן, אַזְוֵן
עַרְגָּעַי ווֹאָו אַין הַיְנָטְרָגְעַסְלָאָך האָבָעַן
אוֹוָה פֻּרְפּוֹלְטָעַ שְׁמָרוֹי גַּעֲוָאַלְגָּרְטָמְט זַיְקָרְנָעַן
די הַעַד ווֹאָס האָבָעַן זַיְקָרְנָעַן זַיְקָרְנָעַן.

בְּלֹמְעַן האָבָעַן גַּעֲלִיְּהָט, פּוֹיְגָעַל הָאָרָּד
בְּעַן גַּעַוְוָגָעַן, אַבער דָעַם רִיחָאָן גַּעַוְוָגָעַן
הַאָבָעַן די שְׂדִים פְּעַרְנוּמָעַן. אַזְוֵן דָּגָן הַיְנָטָה
מַעֲרַגְעַסְלָאָך, ווֹאָו די מַעֲנְשָׁעַן האָבָעַן
גַּעֲוָאַוִּינְט, אַיז דָעַר זַוְּמָפּ גַּעֲלִיְּבָעַן,
וֹוֹאָו זַשְׁקָעַן זַשְׁאָבָעַן האָבָעַן גַּעֲוָאַקְעַט,

„וועכטער מוו מען מאכען ! היטער פאר איעיר האט און גוטס. היינט האט מען בליך א זאנג גע'גבעט וואס ווועט מארגען זיין ? ...“

און מען האט וועכטער געמאכט. קיון איינציגע זאנגען האט מען שיין ניט גע'גבעט ; דיא וועכטער האבען געזארגט, או אועלכע גנבות זאלן מעהרא ניט פאָרкомען. די שדים האבען מעהרא ניט געצייטרט און מעהרא ניט געשראען, קייט דאס-געחרשט, די שדים האבען דערפֿאָר האבען זיין געלאכט, ווילד און שפאטיש געלאכט....

אויגען ; עעפֿענט, אוּ דער זאנג פער-שוואַונְדָּען געווען. און די שדים האבען זיך ווילד צוֹרְיוּן :

„גַּנְבִּים זַיְנָעַן בֵּי אַיִּיךְ פָּאָרָאָן ! דָּעַם בַּיְבָעַן פָּן מַוְילׂ וּוְאַלְטָם אַיְהָר אַיְנָעַר בַּיְוִם צְוּוֹיְטָעַן. אַוְיסְגָּעַרְיסָעַן ! אַוְיָף שְׁלָאַגְּעַן האבען מַירְ רַחֲמָנוֹת גַּהְהָאָט ? ! אַיְן די מענְשָׁעַן האבען די קַעְפָּ אַרְאָבָּן גַּעֲבָּוּיְעָן אַוְן גַּעֲשָׁוּגָעָן. אַזְוֵג אַוְיְלָעַ האט אַטוּטָעַ שְׁטִילָה קִוְיט דָּאָס-געחרשט, די שדים האבען ווַיְדָעֶר אַוְיְבָּגָעָרְיוּן :

דער ערְשְׁטָעֵר שנעַ

מבול ניט צו ברויינגען, און אוּיפְּ דער פָּעָרְזָהָגָט ; חַרְטָה האט ער, דער אלְמָעַכְּ טִיגָּעָה, אוּיפְּ דעם וואס אַנדָר האט מען זיך געגעבען, מעהרא קיון מבול ניט צו ברויינגען.

זַיְנָעַן פָּעָרְשְׁטָעֵלְט אַוְן מַאְסְקִירְטָה... פָּן אָוְנְטָעָרְדָּן כְּכָא הַכְּבָדָה קִרְכְּטָה לְאַנְזָאַט אַרוֹתָם דִּיא פִּינְסְטָעֵרְעָן גַּעַשְׁטָאַלְטָפָּן שְׂטָן. אַיְן זַיְנָעַן גַּרְינְעָן שְׁלָאַגְּעַן-אוּיגָעַן בְּלִישְׁצָעַט אַבְיוֹזָעַר פִּיעָרָלָ, אַוְן אַוְרָאָפָּטָן דָּוְרְכְּדָרְיְנְגָעָנְדָּעָן בְּלִיק אַוְוָתָ יהָהָסָ צָדָקָהָרָעָן דַּי לַיְיכָעָן פָּן דִּי זַוְנְדָעָר, אַוְן זַוְיְעָרָעָבָן בְּיִנְעָרָעָן צַוקְרָאַכָּעָן. אַוְיצָט אַבְעָר אַוְן ער גַּעַבְוָנְדָעָן יהָה : גַּעַשְׁוָאַרְעָן האט ער מעהרא קיון

בְּעַרְטְּרָאַכְּט זַיְצָט יְהָה, אָוְמָעָטָה אַוְן אוּיפְּ דער פָּעָרְזָהָגָט ; חַרְטָה האט ער, דער אלְמָעַכְּ טִיגָּעָה, אוּיפְּ דעם וואס אַנדָר האט ער זיך געגעבען, מעהרא קיון מבול ניט צו ברויינגען.

זַיְנָהָג זַיְנָעַן זַיְן, די מענְשָׁעַן קִינְדָּה דער ; שְׁלָעַכְּט אַוְן פָּעָרְבָּעְכָּרְישָׁ פָּוְנְקָט וּוְיְעַמְּאַלְט, וּזְעַן יְהָה האט. די פָּעַנְסָטָעָר זַיְנָהָג זַיְנָעַן גַּעַפְּעַנְט אַוְן די מִיְּהָדָה לְעַרְפָּן אַפְּגָרָונְד אַוְן עַס דָּאָט גַּעַרְעַנְעָט, גַּעַגְּאָסָעָן אַוְוָיְלָהָגָן בְּיִזְרְפָּוְלְט זַיְנָעַן גַּעַוְאָרָעָן דַּי לַיְיכָעָן פָּן דִּי זַוְנְדָעָר, אַוְן זַוְיְעָרָעָבָן בְּיִנְעָרָעָן צַוקְרָאַכָּעָן. אַוְיצָט אַבְעָר אַוְן ער גַּעַבְוָנְדָעָן יהָה : גַּעַשְׁוָאַרְעָן האט ער מעהרא קיון

זיוונע אוייסגעסצירעטער צייחן און האלט
לאך און שטראיכעלאך געמאכט, און זוי
מען וויל, קען מען זוי ערקלעהרען. דיוינע
גערעכטער משפטים זיוינען איזו גוט איזנְ
איין א געלעכטער.

זיך קוים איין ניט ארויים צו פָּלָאַטְצָעַן
שטן נבען יהוה'ס פִּים, און קושענדיג
דעם זום פון זיין מאנטעל רופט ער אויס
מייט הכנעה :

א מינוט שפערטער ליגט שוין דער
שטן נבען יהוה'ס פִּים, און קושענדיג
דעם זום פון זיין מאנטעל רופט ער אויס
זיך איזם גענבען, און טאמען, גרווי
שער נאט, איז דאס נאך זויניג ניעווען
האבען דיוינע מרא דאתראָס פָּאַר דעם
רעשת געזאָרגט... איז מיט א פָּשְׁטָל איז
מייט א דריידל — פָּעָרְפָּאַלְעַן אַבָּעַר,
גרויסער גאט, קען מען אין דיאָן תורה
ניט ווערטען".

דער שטן איז אויף א מינוט שטיל
געוואָרען. יהוה'ס פִּנים האט זיך אַבָּי
סעל אַוְסְגָּלִיטָעַט, און דער שטן האט
זוי ניט, און פון מיינע ווערטער ווילען.

דער שטן איז טאָקע, גרויסער גאט, קיון
մְבוֹלְפּוֹן וְוָאַסְטָרְטָרְסְטוֹן נִיט בְּרִינְגְּעָן,
אויז שטעהט איז דיאָן תורה, אַבָּעַר אויף
שגען האסטו דאָך קיון שבואה ניט געד
געבען".

זוי ניט מעהר וויסען".

דער שטן איז פָּעָרְשָׂאַלְטָעַנְעַן קִרְיַצְט דער
שטן מיט די צייחן בשעת זיין הארץ
קלאָפְטָ פָּאַר שְׁמָה "אַמְבּוֹל בְּרִינְגְּ אַוְיך
זוי. גרויסער גאט!"

דער שטן איז פָּעָרְשָׂוָוָוָנְדָעַן גַּעֲוָאַ
דען און יהוה דאס איהם פָּעָרְשָׂאַנְגָּעָן.
— — — — —
און די לופט איז פָּלְצָלְגָּג קָאַלְט גַּעַד
וואָרָעַן, און פון הַיְמָעֵל האבען זיך
קלאָהָרְיוֹוִיסְטָעַ פִּינְטָעַלְאַך גַּעַנוּמָעַן שְׁוִיטָעַן
און שְׁוִיטָעַן — דאס איז דער ערשותער
שגען גַּעַוּן...

"אַבָּעַר מִיּוֹן שְׁבָועָה?"
דער שטן פָּעָרְדָּאַכְט זיך. אַבָּעַר
פָּלוֹצְלִינְג שְׁפְּרִינְגְּט עַר אוּוּף; אַ גַּעַדְאַק
אויז איהם אַיְוָוָגְעַפְּאַלְעַן.

"גְּרוֹיסְעַר גַּט!" זאנט ער מיט
התפְּעָלוֹת "דוֹ מוֹט דִיאָן טִיעֻרָע תורה,
האַסְטָ שְׁוִין לְאַנְגְּ צוֹ אַלְעַם אַמְטָעַל גַּעַד
פָּוֹנָעַן; אַוּוֹף יְעָדָעַן וְאַרְתָּה האַסְטָ פִּינְטָעַן

ערישט דאן האבען זוי אלעס פער
שטאנען...
און דיא פעהיגען, דיא שטארקען און
מוותהיגען; דיא פלייסיגען, דיא טהעטהי
גע און בראווע האבען זיך כלל ניט אבּ-
געשראבקען; אַ מלחהמה זאגען זוי, ווועלען
זוי פיהרען מיט יהוה', און לאן עס זיין
וואנס עס וויל.

לאכט דער שטן, אבער זוי קימערן
זיך ניט...
און דיא טויזענדע הענד האבען זיך
באילד אין שנגע בעוואָרבען, און שנעל
וויאָ דיאָ רוחות האבען זוי איהם הויב
פענוויז פערוואָרבען ערניז וויט,
אוועק; דיאָ פינגערד זוינען בי זוי רויט
געוואָרבען, די אַדרען בלוייעה, אבער גלייך
וויאָ זוי געהט עס נאָר ניט אָן; זוי אַר-
בייטען אלץ מיט מעהר כה און געשיקט
קייט...

אֲבָעַר זֹו צִיטָעָן, דֵיא אָונְפָעַהֲיגָע,
דֵיא שׁוֹאָכָע אָזֶן מַוְתָּהָלָאָזֶע; אַ שׁוֹעָדָר
לְוַיְמַטְדָּרְךְ דֵיא פַוְיַעַנְצָעָר, דֵיא טַוְינָעָר
נַיְכַטְמָעָן אָזֶן שַׁרְעַקְעַנְדִּיגָע, מַוְאָה הַאָבָעָן
זֹוּ מִיטְיַהָהָן זֹיךְ אַיְינָצְרוּיְיסָעָן. אַפְשָׁר,
אַפְשָׁר... אָזֶן דַעַר „אַפְשָׁר“ טַאַמְשָׁעָט, וּוּ
אַוְאַרְבָּעָן זֹוי.

און אzo זיי זעהן, וויא עם ארבויטען
דייא פעהינגע, פלייסיגע אונ טהעטיגע,
גלויבען זיי תחילעה נויט אzo זיי וועלען
אויספערען; אבער אzo זיי זעהן, וויא
דייא ארבויט ווערט געטה האן איזוי שנעל.

האבען די מענשענקיינדרער זיך
תחלט דערשראָקען. עפֿעס אַחדוש איז
עס זיין געווען, אַוואָונדרער; שפֿעטער
אָבער זווען זיין האבען אַביסעל זיך בערוּ
הינט, האבען עטלייכע זיך אַנגגעטעahn אַ
כח און אין דרייסען אַרוּס. נאָכְרָעָם
האבען די אַיבְּרִיגְּעַד זיין נאָכְנָעָתָהוּן...
און די זוקס-עַקְוָגָע, ווייס-צָארֶטָע
פִּינְטָעָלָךְ זוֹינְגָעַן דָּעָרְוּוֹילְאַלְץְ מְעָהָר אָן
מְעָהָר גַּעֲפָלָעַן; דָּעַר גַּאנְצָעָר גַּרְוָנד אָן
מייט זיין פָּרְדָּקָט גַּעוּעַן.
העבער אָן הַעֲכָר הַאָט זיך דיַא
שְׁנַעַן-מְאָבָע אַנגְעָלִיְגָט, אָן דיַא פִּינְטָעָ
לְאַך זֹוֹינְגָעַן אַלְץְ גַּעֲדִיבְּטָעָר גַּעוֹאָרָעָן אָן
סְּפָּרְעָנוּיוֹן גַּעֲפָלָעַן.

און דיא מענשען קוינדר האבען מיט
שריעק און שטויינען צוועקווקט, וויא אעם
ווערט א תל פון ווונגע, בלעהנדער בלוי-
מען; וויא אעם פערבויגען זויעראע קעפּ-
לאך דיא ראווען אונטער דיא שנעע דעכע,
און אליזין האבען זוי שווין אויך דיא
עלט נצעיהלט, דוי זונדיגע! זוי האבען
נאך אליז ניט פערשטאנען, איז דאס איז
זיהותס זיאכען, איז א שנעע-מבל איז אויף
בדער עריך געסומען.

אין ביזנטנער און ביינטנער און
דייא בעט נועוֹאָרָעַן. ווילען די מענטשענ-
קינגעֶד זיך און וויערע הייזער אַריינְכָּאַ-
בען און עעהָן, וואָס ווַיְוַטְעָר ווַעַט זַיְוָן,
קענען ווי ניט; דער שנגע האָט דעם
אַריינְכָּאַן; פֿערלְיוֹינְט!

אווי ערנטט, גלויבען זוי ניט אן יהוה זיינען די שוואכע און פוילענצער מוטי וועט אויספיהרען. און אווי צאפלען זוי גער געווארען, און זעהנדיגן די בערד זיך, וויא דיא שדים, צוישען גאנט און פרארענע און געפאלענע, זיינען זוי מוטי לאזער געווארען.

און דער שנעע איז מאסענוויז גע- פאלען, אבער אויך מאסענוויז אבגע- ראמט און צולאזען אין שמויציגע הוואסער; די העק און בראָדְאייזענס זיינען טהער טיג געווין דעם פערגלווערטען איזו צו האקען; דיא לאָפֿעַטְעַ און דיא טאטשקע האבען א מינוט ניט גערותה, און די ראמפֿרָמָאַשִׁין האט אויך דאס איהיריגע געטאהן. דיא הענד פון די פלייסיגע האָ בען אלעט איברגיען פערזאגט.

און די שוואכע און פוילענצער האבען תחילת געקוישט די הענד פון די פלייסוי גע, שפטער זיינען זוי מיט א דענק אַבִּ געקומען. נאכדען האבען זוי גאר גע- שווינגען, און צום סוף האבען זוי ניט אנדרערש געמיינט, או אווי בעדארה עס זיון, או יונע דארפֿעַן אלעט טahan פאר זיין.

— — — — —
אויפנגערענט איז יהוה, אין כען אווֹף די מענשענקיינדרער, וועלכע האבען איהם גובר געווען; עס געתט אַרוֹךְ פון זיון מויל, און פון זיינע אוינען שפֿרְיצְעַן פֿוּעָרְפּוֹנְקָעָן; עס ציטערט דער טהראן אונטער איהם און די מלאָבים וואָרטט עס איילענְדְּיוֹךְ פֿאָר שְׂרָעָךְ...
„פֿערשאָלְטָעַן זָאָלְעַן וּוּרְעַן די אָונֵי און זעהנדיגן די געאָפֿעַטְעַ כְּחוֹת,

דיא קעלט איז שטארקער שוין געד וואָרָעַן און דיַא פְּלִיְּסִינְגְּ האבען אַמי טעל געוכט, וויא זיך צו שייצען; שפֿעַטער האט אַטְיַלְפּוֹן זוי וואָרְיוּםְ קְלִיְּדָהָר פֿאָרְזָן קְעָרְפַּעַר גַּעֲמָכְטָן אַן הַעֲנָהָ טשעקס פֿאָר דיַא הענד.

אוים וחרמוני האבען אויך דיַא פּוֹיְדָן לְעַנְצָעַר אַן שְׂרָעְקְדִּינְגְּ, קְלִיְּדָר בְּעַקְוּרְ מַעַן, אַן ווּעַן דיַא פְּלִיְּסִינְגְּ האבען דער פֿאָר אַדְּאָקָעָן וּקְרָאָגָעָן, זיינען זוי רוּטָן גְּעוּוֹרָעָן — דאס אַיז דער ערשותער דענק געוווען; בְּיוֹ דָאַן האט יְעַדְרָעָר דאס זייניגע גַּעֲתָחָן, אַן קִיְּנָעָר האט קוּיד נַעַם נִיט דָאַקָּעָן גַּעֲדָרָפְּטָן.

אַן אוֹ דיַא פְּלִיְּסִינְגְּ האבען געד זעהן, וויא אָונְבָּקְוּעָם עס אַיז מִיט דיַא הענד דעם שנעע צו רָאָמָעָן, אַן אוֹ דער שנעע אַיז אָונְטָעָן פְּעַמְּטָט פֿערפְּרָאָרָעָן; האבען זוי אַתְּהַבְּלָה גַּעֲזָכְטָהָרָן: באָלְדָן אַיז דיַא לאָפֿעַטְעַ גַּעֲמָכְטָן גְּעוּוֹרָעָן, דער בראָדְאייזען אַן דיַא האָקָעָן שְׂפַּעַטְעַר האבען זוי דיא טאטשקע בעשאָפְּעָן, מִיט וּוּלְכָעָ זוי האבען דעם שנעע ווּוּט פֿערפְּהָרָתָן, אַן דיַא רָאָמְפָּאָרָהָן, זָוְלְכָעָ האט אַיהם דָּאָרָט צָוֶּדֶם אַלְצָעָן.

בלוייביגע ! האט א דונער געטהэнז די גע-
געטליךע שטייעע, "דייא הענד, וואס חאָ-
בען די טאטש侃ס געפיהרט, זאלען צו זיו
לליידער, פונקט ווי איצט, פון יענק קרי-
גען : יענק זאלען זאריווען און די זאלען
געניסען ; יענק זאלען זיעען און שנידען
און די זאלען עסען".

דעם שטַּנְּס ווילדר געלעכטער האט
די לופט פערקלונגנען, און ציטערענדיג
מייט אלע זיינע גליידער, האט מיכאל א
פרעג געטאָן :

"גרויסער גאנט, ביז זו אונגען ?"
אונ יהוה האט גענטפערט :
"ביז יענק וועלען אויפעהרען צו
געבען . . ."

די יענק וואס האבען זיך מיט זיו בע-
נווצט, און לדוריידורות זאל עס צו זיויער
קינדרער און קינדס קינדר איבער-
עהן. די דאמפֿהַמָּאַשִׁין זאל זיויער
בחות רוייבען און דעם לַעֲבָעַן פַּעֲרִיכְצָעַן,
אונ די יענק וואס האבען זיך געוואר-
בען אי אהין, אי אהער, זאלען אויף אלע
וואָל אָזֶוּ פַּעֲרְבְּלִיְּבָעַן, שׂוֹאָך אָן פַּוְּקָד
זוי זיינען געווען, אַבְּעָר דָּעֵרְפָּאָר ווָאָס
געבען . . ."

mittot beth din

געווידמעש די קרבנות פון "גרעטיגקיוט"

דעם מענשען איז אַבָּעָר זויניג גע-
זען גאנטס פּוּרְעָנִיות אָן עַד האט זיך
איינגענע צרות געשאָפָען. אָן אָן אוּוָה
דעָר ערְדָר האבען די צַיוּוּלְיוּרְטָעַ מעַנְיָן
שענקיינדר ערְדָר דעם שׂוּעָרְד אַוְיבְּגַעְפְּנוּן
אונ אַיהם שָׁאָרָה גַּעַשְׁיָפָעַן דעם צוּוִיר
טעַנְס בְּלוֹט צוּ פְּעַרְגִּיסָעַן, אָן די
רשְׁעִים, איינער פְּרִוְעָה, דָּעָר צוּוִיטָעָר
שְׁפָעְטָעָר. גַּעַשְׁטָאַרְבָּעַן אַיז מַעַן פָּוּ אַלְטָה
לייט, פָּוּ שׂוֹאָכְקִיּוֹת אָן פָּוּ נַאֲך אַזְעָלָה
כָּעַ נְאָטוּרִיקְלָהָות ווָאָס זַיְן לְיַבְּעָר נַאֲמִינָה
זאלען דָּוְרְכִּין שׂוּעָרְד גַּעַטְוּפָעָט ווּעָרָעָן.
אונ צו דייא שׂוֹאָרְצָעָה חַתִּימה פָּוּ
האָט אוּפָה דעם מענשען אַנְגַּעַשְׁקָט.

קיוין מנוחת שעה האבען זוי ניט געהאט ! אלע טאג אסיפות ; אלע טאג אויפ'ס נוי בלעטערן דיא רשייעטן דיא אונז זוי אינטילען פאר נויראיסגען ליעהרטע מיתות ; אלע טאג וועגען אונז מעסטען די עבירות, פערעהרען, בע- טראכטען די טענות, רoidען, זאנען, זיך שריגען — עם איז זוי איבערדריפיג געד זאָרען.

ווײַדר נויום ! דיא עלעקטוריישע קראפט האבען מענשען ענטדעקט אונז די פמליא זיצט אונז שוויצט. וואו נעהמט מען רשעים ? עם זוינען שוין באָלד מעהרטראפען דא, זוי זינdegען. די זעלכע האבען שוין זיעערע התימות, זיעערע טויטען, וואו נעהמט מען ניע ? אונז עם שוויצט די פמליא, עם קלעהרען די סנהדרין, אונז זוינען פער- צוּוֹיְפֻּעַלְתִּי. „קָרְגֵּן עַפְּעַם מִתּוֹת בָּרָאָן, וואס מען דארוף נאָך ?“ מַרְמְלָעָן זוי מיט אַשְׁטְּילָעָן בַּיוֹזָעָן.

ניטאָמעהָר“, שרייט אָוָס אָוָפְּן“, קול דער יושבְּרָאָשׁ, „אייך האָבָּאָלָע בְּיכָעָר נַאֲבָגְּזָוָכָּט אָוָן קַיְוִין נִיעָזְרָעָים נִיט גַּעֲפָנָעָן. וּוּרְעָעָם אָיז פָּאָר פִּיעָר בְּעַשְׁטִימָט אָוָן וּוּרְעָרָפָא ; וּוּרְעָרָפָא הָרְגִּינָעָר אָוָן וּוּרְעָרָפָא ; פָּאָר הָוּנְגָעָר אָוָן וּוּרְעָרָפָא דָּרְשָׁת אָבָּעָר זַיְוִין מְשִׁפְטָהָט אָוָן שָׂוִין יְעָדָר. די תורה אָיז שָׂוִין 10 מְאָל אָזְזִיְּזָעָר גַּעֲוָאָרָעָן, יְעָדָע מִינּוֹת וּוּרְעָעָן נִיעָזְרָעָם גַּעֲוָאָרָעָן.

די זינdegע אָוָן נאָך אָטוּט צוֹנְגְּקָומָעָן אָוָן דָּעָר סּוֹפֶר פָּוֹן בִּיתְהָדִין האָט מִיט רְוִוְוָעָט טִינְטָט פָּעָרְצִיְּכָעָט : דָּעָר וּוּאָס האָט זַיך מִיטָּן שְׁוּעָר בְּעַנְצָצָט דָּעָר זַאל דָּרוֹךְ אִיהָם שְׁטָאָרְבָּעָן.

אָבָּעָר דִּיא צְיוּוֹלְיְזָוְרְטָעָן מַעְנְשָׁעָנָה קִינְדְּעָר האָבָּעָן מִיט יְעָדָעָן חְוָדְשׁ, מִיט יְעָדָעָן וּוּאָך, מִיט יְעָדָעָן טָאג אָונָן מִיט יְעָדָעָן שָׁעה מַעְהָר פְּרָאָגְּנָעָסְרָט אָונָן מַעְהָר כָּאָרְדְּ-אִינְסְּטְּרָוּמְעָנְטָעָן אָוִוְגְּעָפְּנוֹעָן. די פְּמָלִיא אִין הִימָּלָה האָט דָּאָרְבָּעָר רְוָחָעָן נִיט גַּעֲקָעָנָט אָוָן אלָע וּוּיְלָע אָסִיפָּות גַּעֲהָאָט. דִּיא נְרָאָדָעָן פָּוֹן עֲבִירָה האָבָּעָן טָאנְטָעְגָּלִיךְ נַעֲמָוֹת גַּעֲנְדָּרָת וּוּרְעָעָן וּוּיְלָע מַעָן האָט בְּעַדְאָרְפָּט קָאָנְדִּידָאָטָעָן מַאְכָעָן פָּאָר דִּיא נִיעָזְרָעָם מַאְרְדוֹוָאָפָּעָן.

אָונָן אָזְזִיְּזָעָם מַעָן גַּעֲנָגְרָשָׁים אָוִוְטְּגָּעְלְיְעָבָעָן פָּאָרְזָן שְׁפִּין, פָּאָר פִּוְּלָ- אָזְדְּבָּיְגָעָן אָונָן פָּאָר פּוֹלוּוּעָר ; פָּאָר גִּיפְּטָן בָּאָרְפָּאָוֹת אָונָן פָּאָר אַנְדָּרָעָר נָאָטוֹרָ- כָּחוֹת, זַעֲלָכָעָן דִּיא צְיוּוֹלְיְזָוְרְטָעָן מַעְנְשָׁעָנָה קִינְדְּעָר האָבָּעָן פְּרָאָגְּנָעָסְרָט וּוּיְ- אִוְסְצָרָן נַעֲצָעָן צָוָם שְׁלַעְבָּטָעָן.

אייז די פְּמָלִיא פְּרָיְעָר עַרְשְׁטוֹנָט גַּעֲוָעָן אָבָּעָר די שָׁאָרְפָּקִוִּיט פָּוֹן מַעָנָ- שָׁעָנָס שְׁבָּלָן וּוּלְכָעָר רְוחָת נִיט אָונָן רָאָסָט נִיט, וּוּלְכָעָר שְׁטָעָלָט זַיך מִיט קַיְיָן זַאָך נִיט צְוְפְּרִיעָדָעָן אָונָן זַוְכָּט אָונָן פָּאָרְשָׁתָן די סּוֹרָותָן פָּוֹן נָאָטוֹר, אָבָּעָר מִיט דָּעָר צִיְּטָן אָיז דָּעָר מַעְנְשָׁלְיְכָעָר פְּרָאָגְּנָעָס זַיך מִיאָוָס גַּעֲוָאָרָעָן.

שאבען אבער עם קלעט אלע ניט צו
מאכען איזוי פיעל רשיים ווי פיעל מען
דארכ' באך אלע מiotות".

נער אוים :
האבען דיא מענטען קינדר ער אויסגעפונען,
— דיא גערעטען קינקייט ! ...

„געונג ! ניטא מעהר קוין רשיים !“
האבען דיא מידע סנהדרין גשריען,
„אויסחהטלען קען מען פון זוי ניט ! ...
„די גערעטען קינקייט פאר דיא גערעטען
טע !“ האט איז שטימע זיך געלאזט
הערען. און אבוי ניט וויטער צו שוויצען

האבען דיא איברגען פאטקעוועט :
„די גערעטען קינקייט פאר דיא גערעטען
רעטען ! ...

און אין די ליסטע פון שטראפען, פון
חולאָתֶן און מיתות, אונטער דעם קער
פייל „גערעטען קינקייט“ האט דער סופר פון
בית דין מיט גרויסע וווערטער און דרייטה
טינט פערציזעטען, „די גערעטען ! ...

דיא היינד

א מאָל איז געווען א בעליך'היט און
דער בעליך'היט האט א סך בחמות גער
האט אין זייןע שטאלען.
שעפסען געשאָרען און די הינד צונען
וואָרפען א ביין.

אמאָל זייןען דיא בײַינער פעט גער
ווען, אבער וואָס וויטער זייןען זוי מאָר

און גלייך ווי ער זאל וועלען אויפֿ
רייצען דעם יוֹשְׁבְּדָרָאִישׁ, טרעדט אַיִינָעָר
פון די סנהדרין אַרְוֹוֹם אָוּן עַרְכְּלָעָהָרֶט,
אוֹזְדֵּיאָ נַיְעַרְפְּנוּנָעָעָ קְרָאָפְּטָעָן עַטְלִיכְעָ
מִיתּוֹת בְּעַרְשָׁאָפְּעָן : די דְּרָאָטָעָן אִין
וועלבּע זי געפֿינְט זַיְהָ, די וועגען וואָס
ווערטער דָּרְךָ אַיְהָרָ גַּעֲטְרִיבָּעָן אָוּן די מָאָז
שִׁינְעָן זַזְאָס זַיְזַעְטָ אִין בְּעוֹגְגָּגָ אִין
יעַדְעָרָ פָּאָר זַיְקָ אַמְּלָאָךְ הַמּוֹתָ. מָעַן מָוָה
דאָרְבָּעָר בָּאָרָ יְעַדְעָן גַּעַנְגָּ זִינְדִּיגָּעָ גַּעַפְּרָ
נעַן גַּעַלְבָּעָ זַאָלָעָן דָּרְךָ זַיְ טַמְאָרְבָּעָן.

און עַמְּשָׁוִוִּיצָטָ דִּי פְּמָלוֹא, עַמְּקָלָעָ
רָעָן די סנהדרין אָוּן זַיְנָעָן פֻּרְצָוֹוִיָּ
פָּעַלְתָּ, יִזְאָס טָהָוָט מָעַן ? וּוֹאָוָ נַעַמְתָּ
מָעַן רִישְׁעָים ? ...
און עַמְּשָׁוִוִּיצָטָ דִּי תּוֹרָה,
מָעַהָר אָוּן שְׁטָרָעָנָגָרָ דִּי חָוקִים, שְׁוֹעָר
אוֹוִיכָּזוֹהִיטָּעָן זַיְנָעָן זַיְ, מָעַן בִּינְדָּתָ יְעָ
דָּעָן טָרִיטָ, מָעַן קָאָוָעָטָ יְעַדְעָן צָוָנָגָ, מָעַן
לְאָזָטָ קְיַיָּן חָרָץ רַעַנְלַעַמְעָסִיגָּ נִיטָ שְׁלָאָזָ
נָעָן, אָוּן קְיַיָּן אַמְּהָעָם אַבְּכָאָפְּעָן, רְשָׁעִים
דאָרָחָ פְּעַזְעָן בָּאָרָ די טְוִיְּטָ-אִינְסְטְּרָוּמְעָנְטָעָן
און כְּאַדְּגָגָעָצִיָּג אָוּן מַאְכָטָ עַמְּנִיטָ
אוֹסָם דָּרְךָ וועלבּעָ מִוְתָעָלָ, קְרִינְגָן מָוָה
מָעַן זַיְ ! ...
כִּיְהָ, פֻּרְמָאָטָעָרָט אָוּן די פְּמָלוֹא,

און די סנהדרין הוֹיְבָעָן זַיְ בּוֹיְלָ אַוְיָ
פָּוָן די עַרְטָעָרָ, אַוְיָקָ וועלבּעָ פִּיעַלָעָ פָּוָן

גערעד געוווארען. די קיה האבען זיך ניט גבריקעט און זיך געלאומות מעלקען ; די שעפצען האבען געשטעט און זיך געלאומות שערען און די הינד זיינען דאי ריבער אן איברגיגע זאך געוווארען. דערציו זיינען זוייערע ציין שווין פער פוילט געוווען פון בייסען און זיינר קול היועריג פון בילען, צו וואס ושב האט דער בעלהביה ווי געדארפט ? ...

אמת, א צייט איז געוווען ווען די הינד האבען איהם נוצען געבראכט ; א צייט איז געוווען ווען די הינד האבען שארפער ציין געהאט און פזונדר מיילער צי האוקען און בייטען ידעך קוה און יעדען שעפס וואס האט די העזה געהאט זיך צו בעקרירימען ווען מען האט צוואר מען מיט זיינר מיילד און וואל די בלוט אויסגעצאנט פון זוי און די פלייש גע ריסען. אבער פאר געווועגען צאהלט מען ניט און היינט זיינען די קיה און די שעפצען ווי בלויו פון מיילד און וואל נעמאכט. פון בלוט און פלייש איז קיין שפוך ניט געליבען, צו וואס ושב האט דער בעלהביה די הינד געדארפט ? ...

אכזואאנגען די הינד האט דער בעלה הביה קיון מוט ניט געהאט. פארט גע טרייע דינער געוווען ! און ער האט ווי אליע מאנגערער בעינער צונגעווארפער זוי זאלען אליע פערשטעהן וואס מען מויינט. זיינע בלוקען האבען אויך גענונג ערעת און די הינד האבען פערשתאנגען

או שלעכטער צייטען האבען זיך אונגען. געווואסט האבען זיך און אונגען.

הינד או זיך איז איצט שלעכט פון ביידע זייטען. צוואמען מיט זוייערע ציין האָ בען זיך זוייער חן פערלאָרען בויים בעלה הבית אין די אונגען און די קיה און די שעפצען געדינקען נאך געוויס די שטיקער פלייש וואס די הינד האבען פון זיך געריסען כרי פון בעלהביה אָ בען טערן בײַן צו בעקמען.

און נאך א לאונגען קלעהרען איז דאך בי די הינד געליבען או זיך זאלען צו די קיה און שעפצען זיך ווענדען. יענע זיינען פארט בחמות, מען וועט זיך לייכט קענען אינניידען או די הינטישע נטעות ווילען באמת זיך מהזיר לומטב זיינ און איינס פון די ביידע : וועלען די קיה און שעפצען כה האבען זיך ענטקעגען בעלהביה צו שטעלען וועלען די הינד אויף זוייער צד זיין און ווען ניט, וועלען זוייער צד דאן צום בעלהביה זיך צולאָסצען — דערפֿאָר האט א בעלה הבית אויך האָלד און אויז איז געוווען.

די הינד, גרויסע מיילער פון איביגין אָן, האבען די קיה און די שעפצען פער- הווען און צו זיך אויז געאָנט :

גענוג האט דער בעלהביה אויך טיליך געווופט און וואל געברוכט ; גענוג האט ער אויך שטורי גענבען גוינט. זיינע בלוקען האבען אויך גענונג ערעת און די הינד האבען פערשתאנגען אָנשטאט זאָפְּטִיגָּע גראָז — גענוג !

ביוין טויט. נור צוליב דיר, גרויסער און גוטער בעליך'ה ביט זייןען מיר צו די גרויסער מדרגה פון הינד געקומען און מיר זייןען דינען, דינען. מיר זייןען ניט קיון מודדים איזו וויא זוי".

געוואסט האט דער בעליך'ה און דאס איזו חנופה און ער האט געוואלט ווי אין די הינטישע פנים'ער אנסחפייען. ער האט אבער די שפיעיכץ בעהאלטען פאר און אנדרער צייט, א בעסערע... און די קיה מיט די שעפצען? זוי קיון וויטער שטרוי! ...

דער גולד

(פון ווילנער פנקט)

או דער גאון האט א גולד געמאכט וויסען אלע, אבער ווי איזו ער האט איהם געמאכט—דאָס וויסען נור יהורי סגולה.

או דער גולד האט אלע ארבייט געטאהן, אויב מען האט איהם נור געד הייסען וויס יעדער, אבער ווי איזו ער האט עם געטאהן—דאָס אויז א סודה.

א מקובל אויז דער גאון געווין, האט ער פון לויים און בלאלטער א מענשען געמאכט; א מענש מיט הענד און פיס, מיט שטארקע מוסקולען און געונדע פלייעצט.

האט מען בעדראפט האלץ האקען הייזער צו בויען, האט מען דעם גולד

אייהר וויסט או אונז בעחלט קיון זיך ניט, און דאָך האט איזער לאגען איזו טיף געריהרט און און מיר האלטען מיט אייך און וועלען צוזאמען קעטפפען, מורד זיין געגען בעליך'ה!"

אונ די בחמות האבען ניט פער שטאנען וואָס דאָ טהוט זיך. די הינט מיט זוי? דאס האבען זוי ניט ערואָרַט טעם. געמיינט האבען זוי, או די צייט איז געקומען, ווען קאָז און מוי, קינד און שלאנג און הוינד און שעפֿס וועלען אופרידען לעבען און זוי האבען פאר שמחה געטאָנט ; ניט בעגריפען האבען זוי, או דערפֿאָר ווילען די הינד מיט זוי צוזאמען געהן וויל בויִם בעליך'ה קענען זוי קיון שווין ניט געפֿינען — בחמות, ווי איזו האבען זוי עס געד קענט בעגריפען? ...

אונ או די מלכחה האט זיך געד דארפֿט אַנְהוּבָּעַן האט דער בעליך'ה זיך תחלט דערשראָקען. ער האט אבער זייןע הינד צו גוט געקענט און געלאָזֶט וויסען או ער ווועט די שטאלען צוישליען און די בחמות קיון שטרוי אויך ניט געבען ...

האבען די בחמות זיך דערשפאָקען און די הינד זייןען צום בעליך'ה געד קומען, זיך צו איהם געלאלָסֶצֶט און זיך געטיוועל געלעקט מיט זיינער האלכְּרוּטָע צינגעראַ, "געטריִי זייןען מיר דיר" האבען זוי געזאגט "געטריִי

וּאֹהֶן?

ואל ער געחן וויטער? וואוּהוּן?
איבער זיין קאָפַט, רונד און אַרְומַט
וויאַ ווּוִיט זיין אוֹיג קעַן בְּלִיקָעַן, אַיז
פֿערַשְׁפּוּרִיטַט אַ פֿיעַרְדוּיטַטַּע, קַפְּפַרְנַעַר
חִימַעַל, אַיז אָונְטַעַר וּזְיַנְעַ פִּים צִיחַט זַיךְ
אַן אָונְגַעַנְדְּלִיבַע, זָאָמְדַגַּע וּזְיסַטַּע; קִיּוֹן
בְּגַוְּם, קִיּוֹן בְּלוּם אַיז קִיּוֹן גְּרוּעָלָע. אַיז
נִימַט צַוְּהָן, אַיז קִיּוֹן חַוְּה, קִיּוֹן אַטְהָעַם
פָּונַן אַ לְעַבְּרִיגַע זְעַלְעַ אַיז נִימַט צַוְּ פֵּיהַ
לְעַן. נֹרֶר ער אלְיַין אַיְינָזָם אַיז עַלְעַנְדָה,
וְאַנְדְּרָט דָאַ אַרְומַט זְכַעַנְדִּיגַן אַן עַנְדָה, אַ
ברַעַג צַוְּ דִּיוּזַע אַיְמָהָדִיגַע וּזְיסַטַּע.

אַיז דִּי הַיִּסְעָן, צְוָגְלִיטַע וְאַמְּדַשְׁתִּינְדַּע
שָׁאָקְ קְרִיצַעַן אָונְטַעַר וּזְיַנְעַ פִּים אַיז רַיְּזַע
צַעַן אוֹוָה וּזְיַנְעַ נְעַרְוּזַע; זַיּוֹן קָאָט אַיז
בְּמַעַט פֿערְבְּרַעַנְטַט פָּונַן דִּיאַ שְׂרֻקְלִיבַע
הַזְּיַע, דִּיאַ בְּלוּם פְּלִיסְטַטַּה אַסְטַגַּן אַיז
רַעַשְׁדִּיגַן אַיז זְיַנְעַ אָדְרָעַן אַיז אַיז דִּיאַ
שְׁלִיפְעַן אַזְמַעַת אַיְהָם וּזְיַעַטְהָרָם,
דָּאַךְ גַּעַתְּ ער וּוּיטַעַר.

וּוּיטַעַר, וּוּיטַעַר, אַיז אַציַּעַל אַיז
אַיז אַ צְוּעַק; וּוּיטַעַר, וּוּיטַעַר, נִימַט
עַפְּנַעַנְדִּיגַן קִיּוֹן שְׁפָוָר, קִיּוֹן צִיּוֹבָעַן פָּוָן
לְעַבְּעַן.

וּוּטַעַר אַיז מְדִבָּר אַיְסְגַעַהָן? וּוּטַעַר
דִּי פֿיעַרְהִיּוּסַע וְאַמְּדַזְּיַן דָּעַר קְבָּר אַיז
וּוּלְבָעַן ער וּוּטַע גַּעֲפַנְעַן רֹוח נַאֲךְ זַיּוֹן
לְאַנְגַע, גַּעֲפַהְרִילִיבַע רַיוּזַע אוֹוָה דִּיוּזַע
פּוֹסְטַעַן אַיז אַיְינָזָם עַן וּוּגַע? וּוּטַע ער
דָּאַ נִימַט בְּעַגְעַנְעַן אַ לְעַבְּרִיגַע זְעַלְעַ,
וּוּלְבָעַ זַאֲלַ אַ בִּיסְעַל צּוֹטְרִיבָעַן זְיַנְעַ
מְרַחְשְׁחוֹרָהָדִיגַע גַּעֲדָאנְקָעַן אַיז אַיְהָם
וּוּסְעַן אַלְעַ, אַבְּעַר וּזְיַוְּזַע אַיז
בְּעַ צִוְּטַעַן? וּוּטַע זַיךְ זְיַוְּזַע וּזְיסַטַּע קִיּוֹן
מַאֲלַ נִימַט עַנְדִּיגַען, אַיז זַיּוֹן לְעַבְּנַסְטַע

נוֹר אַיז וְאַרט גַּעַגְעַט: "הַאֲקַ", אַיז
עַר האַט גַּעַהְקָט אַיז גַּעַהְקָט נִיט מִידַּי
וּוּרְעַנְדִּיגַן; האַט מַעַן בְּעַדְאַרְפַּט שְׁטַיְיַי
גַּעַר רַיְּסָעַן, צִוְּגָעַל קַנְעַטָּעַן, קִיּוֹם טְרַעַד
מַעַן אַיז פְּאַבְּרוּקָעַם סְטְרוּיָעַן—הַאַט דָּעַר
גַּוְּלָם עַם אַלְעַ גַּעַטְאַחַן.

וּזְיַוְּזַע אַיז? אַ קְלִינְגְּקִיטַט האַט
דָּעַר גַּאֲזַע גַּעַטְאַחַן. בְּשַׁעַת עַר האַט דָּעַם
גַּוְּלָם'ס גַּלְיְדִירָע אַוְיסְגַּעַנְאַטָּעַן האַט עַר
אַיז זְיַנְעַ אָדְרָעַן קִיּוֹן וְאוּרְמַע בְּלוּטַט
אַרְיְינְגְּגַעַנְאַסְעַן; זַיּוֹן מַאֲרְקְדִּיבַיַּן האַט עַר
פָּונַן לְיַיְּמָם גַּעַמְאַכְטַט אַיז דָּעַם אַרטַט וְאוֹ
סְּדַאְרָפַט שְׁלַגְגָעַן אַ פְּיַהְלְעַנְדָה הָרָאַץ
הַאַט עַר אַרְיְינְגְּגַעַטְאַחַן בְּלַאֲטַע, פְּשַׁוְּטַע
בְּלַאֲטַע וְוָסַם מַעַן טְרַעַט מִיטַּדַּי פִּים.

אוֹן אַיז שְׁטַטְטַט האַט זַיךְ גַּעַד
וְזְיַוְּזַע אַזְאָ לְיַיְּמַעְנַר מַעַנְשַׁן, האַט זַיךְ
יעַדְרָעַ מִיטַּ אַיְהָם בְּעַנוֹצַט אַיז גַּעַשְׁאַפְטַט
וְזַיּוֹן אַיְיָגַעַנְכָה. עַר האַט בְּיַיְּדָעַן
פְּעַתְּשִׁירָעַם גַּעַהְיִצְטַט, וְאוּסְעַר גַּעַטְרָאַגְגָעַן
אוֹן פְּיַעַר גַּעַמְאַכְטַט; עַר אַיז גַּוְּלָם גַּעַד
וּוּן, אַיז האַט נִימַט גַּעַטְוָסְטַט אוֹסְאַיִן
דָּאַ עַפְעַמְזַע אַזְוָסְטַט וְזַיךְ סְכָנָה,
אַדרָרְעַז אַיז צַוְּ שְׁוֹעוֹר.

אוֹזְיַוְּזַע אַיז דָּעַר גַּוְּלָם אַ קְהַלְיְשָׁעַר גַּעַד
וְאוּרְעַן, בְּלַאֲנָגַט צַוְּ אַלְעַמְעַן אַיז גַּעַלְמַעַן
אַרְבָּיוּטַט פְּאַר אַלְעַמְעַן. שְׁלַאֲפָעַן פְּלַעַנְטַט
עַר אַוְיְפַעַן בֵּית הַמְּדָרָשָׁ בּוּרְדָעַם, אַוְיְבַע
מַעַן האַט אַיְהָם גַּעַזְגַּט אַזְזַע אַיז שְׁוֹין
צִיְּטַט דָּעַרְצַע, אַיז נִימַט האַט עַר גַּעַקְעַנְטַט
אוֹזְיַוְּזַע נְעַטְמַט, דָּעַרְוִיהָ אַיז עַר דָּאַךְ אַ
גַּוְּלָם נְעַוְעַן, וְוָסְטַהְוָתַט נֹרְזַע וְוָסְטַהְוָתַט
הַיּוֹסְטַט אַיְהָם.

אוֹ דָעַר גַּאֲזַע האַט אַ גַּוְּלָם גַּעַמְאַכְטַט,
וְזְיַוְּזַע אַלְעַ, אַבְּעַר וּזְיַוְּזַע אַיז
אַיְהָם גַּעַמְאַכְטַט—דָּאַס וְזְיַוְּזַע גַּוְּרִיחַ
בְּגַוְּלָה... .

בַּאֲךָ דַּעֲרֵפָאָר, וּוֹיָל אַוִּיסְעָר טַאַטְוַעַמְאָמָעַ
אוֹן אַוִּיסְעָר עַטְלִיבָעַ בְּרִינְדָּה, וּוֹאָסֶם גַּבְעָן
אַ קְנִיפָּה אוֹן בַּקְעַלְעָה בְּשַׁעַת מַעַן תָּהָוט
עַס, זַיְנָעָן דָּא כָּךְ אַוִּיסְעָרְלִיבָעַ מַעַן
שַׁעַן אוֹן אַוִּיסְעָרְלִיבָעַ זַאֲכָעַן וּוֹאָסֶם וּוֹיָלָעַן
דָּאָס נִיטָּה לִידְעָן, אוֹן פָּונַן זַיְנָה קָעַן מַעַן אָ
מַאְלָה דַּי פַּעֲרְדִּיעַנְטָעַ שְׂטַרְאָפָעַ בְּקָמוּמָעַן.
אַיְיךְ מַיוֹּן חַלְילָה נִיטָּאִיךְ צַוְּ מוֹסְרָן
לִיְּבִינְקָעַ קִינְדָּעְלָאָךְ, אַיְיךְ וּוֹיָסֶם, אוֹן
מוֹסְרָן הַעֲלָפֶט זַהָּרָה וּוֹיָנוֹגָט, אַיְיךְ וּוֹיָלָנָר
אַיְיעָרָעַ בְּיַינְדָּעְלָאָךְ פֻּעָּרְהִיטָּעַן מִיטָּ אַיְיךְ
זַאְלָ אַזְוִינָס נִיטָּפָאָסְרָעָן, וּוֹיָ מִיטָּ דַּעַם
אַינְגָעָלָ, פָּונַן זַוְּלְבָעָן אַיְיךְ גַּעַה אַיְיךְ דָּא
דַּעְרְצָהָלָלָעַן.

הַעֲרָתָה זַשְׁעָ מִיךְ אֹוִסֶּם :

אַ מַאְלָה אַיְן גַּעַוּעַן אַ אַנְגָעָלָ מִיטָּ
אַ סְּךְ קִינְדָּעְשָׁוּ זַוְּטָעָן.
אַיְיךְ וּוֹיָסֶם נִיטָּמָ, צַוְּ פָאָר וּוֹילְדָקִיטָם,
צַוְּ פָאָר גַּעַוְּאַהְנָהָיִיטָגָרְגָּנָגָ צַוְּ שַׁעַצְעָן
אַלְעָז וּוֹאָסֶם הָאָטָטָקִין שְׁכָלָ אַדְעָרְ קִיְּוָן מוֹטָ
זַיְךְ צַוְּ פְּרָטְחִיְּדָוְגָעָן, הָאָטָטָעָר לְעַבְעָנָגָעָ
הָאָטָטָ צַוְּ שְׁפִיעָן אַוְיָפָן גַּלְאָזָן בָּוּן דַּעַם
לְאָמָפָ, וּוֹאָסֶם הָאָטָט אַיְן דִּיאָ גַּרוּסָעָ וּוֹיָנָיָ
טַעַרְאַבְעָנְדָעָן בְּעַלְוִיכְמָטָעָן זַוְּיָּעָרְ הָוִיָּן.

עַפְעָם הָאָטָט עַגְגְּפִילְתָּט אַמְּדָנְגָט
פְּרָגְעָנְגָעָן שְׁפִיעָנְדָרְגָּ אַוְיָפָן גַּלְאָזָן, אוֹן
וּוֹאָסֶם מַעְהָרָר עַר הָאָטָט גַּעַשְׁפִּיטָם, הָאָטָט זַיְךְ
זַיְן וּוֹילְדָקִיטָפְּרָגְרָעְסָעְרָטָ אַוְן עַר הָאָטָט
נַאֲךְ מַעְהָרָר גַּעַשְׁפִּיטָם.
אוֹן דָּאָס גַּלְאָזָהָאָט גַּעַשְׁוּוֹגָעָן. פָּאָר
וּוֹאָסֶם ?.

עַרְשָׁטָעָנָס, אַיְיךְ עַר שְׁוִין גַּעַוּעַן גַּעַ
וּאַהֲנָתְדָעָצִין, בָּוּן זַיְינָ גַּעַבְּרָעְנְדָטָאָגָן
אָזָן. יְעַדְעָס מַאְלָה, וּוּעָן דִּינְגְּטָמְיְידָעָל
פְּלָעָגָט אַיְתָם גַּעַפְנָעָן אַ בִּיסְעָלְ פְּעָרְרוֹויָ
כְּעָרָטָ פָּונַם פְּיָעָרָ, פְּלָעָגָט זַיְאַיְתָם אַבָּרָ
שְׁפִיעָן זַיְוּרָיָס עַד אַיְן גַּעַוּוֹגָעָן, אוֹן אַוְיָ

לְאַנְגָּ וּוּטָ דַּעַר פִּיעַרְגָּעָר הַיְמָעָל אַיְתָם
בְּרַעְנָעָן אוֹן שְׁטִיקָעָן ? וּוּטָ דָא קִינְמָאָל
נִיטָּ וּוּאֲסָעָן אַ בּוּיָם אַדְעָר אַ בְּלָום צַוְּ
עַרְפְּרִישָׁעָן אוֹן עַרְמוֹנְטָעָן דַּעַם מִידָּעָן
וּוֹאַנְדְּעָרָעָר ?

זַאְלָ עַר גַּעַהָן וּוֹיְטָעָר ? וּוֹאַהָהָן ?
אַיְבָּרְאָל דַּעַר וּלְבָּרְ הַיְמָעָל, אַיְדָ
בְּרָאָל דְּיָאָ זַעְלָבָעָ זַאְמָד, צַוְּ וּוֹאָסֶם וְאַל
עַר בְּרָעָכָעָן זַיְנָעָ אַפְּגָעָשָׁוֹאַכְּטָעָן, מִידָּעָן
בִּים אַוְן גַּעַהָן וּוֹיְטָעָר ?

הַיְנָדָ ? נִאְרָת אַיְתָם זַיְינָ פְּאַנְטָאָזָיָעָ נִיטָּ
אַפְּ ? נִיְּזָן, עַר הַעֲרָתָה דָּאָס בְּיַלְעָן פָּוּן
אַמְּתָעָ, לְעַבְּדִינָעָ הַיְנָדָ.

וּוֹיְטָעָר, וּוֹיְטָעָר, וּוֹאַנְדְּעָרָעָר !
דְּרִיךְ פְּעַסְטָעָר אַיְינָ דַּעַם וּוֹאַנְדְּעָרְשָׁטָאָק
אַיְן דִּיןְ הַאֲנָדָ אַוְן גַּעַהָ פְּאַרְוּעָרָטָם !
דָּאְרָתָ וּוֹאָוּ הַיְנָדָ זַיְנָעָן דָּאָ, מַזְוָעָן מַעַן
שַׁעַן אַיְיךְ זַיְינָ ! .. .

שְׁפִירָעָן

(אַ מַעַשְׁהַלְעָ פָּאָר קִינְדָּעָר.)

אַ מַאְמָעָ מַעַן זַיְךְ אַ מַאְלָ אַנְקָוּעָלָעָן
פָּוּן אַיְהָרָ קִינְדָּס אַ חַכְמָיְעָ, וּוֹאָסֶם אַ
גְּרָעְסָרָעָס קִינְדָּ וְאַלְטָטָ דַּעְרְפָּאָר גַּעַוְּוָיָס
בְּעַשְׁטָרָאָפָט גַּעַוְּוָרָעָן ; אַ טָּמָעָ מַעַן
זַיְךְ דַּיְגָדְעָטָה הַנָּחָה הַאֲבָעָן, וּוּעָן דָּאָס
מוֹזְיָנִיקָעָלָ וּזְיָינָס רִוִּיסְטָ אַיְתָם דַּיְבָּרָה,
וּוּעָן עַר הַאֲלָטָט עַס אַוְיָפָן דַּיְהָעָנָדָ, פָּוּן
דַּעְסָטָוּנָעָן דַּאְרָפָט אַיְחָרָ קִינְדָּעְלָאָךְ
וּוּסָעָן אַזְרָעָן דַּעַם טָאַטְעָנָס בְּאָרָד
אַיְזָן נִיטָּ אֹזָא חַכְמָה, אַיְזָן אֹזָא טָאַחָן אֹזָא
זַאְהָ, וּוֹאָסֶם וּוּעָן אַנְדְּעָרָעָר וְאַלְטָטָ עַס
גַּעַטְאָהָן וְאַלְטָטָ עַר בְּעַשְׁטָרָאָפָט גַּעַוְּוָרָעָן,
דָּאְרָהָמָעָן נִיטָּ.
מַעַן בְּעַדְאָרָה עַס נִיטָּ טָהָאָן, אַיְינָ

פערצוווייפלונג

“און זי שטעהט און קוקט פערצווויוּ
פעלט....

אימער בריטער און בריטער ווערט
פערצוויגען דער טיבעל איבערדי גרייד
גע בליענדער פעלדר, די ואסער פער-
פלוייצט אליז מעהר און מעהר טורךען
ערד, שווניקט און ואשט אב אליז וואס
קומט אין וועג.... דער שטראם ריסט
ביסלעכובויז אוייס יעדע בלום און יעדען
בויים, און די קלינען כוואלאם פאטשען
אונ רושען וואס וויטער אליז שטארקער,
שרעליכער און רעדיגער.

און דארט אויף יענען בוים איז
אייהר נעסט, דארט האט זי איבערגעלאזען
אייהר קינדרלאך, און אייהר מוטער
הארץ צושפראינט במעט, ביומ' געדאנק
או אט, אט, גרויכט די ואסער יענען
בויים, און אט ווערט ער אוסגערטען
כיט די ואוצרצעל מיט אלעמען. זי שוויר
דערט אויף, זיך פארטשטלענדיה, וויא
אייהר קלינען, ליבנק עוהעלעך וועלען
פערשלונגנען ווערטן פון די ביוז כוואר
לייעם, און וועלען געפינען זיער קבר אין
מוטען ואסער.

און פערצוווייפלנט שטעהט זי, די
ארימע מומער אויף דער צויזיטער זויט
און קוקט, ווי די אונשילדיגע פוינעלאך
אייהר, ניט שפירענדיג די נאהענטע געד
פאהה, געהן אורייס פון נעבט, שפרוני
גען ארונטער פון צויניגען זו צויניגען
אליז ניעדריגער און ניעדריגער און אט
שטעהן זוי שוין און די זויבע, זומר
פיגע זאמר, און פיקען די נאסע זאמדר
שטיילאך פון זיינער איינגענען קבר,

לאנג ריבען בי דיא שווארטזקייט צוואַ
מען מoit קלינע טיילכלאך פון איהם
אליז פלענט אראכפאלען. און דאן האט
ער געשווינען, וויל זי האט איהם אינַ
גערדט, או זיא מהוטעס פון זוינט ווע-
גען, ער זאל ווערטן א בישעל ריוינער און
שעהנען. און אפשר האט ער געשווינען
דעראפער, וויל ער איז גענאנטען געוווארען
פון גלאָז — א מעטל, וואס פיהלת ניט.
וואלט ער זי א מענש פון פלייש און
בלוט געKENאטען געוווען, וואלט ער אפשר
טאקע פון דער דונסטמיידעל זיך אויך
ニימ געלאָז שפייען, און וואלט איהר גע-
הייסען זיך אבוואשען איהר איינגענען,
פון אוווען פערשוווארכטען פנים, און
זיך ניט דאגהָ פאר זייןעם, וואס איז נור
עטואס פעררויכערט. איז אבער זי ער
אייז געוווען פון גלאָז, האט ער געשווינען.

מען האט דעם לאטפ אונגעצונדרען, און
דאָס גלאָז האט געומוֹן ואריםער ווערטן.
דאָס אינגעַל האט זיך ניט געקמערט ווע-
גען און וויטער געשפייט. און איז
דאָס אינגעַל האט נאָז אליז ניט אויפגע
חרט שפייען, איז דאס גלאָז תחילה זי
בייז געוווארען און האט זיין כעס איזס
געדריקט איז קלינען ואסער-בלעלאָך,
וועלבע האבען אומגעטאנצט אויף איהם
און געווידט און געקאָט.

ווען זיין היטז האט אבער דערלאָנט
זו א הוייכען גראָד האט ער פאר בעמ גע-
פלאָצ, און א שטיך הייסע, ברעננדיגע
גלאָז האט געטראָפען דעם זוילדען אינַ
געל, גלאָז איז פנים אריין.

* * *

היט אויך, קינדרלאָך, היט אויך! ...

געפרעסט אין איזיינערנע צואנצגען און
ווען עס רײיסט זיך פון דארט אָרוּאַס
אַזְוָלְבָּעָן, קְלִינְגָּטָן עַמְפָּעָן אָזְוָיָּמָדָנָע,
אָזְוָיָּשְׁרָעֵלְיךָן, אָזְוָיָּדְעָרְשָׁעַקְטָן זיך
בְּפָאָר אַיְחָד אַיְגָּעָנָעָם קוֹלָן...

מאכט זי ציינעןס, סימנים צו זיין
או און אונגעליק קומט, או געפאהר אוין
נאהענט, פערשטעהן זיין איהר ניט...
זיין בעטראכטען איהרע שמערכליך
תנוועות, פאר געמאכט עווית, און לאכען
הערציג וואקס זיא מאכט עם איזוי נאה,
או מען זאָל און דער אמת'ן מײַנען אוּ
ס'חארז טחות איהר וועה... און זיעירע
ביס'לעך פערטשעפען זיך דערוויל אלאי
מעחר אין דעם פייבטען זאמד און די
וואָפער שטראָםט אלאי זויטער, וויטער..
די ארוייע מוטעד הארץ ווערט
קיראָמְפְּהָאָפְּט צוֹזָעָנָגָעָשָׂנָוָרְט פָּוּן
אונבעשריובְּלִיכְּעַן שמעער. איהרע בלוי
קען, שטאד און שערקליך, פאלען דאָ
אויף איהרע קינדערלאָך, און דאָ אויפְּן
טִיךְ וואקס ווערט אלץ גרעבער און גראָע
סער און איהר נאנצער אַנְבָּלִיךְ דרייקט
אוּים בְּלֵוּן פַּעֲרוֹזְוּפְּלָוָנָגָן.

וועל זו פליהען צו זיין, זיין וואדענען און בעשיצען ווי וויאויט מענליך — זיין איז א מוטער, ארט איהר ניט איהר איזיגעגעט גבעבן, ווען עס געהט אום איהר ליעבס-טע — זיינגען אבער איהר פלייגעגעל אונדי טערגעעהקט, אונז זיא קען זיך מיט זיין ניט איהר חיבען אונז שועבען איז דער לאופט... זיין זיינגען נאך יונגע, זיינער פליינאליך זיינגען נאך איז שטאנד זיין אראיד בעער צו טראגען אויף איהר זיט, וואז זיינגען זיכער זיון, וויאויטען זיין אבער ניט פון דער געפאהר וואס ערדווארטעט זיין, אונז בעגורייפען ניט ווי שרעקליך איז דער תחומ איז וועלכען זיין וועלען באלאד בערזוניקען...
וועל זיין פון וויאויטען אויסשריען צו זיין, זיין זאלאען זיך הייטען, קען זיין ניט. די הארטן איז איהר פעדראיקט, פאר וויאטאג אונז שבערץ: איהר מויל איז ווי אייניד

